

ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของ
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศ
อนุภูมิภาคน้ำโขง (GMS)

โดย

นายประจัญ ปรัชญ์สกุล
รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
กระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557 – 2558

บทคัดย่อ

เรื่อง ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายประจัญ ปรัชญ์สกุล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

โครงการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของ
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) วิเคราะห์กระบวนการกำหนด
ยุทธศาสตร์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการเป็นไปได้ในการกำหนดกรอบนโยบายพัฒนา
เศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 คู่ความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และตอบรับการ
เปลี่ยนแปลงสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ การค้า
การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่
ความสำเร็จ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยจากเอกสาร โดยการรวบรวมข้อมูล และการ
สอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็ง (S) คือความได้เปรียบในด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม
ภูมิศาสตร์ที่สำคัญ จุดอ่อน (W) คือกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐไม่สอดคล้อง ขาดความเชื่อมโยงความ
ร่วมมือทั้งภายในและภายนอกประเทศ ขาดความพร้อมในการพัฒนาสินค้า และอุตสาหกรรม และระบบ
โครงสร้างพื้นฐานภายใน โอกาส (O) จากความได้เปรียบของลักษณะภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ สร้างให้เกิดใน
นโยบายการลงทุนที่สำคัญของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ข้อจำกัด (T) คือสถานะเศรษฐกิจ ความมั่นคง มี
การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลาง กฎระเบียบและมาตรฐานการค้าของกลุ่ม GMS

กรอบยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีความสอดคล้องและครอบคลุม แต่
ต้องเพิ่มความชัดเจนในประเด็นการสร้างสมดุลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดการค้า พัฒนา
กระบวนการของกลุ่มจังหวัดในภาพรวม สนับสนุนเกิดการแข่งขันความร่วมมือในกลุ่ม GMS และ AEC
สร้างมาตรฐานสินค้า ส่งเสริมเกษตรแบบพันธสัญญา สร้างจุดเด่นของสินค้า กำหนดโซนพื้นที่ โดยใช้ GI
พัฒนาการค้าเมืองชายแดน ยกกระดานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและสุขภาพ ควบคู่กับวิถี
ชุมชนและส่งเสริมให้เป็นจุดขาย และสร้างกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ
และสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ข้อเสนอแนะ ให้มีการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ
ภาครัฐของกลุ่มจังหวัดให้อำนาจการตัดสินใจในระดับภูมิภาคและสนับสนุนกลไกการสร้างกระบวนการ
เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม GMS

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ผู้กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ได้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ผู้กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วยผลการศึกษาที่เป็นสาระสำคัญของโครงการ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาการจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่ความสำเร็จ และขับเคลื่อนการสร้างกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้แม้จะมีข้อจำกัดบางประการก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าผลของการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษา เป็นแนวทางในดำเนินงาน จนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

(นายประจัญ ปรัชญ์สกุล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว	
 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ผู้กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่ม	
 น้ำโขง (GMS)	9
ทฤษฎีการค้า – การลงทุนระหว่างประเทศ	9
โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ	17
ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคง	
ทางเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	24
ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ	34
ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2557 – 2560	35
ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน	39
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดน กับการรองรับ AEC	46
กรอบความคิดของการวิจัย	48
สรุป	49
บทที่ 3 สถานการณ์และแนวโน้มการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว	51
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2	51
สถานการณ์ แนวโน้ม การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวใน กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)	70
1. ข้อมูลค้นคว้าจากเอกสาร	70
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	75
สรุป	89
บทที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้ม การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และกำหนดยุทธศาสตร์	91
กรอบยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)	91
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ	96
สรุป	97
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	99
สรุป	99
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	107
หัวข้อการสัมภาษณ์	108
ประวัติย่อผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	แสดงจุดผ่อนปรนพื้นที่ชายแดนจังหวัดน่านที่ติดต่อกับ สปป.ลาว	42
3-1	แสดงพื้นที่ของกลุ่มจังหวัด	52
3-2	แสดงจำนวนประชาชนของกลุ่มจังหวัด	53
3-3	แสดงเขตการปกครองของกลุ่มจังหวัด	53
3-4	แสดงเขตการปกครองของส่วนท้องถิ่น	54
3-5	แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 2	55
3-6	แสดงเทศกาลและประเพณีที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 2	56
3-7	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด ปี พ.ศ. 2553- 2555 (ราคาประจำปี) จำแนกรายจังหวัด	58
3-8	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด ปี พ.ศ. 2552 – 2555 (ราคาคงที่) จำแนกรายจังหวัด	59
3-9	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดรายสาขา ปี พ.ศ. 2554 (ราคาประจำปี)	59
3-10	แสดงข้อมูลการปลูกข้าวนาปี ปี พ.ศ. 2556 – 2557	60
3-11	แสดงข้อมูลการปลูกข้าวนาปรัง ปี พ.ศ. 2556 – 2557	61
3-12	แสดงข้อมูลการปลูกลำไย ปี พ.ศ. 2556 – 2557	61
3-13	แสดงข้อมูลการปลูกยางพารา ปี พ.ศ. 2555 – 2556	62
3-14	แสดงข้อมูลการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี พ.ศ. 2556-2557	62
3-15	แสดงข้อมูลการปลูกลิ้นจี่ ปี พ.ศ. 2556 – 2557	63
3-16	แสดงข้อมูลจำนวนแปลง/ฟาร์ม ที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานปี พ.ศ. 2553-2554	63
3-17	แสดงข้อมูลการปลูกกาแฟปี พ.ศ. 2556 – 2557	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
3-18	แสดงข้อมูลโคเนื้อ ปี พ.ศ. 2556 – 2557	65
3-19	แสดงข้อมูลกระบือ ปี พ.ศ. 2556- 2557	66
3-20	แสดงมูลค่าการค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2555	66
3-21	แสดงการเจริญเติบโตของมูลค่าการค้าชายแดนกลุ่มจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2555	67
3-22	แสดงสถิติข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ ปี พ.ศ. 2554 – 2557	69
3-23	แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมจำแนกตาม ประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2554	69

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	48
3-1	แสดงแผนที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ	52

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจโลกปัจจุบันเป็นไปตามกระแสการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) และตามกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งประกอบไปด้วย เรื่องประชาธิปไตย เรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และเรื่องการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศตามภูมิภาคต่างๆ เป็นผลมาจากแนวคิดเรื่องการค้าเสรี ประเทศในย่านภูมิภาคเดียวกัน (Region) จึงมีความพยายามรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจกัน (Economics Co-operation)

ด้วยความแตกต่างกันของสภาพพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร และสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ที่แตกต่างกันมาก การรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ “ภูมิภาค” จึงเกิดขึ้นด้วยมีพื้นฐานเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน เช่น “ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง” แต่เดิมนั้น เรียกว่า “ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน” มี 4 ประเทศ คือ จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) พม่า ไทย และลาว ต่อมาได้ขยายขอบข่ายไปครอบคลุมประเทศลุ่มน้ำโขงทั้งหมด รวม กัมพูชา และเวียดนามด้วย รวมเป็น 6 ประเทศ จึงเรียกว่า “ความร่วมมือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ”

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก่อให้เกิด “การค้าการลงทุน” จากต่างประเทศจึงเกิด “การค้าเสรีและการลงทุนเสรี” ขึ้น กฎหมายที่บังคับใช้ต้องสามารถนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ หรือที่เรียกว่า “National Interest” ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแรงงานต่างด้าวที่ต้องเปิดเสรี ทำให้ย้าย “ปัจจัยการผลิต” อย่างเสรี และในขณะเดียวกัน ต้องคำนึงถึงเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” และ “สิ่งแวดล้อม” ควบคู่กันไปตามกระแสการสร้างระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ด้วย

การเปิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน รวมทั้งมณฑลของจีน 5 มณฑล (ยูนนาน, เสฉวน, กุ้ยโจว, กวางสี และเขตปกครองตนเอง) ซึ่งขนาดตลาดของมณฑลรวมกัน 350 ล้านคน และเมื่อรวมกับประชากรในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจแล้ว มีรวมกว่า

450 ล้านคน ถ้าวรวมจีน, อินเดีย, ปากีสถาน และ Southeast Asia ทั้งหมด จะมีประชากรมากกว่า 3,000 ล้านคน เกินครึ่งของประชากรโลก ถือได้ว่าย่านภูมิภาคนี้เป็นแหล่งการผลิตและแหล่งการตลาดที่สำคัญยิ่งของโลก

สำหรับประเทศไทยได้มีความพยายามรวมกลุ่มเป็นเขตเศรษฐกิจในชื่อต่างๆ กัน หรือที่เรียกกันว่า “เหลี่ยมเศรษฐกิจ” (Economics Zone) เริ่มตั้งแต่ “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” “ห้าเหลี่ยมเศรษฐกิจ” และ “หกเหลี่ยมเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregional Economic Cooperation : GMS-EC) ประเทศไทยได้เปรียบทางภูมิศาสตร์เนื่องจากเป็นด่านรับกระแสการแผ่ขยายทางเศรษฐกิจการค้าของประเทศไทย และประเทศอินเดีย ซึ่งถือเป็นประเทศตลาดเกิดใหม่ (BRICS = Brazil Russia India China South Africa emerging market) ที่มีศักยภาพทางการผลิตมาก เนื่องจากมีทรัพยากรและกำลังแรงงานการผลิตที่เหลือเฟือ นอกจากนั้น ยังเป็นตลาดรองรับกำลังการผลิตแก่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ด้วย และปัจจุบันประเทศไทยส่งสินค้าเข้าประเทศจีนมากเป็นอันดับสองของ ASEAN ฉะนั้น แนวโน้มในอนาคตตลาดการค้าต้องพัฒนาไปยังแหล่งที่มีลูกค้าที่มีมาก เช่น จีน อินเดีย หรือแม้กระทั่งอินโดนีเซีย เป็นต้น

โครงการ GMS (Greater Mekong Subregion) เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB : Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก กลุ่มประเทศ GMS มีพื้นที่รวมกันประมาณ 2 ล้าน 3 แสนตารางกิโลเมตรหรือประมาณ พื้นที่ของยุโรปตะวันตก มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 9 จังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครพนม เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และมุกดาหาร 2 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ ปราจีนบุรี และสระแก้ว

โครงการ GMS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

สาขาความร่วมมือของ GMS มี 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จุดแข็งของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS

1. ที่ตั้งของไทยเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการขนส่ง ของภูมิภาคอินโดจีน และจีนตอนใต้
2. จีนตอนใต้ต้องการแสวงหาเส้นทางขนส่งสู่กลุ่มประเทศยุโรปและตะวันออกกลาง
3. ในกลุ่ม GMS ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องมากกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ การเมือง ทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. ไทยตั้งอยู่บนเส้นทางขนส่ง แนวตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor : EWEC) และ แนวเหนือ – ใต้ (North South Economic Corridor : NSEC)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน) มีศักยภาพในด้านที่ตั้งที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และประเทศในเอเชียใต้ มีวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นเอกลักษณ์ ของกลุ่มล้านนา ตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถอุตสาหกรรม เป็นแหล่งผลิตสินค้าการเกษตร โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ชา กาแฟ และผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีสถาบันการศึกษาระดับสูงพร้อมที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มจังหวัด โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาให้เชียงรายเป็นประตูการค้า การลงทุน และศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง การพัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรปลอดภัยและอินทรีย์เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร พัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

การพัฒนาด้านการค้าการลงทุนระยะที่ผ่านมาทำให้จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย มีมูลค่าของการลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก สิ่งก็ตามมาพร้อมการลงทุนคือความพร้อมให้บริการของสถาบันการเงิน เนื่องจากกิจกรรมการลงทุน และกิจกรรมทางการเงินเป็นกิจกรรมที่มักจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นโอนเงินระหว่างประเทศ การฝาก การถอนเงิน และการกู้ยืมเงิน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก สำหรับการลงทุนในจังหวัดที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วเช่นจังหวัดเชียงราย สำหรับด้านความร่วมมือด้านท่องเที่ยวประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิการปรับปรุงสนามบิน และการก่อสร้างโรงแรม การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ปัจจุบัน กลุ่มภาคเหนือตอนบนมีนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดึงดูดนักลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ นโยบายเหล่านี้จะให้สิทธิพิเศษต่างๆ แก่นักลงทุน อาทิ สิทธิ

ประโยชน์ทางการภาษีและที่ไม่ใช่ภาษีเพื่อการค้าการลงทุน ปรับปรุงกฎหมายเพิ่มสิทธิพิเศษ การลดภาษีวัตถุดิบนำเข้า ลดภาษีบำรุงท้องที่ การยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิ มาตรการการให้บริการแบบ One Stop Service แก่แรงงานต่างด้าว การอำนวยความสะดวกทางการขนส่งว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

จากระยะเวลา 5- 10 ปี ที่ผ่านมา เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากมาย การเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วและเข้มแข็งทำให้โดยเฉพาะจังหวัดเชียงรายเป็นเมืองที่น่าสนใจในการเข้ามาลงทุน อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวยังไม่เรียบร้อย และยังมีนโยบายอื่นๆ โดยเฉพาะนโยบายชายแดนร่วมที่ควรมียุทธศาสตร์รองรับที่ชัดเจนนั้น หากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ดำเนินการแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมียุทธศาสตร์ร่วมกันในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน จะทำให้การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 จะมีแนวโน้มการเติบโต และสามารถรองรับ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC = ASEAN Economics Community)” ที่จะเกิดขึ้นในปี 2558 ซึ่งถือเป็นการพัฒนารูปแบบการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ไปอีกระดับหนึ่ง ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องเตรียมตัวปรับโครงสร้างรองรับไว้ โดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 คู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการเป็นไปได้ในการกำหนดกรอบนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 คู่ความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion Cooperation : GMS) และตอบรับต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ เช่น การปฏิรูปองค์กรจังหวัดชายแดน การปรับปรุงการมอบอำนาจ การตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

ขอบเขตของการวิจัย

การจัดทำยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ครั้งนี้ได้จัดทำขึ้นภายใต้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ซึ่งเน้นจังหวัดเชียงรายที่เป็นประตู (Gate Way) สู่ GMS โดยการสอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ บุคคลที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ในบริบทของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งสร้างองค์ความรู้สู่การกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายร่วมกัน รวมถึงสนองต่อความต้องการของประชาชน และกลุ่มจังหวัดเป็นสำคัญ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้กำหนดพื้นที่ให้ครอบคลุมภาคเครือข่ายได้แก่ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน และเอกสารที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ได้แก่ จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้กำหนดสาระของการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท สภาพปัญหา และความต้องการของภาคเครือข่าย กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สำหรับเนื้อหาของนโยบายและยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูล รูปแบบในการจัดทำยุทธศาสตร์ ลักษณะนโยบาย แนวทางการพัฒนาของประเทศ และกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ความได้เปรียบเสียเปรียบของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แนวทางและยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายนอก และโอกาส สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และค้นหายุทธศาสตร์ที่สำคัญและแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ และการบูรณาการสำหรับกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาพื้นที่ด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว สู่การพัฒนาในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)
2. ทำให้ได้แนวทางในการกำหนดกรอบนโยบายยุทธศาสตร์ในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่ความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และตอบรับการเปลี่ยนแปลงสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
3. ทำให้ได้แนวทางในการปรับยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงสู่การเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ร่วมกัน

คำจำกัดความ

GMS หมายถึง โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง Greater Mekong Subregion หรือมีชื่อเรียกเต็มๆ ว่า GMS Economic Corridors หรือก็คือ ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การค้า การลงทุน และบริการ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน, ยกระดับการครองชีพ, การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน, การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสการแข่งขันในเวทีการค้าโลก ผ่านกลยุทธ์หลัก 3 ด้าน คือ สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกัน (Connectivity) เพื่อให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยการรวมกลุ่มกันในอนุภูมิภาค (Community)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC=ASEAN Economics Community)

หมายถึง การรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ รวมถึงให้อาเซียนมีความแข็งแกร่ง มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ระดับโลก ประชาคมอาเซียน เป้าหมาย

กับการเป็นครอบครัวเดียวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน ให้สำเร็จ ภายใน พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) โดยร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ และด้าน สังคมและวัฒนธรรม

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

หมายถึง กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบไปด้วยจังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน อยู่ทางตอนบนของประเทศ มีชายแดนด้านเหนือติดกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ชายแดนด้านตะวันออกติดกับ สปป.ลาว กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคือ “ประตู การค้าสู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา ดินน้ำป่าสมบูรณ์ ประชาชนอยู่ ดีมีสุข”

BIMSTEC หมายถึง Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation หรือ BIMSTEC เป็นเวทีเชื่อมประสานนโยบาย Look East ของกลุ่มประเทศเอเชียใต้ กับนโยบาย Look West ของไทย และเป็นกลไก หนึ่งในที่ส่งเสริมโอกาสด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างไทย กับภูมิภาคเอเชียใต้

การค้าชายแดน

หมายถึง การค้าชายแดนเป็นการค้าระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนระหว่าง ประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีถิ่นที่อยู่คนละประเทศโดยไม่จำเป็นต้องมี สัญญาการค้าระหว่างกัน สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่ จำเป็นใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้เงินสกุลท้องถิ่น การค้ากระทำทั้งการค้า ที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร เนื่องจากการเคลื่อนย้ายสินค้าทำได้ ง่ายและยากต่อการควบคุม

ระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ – ใต้

หมายถึง เส้นทางนี้เป็นเส้นทางหลักของ GMS Economic Corridors โดยจะเน้น การเชื่อมต่อจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) เข้ากับภูมิภาคแหลมทองผ่าน ถนนในแนวเหนือ-ใต้ จุดเริ่มต้นของถนนในแนวเหนือ-ใต้ คือ เมือง กุ๋นหมิง ส่วนจุดปลายจะแยกเป็นสองสายคือประเทศไทย และประเทศ เวียดนาม เส้นทางในกลุ่มเหนือ - ใต้ แบ่งออกเป็น 3 เส้นทางย่อย คือ

1. เส้นทางสายตะวันตก (Western Subcorridor) เริ่มจากกุ๋นหมิง มายัง เชียงราย และลงมาถึงกรุงเทพฯ โดยมีส่วนที่ผ่านลาวและพม่าเล็กน้อย

2. **เส้นทางสายกลาง (Central Subcorridor)** เริ่มจากคุนหมิงและไปสิ้นสุดที่ฮานอย เมืองหลวงของเวียดนาม โดยจะเชื่อมต่อกับทางหลวงสายเอเชีย A1 ที่วิ่งในทิศเหนือ-ใต้ของประเทศเวียดนามที่เมืองฮานอย
3. **เส้นทางสายตะวันออก (Eastern Subcorridor)** เริ่มจากเมืองหนานหนิง ในมณฑลกว่างซี (Guangxi) ของประเทศจีนมายังเมืองฮานอย โดยเลือกได้ว่าจะเส้นทางเลียบชายทะเล หรือเส้นทางในทวีป

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดยุทธศาสตร์การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

ทฤษฎีการค้า – การลงทุนระหว่างประเทศ

1. ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Theory)

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศจำแนกได้เป็น 2 ยุค คือ ทฤษฎีเก่า (Classical Theory) และทฤษฎีใหม่ (Modern Theory)

แนวคิดของทฤษฎียุคเก่าเริ่มมีมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 18 โดยมุ่งที่จะศึกษาถึงเหตุที่มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศต่างๆ และเมื่อมีการซื้อขายกันแล้ว ประเทศคู่ค้าใดจะได้รับประโยชน์จากการซื้อขายนั้น นักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในทฤษฎียุคเก่า ได้แก่ Adam Smith, David Ricardo และ John Stuart Mill ส่วนนักเศรษฐศาสตร์ยุคใหม่ ได้แก่ Edgeworth, Haberler, Leontief, Marshall, Meade และ Heckscher – Ohlin

1.1 ทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยสัมบูรณ์ อัดัม สมิท

นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกในปลายศตวรรษที่ 18 ได้เสนอทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยสัมบูรณ์ โดยยึดหลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัดมาใช้ เขาเห็นว่าการค้าระหว่างประเทศจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศคู่ค้า เมื่อแต่ละประเทศยึดหลักในเรื่องการแบ่งงานกันทำหมายความว่า ประเทศใดที่ถนัดในการผลิตสินค้าอย่างใด ก็ควรผลิตสินค้านั้นนำมาแลกเปลี่ยนกันจะส่งผลให้เพิ่มความมั่งคั่งใน รูปของผลผลิตหรือรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น สาระสำคัญของทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยสัมบูรณ์ คือ ประเทศหนึ่งจะได้เปรียบโดยสัมบูรณ์ ถ้าประเทศนั้นสามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่งด้วยปัจจัย การผลิตจำนวนเท่ากันหรือผลิตได้จำนวนเท่ากันได้โดยการใช้ปัจจัยการผลิตที่ น้อยกว่า ดังนั้นประเทศควรทำการผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยสัมบูรณ์เพื่อการส่งออก แล้วซื้อสินค้าที่ตนเสียเปรียบโดยสัมบูรณ์เป็นสินค้าเข้า

1.2 ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเดวิด ริคาร์โด

(David Ricardo)

นักเศรษฐศาสตร์สมัยคลาสสิกได้พัฒนาทฤษฎีต่อจากทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ของ อדם สมิท โดยเขาไม่เห็นด้วยกับ สมิท ในประเด็นต่อไปนี้เป็น

1.2.1 ประเทศคู่ค้าที่ผลิตสินค้าและส่งออกนั้นควรจะเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ได้เสมอไป

1.2.2 ประเทศสามารถผลิตสินค้าและส่งออกอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ได้ ถ้าประเทศนั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้า

1.2.3 ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ของประเทศคู่ค้าในทุกกรณีของการผลิตสินค้า ก็มีได้หมายความว่า ประเทศนั้นสมควรผลิตสินค้าเสียทุกอย่าง หากแต่สมควรที่จะเลือกผลิตสินค้าส่งออกชนิดที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า

1.2.4 ในทางปฏิบัติ การค้าระหว่างประเทศยังคงเกิดขึ้น แม้ว่าประเทศหนึ่งมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (เสียเปรียบโดยสมบูรณ์) เหนืออีกประเทศหนึ่งและประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศยังคงเกิดขึ้นในรูปผล ผลิตรวมที่เพิ่มขึ้น

1.3 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิก (Classic Theory)

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในสมัยของคลาสสิกนี้จะถือว่าแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการกำหนดมูลค่าของสินค้า ทฤษฎีที่น่าสนใจคือ ทฤษฎีการได้เปรียบโดยเด็ดขาด และทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งทั้งสองทฤษฎีจะทำการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของแต่ละประเทศ และเลือกผลิตในสินค้าที่ประเทศของตนมีความได้เปรียบในการผลิตมากกว่า หรือประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ตนถนัดโดยเปรียบเทียบระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนจะมีขอบเขตอยู่ระหว่างปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ โดยเปรียบเทียบของประเทศทั้งสอง

1.4 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยนีโอคลาสสิก (Neo-classic Theory)

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในสมัยนีโอคลาสสิกได้นำทฤษฎีในสมัยคลาสสิกมาปรับปรุงแก้ไข ทฤษฎีที่น่าสนใจคือ ทฤษฎีการค้าแบบต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) โดยต้นทุนค่าเสียโอกาสจะถูกนำมาเป็นหลักในการพิจารณาเนื่องจากต้นทุนค่าเสียโอกาสในการผลิตสินค้าในแต่ละประเทศสามารถวัดได้จากมูลค่าสูงสุดของสินค้า อื่นที่ประเทศนั้นไม่ได้ผลิต ดังนั้น ประเทศจะได้รับประโยชน์ที่สามารถระบายสินค้าที่ผลิตได้มากและซื้อสินค้าที่ตนผลิตได้ไม่พอกับการบริโภคเข้าประเทศและทฤษฎีการค้าที่พิจารณาปริมาณทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้

แนวคิดเส้นความเป็นไป ได้ในการผลิต ซึ่งในประเทศต่างๆ จะแตกต่างกันไปตามปริมาณทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ

1.5 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ (Modern Theory)

นักเศรษฐศาสตร์ได้ศึกษาและแก้ไขปรับปรุงทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิกโดยเพิ่มข้อสมมุติฐานในการพิจารณา คือ มีปัจจัยการผลิตหลายชนิด การทดแทนกันของปัจจัยไม่สมบูรณ์ การโยกย้ายปัจจัยการผลิตจะเกิดต้นทุนเพิ่มและมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) เกิดขึ้น การโยกย้ายปัจจัยการผลิตแยกได้ 3 ลักษณะ คือ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนเพิ่มขึ้น และต้นทุนลดลง

2. ความหมายประเภทและบทบาทของการลงทุนจากต่างประเทศ

2.1 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หมายถึง การเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ ผู้ลงทุนมีอำนาจในการควบคุม บริหารและตัดสินใจในองค์การธุรกิจของประเทศผู้รับทุน

2.1.1 การลงทุนโดยตรง ทำให้เอกชนต่างประเทศผู้ลงทุนมีอำนาจในการควบคุมกิจการบริหารและตัดสินใจในองค์การธุรกิจของประเทศผู้รับทุน ซึ่งการลงทุนโดยตรงนั้น นอกจากการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศแล้วยังมีการ โอนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ในรูปของการโอนวิทยาการควบคู่ไปด้วย และการลงทุน โดยตรงมักจะกระจุกตัวอยู่ในภาคเศรษฐกิจที่ประเทศผู้ลงทุนได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ หรือในภาคเศรษฐกิจที่ประเทศผู้รับทุนยังไม่สามารถหาประโยชน์ได้มากนัก

2.1.2 การลงทุนโดยตรงมีอัตราความเสี่ยงมากกว่าการลงทุน โดยทางอ้อม เพราะการลงทุนทางอ้อม ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ยจากหลักทรัพย์ทางการเงินซึ่ง ส่วนใหญ่รัฐบาลของประเทศผู้รับทุนเป็นผู้ค้ำประกัน

2.2 การลงทุนโดยทางอ้อมจากต่างประเทศ หมายถึง การลงทุนที่ประเทศผู้ลงทุนทำการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินของประเทศผู้รับทุน

บทบาทของการลงทุนจากต่างประเทศ ช่องว่างการออมเกิดขึ้นจากการที่การออมภายในประเทศมีไม่เพียงพอที่จะนำมาลงทุน เพื่อการพัฒนาให้ได้ตามเป้าหมาย ดังนั้นเพื่อประกอบกับการออมที่มีอยู่ การลงทุนจากต่างประเทศจึงเข้ามามีบทบาท โดยเข้าชดเชยช่องว่างระหว่างการออมในประเทศกับการลงทุนที่ต้องการ นั่นคือ $I_f = I_d - S$ หรือ $I_d = S + I_f$

I_d หมายถึง การลงทุนที่ตั้งใจไว้ของระบบเศรษฐกิจ

S หมายถึง การออมที่เกิดขึ้นจริงของระบบเศรษฐกิจ

I_f หมายถึง การลงทุนจากต่างประเทศ

3. เครื่องมือทางการค้าระหว่างประเทศ

เครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมการนำเข้าหรือส่งเสริมการส่งออกของแต่ละประเทศให้ดำเนินไปตามเป้าหมายทางการค้าระหว่างประเทศ มี 4 ประการ คือ 1. ภาษีศุลกากร (Tariffs) 2. โควตา (Quotas) 3. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล 4. การผูกขาดการค้าและการเลือกปฏิบัติในการคิดราคาสินค้า

เครื่องมือทั้งสี่ประการนี้ รัฐบาลแต่ละประเทศอาจนำมาใช้เฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งหรือนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลทางการค้าระหว่างประเทศดังนี้ ทำให้ต้นทุนหรือราคาลดลงมีการเปลี่ยนแปลง มีการทำการควบคุมทางปริมาณทางการค้า ทำให้การค้ามีความยุ่งยากหรือสินค้านำเข้าแพงขึ้นอันเนื่องมาจากข้อบังคับทางการบริหารและทางวิชาการ มีการใช้นโยบายลำเอียงเพื่อซื้อสินค้าและบริการ ตามนโยบายของรัฐบาลอาจทำการพิจารณาเครื่องมือทางการค้าแต่ละประเภทได้ดังนี้ คือ

3.1 ภาษีศุลกากร (Tariffs)

3.1.1 การจำแนกภาษีศุลกากรตามการเดินทางของสินค้า

แบ่งได้ 3 ประเภท คือ อากรขาออก (export duty) อากรขาเข้า (import duty) และอากรผ่านแดน (transit duty)

3.1.1.1 อากรขาออก (export duty) ได้แก่ ภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้าที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จุดประสงค์ของการเก็บอากรขาออก เพื่อนำมาเป็นรายได้ของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศกำลังพัฒนาต้องพึ่งพารายได้จากอากรขาออกเป็นส่วนใหญ่ อากรขาออกยังเป็นการเก็บเพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น เพื่อสงวนวัตถุดิบไว้ใช้ภายในประเทศ หรือเพื่อส่งเสริมให้มีการส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม (value - added) สูง มากกว่าจะส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ

3.1.1.2 อากรขาเข้า (import duty) ได้แก่ ภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้านำเข้าประเทศ นับว่าเป็นอากรที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ อากรขาเข้าอาจนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญของนโยบายการค้าระหว่างประเทศเพื่อใช้คุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ (protective duty) หรือใช้เป็นเครื่องมือในการเจรจาแก้แค้นตอบแทนประเทศที่ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าออกของตน ด้วยการเพิ่ม ภาษีเป็นการแก้แค้นตอบแทน (retaliation) หรือเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับประเทศคู่ค้า

3.1.1.3 อากรผ่านแดน (transit duty) ได้แก่ ภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้าที่ส่งออกจากประเทศที่หนึ่ง โดยต้องผ่านเข้าไปดินแดนของประเทศที่สองเพื่อเข้าสู่

ประเทศปลายทาง ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศปลายทางเป็นประเทศไร้ชายฝั่งทะเล (land – locked country) เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อัฟกานิสถาน ซิเบต ภูฐาน และสวิสเซอร์แลนด์ เป็นต้น ประเทศเหล่านี้จึงต้องอาศัยการขนส่งสินค้าโดยผ่านแดนประเทศที่สองเพื่อไปยังประเทศตน และต้องเสียภาษีอากรผ่านแดน ต่อมาสหประชาชาติเห็นว่าอากรชนิดนี้ไม่เป็นธรรมแก่ประเทศไร้ชายฝั่งทะเล และไม่สมควรจะเก็บเพราะสินค้าผ่านแดนไม่ได้นำมาบริโภคในประเทศที่สอง และการเก็บภาษีศุลกากรเป็นการเพิ่มต้นทุนของสินค้า จึงได้มีการยกเลิกอากรผ่านแดน อย่างไรก็ตาม อากรผ่านแดนมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศที่สองดีขึ้น โดยมีรายได้จากเรือเดินสมุทรที่มาเทียบท่า

3.1.2 ภาษีศุลกากรอาจจำแนกตามมูลค่าในการจัดเก็บ

ซึ่งเก็บจากสินค้าเข้าและสินค้าออกได้ 3 ประเภท คือ อากรตามราคา (ad valorem duty) อากรตามสภาพ (specific duty) และอากรผสม (mixed or compound duty)

3.1.2.1 อากรตามราคา (ad valorem duty) ได้แก่ ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บตามราคาสินค้า โดยการกำหนดเป็นอัตราร้อยละ เช่น ร้อยละ 5 หรือ ร้อยละ 10 ของราคาสินค้าเข้าหรือราคาสินค้าออก สินค้าที่จัดเก็บอากรตามราคามักจะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสูง ราคาแพง แต่มีขนาดหรือปริมาณไม่ใหญ่โตอากรชนิดนี้จึงแตกต่างกันตามราคาของสินค้า

3.1.2.2 อากรตามสภาพ (specific duty) ได้แก่ ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บตามสภาพของสินค้า เช่น เก็บจากน้ำหนักหรือขนาดของสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออก โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพหรือราคาของสินค้า เช่น คัดจากน้ำหนักเป็นปอนด์ หรือเป็นหลา สินค้าที่จัดเก็บอากรตามสภาพมักจะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพปานกลางหรือสินค้าขั้นปฐม ซึ่งมีราคาต่อหน่วยต่ำแต่มีขนาดหรือใช้พื้นที่ในการบรรจุหรือขนส่งมาก

3.1.2.3 อากรผสม (mixed or compound duty) ได้แก่ ภาษีศุลกากรที่มีการจัดเก็บทั้งในรูปตามราคาของสินค้าและตามสภาพของสินค้านั้น เช่น เก็บภาษีอัตราร้อยละ 10 และเก็บตามสภาพอีกหลาละ 1 บาท เป็นต้น อากรชนิดนี้ อาจจะเป็นการจัดเก็บเพื่อชดเชยให้แก่ผู้ผลิตสินค้าในประเทศ ซึ่งต้องเสียภาษีศุลกากรขาเข้าสำหรับการนำวัตถุดิบเข้ามาผลิตสินค้า อากรที่เก็บเพื่อชดเชยผู้ผลิตภายในประเทศนี้เรียกว่า อากรชดเชย (compensatory duty) อย่างไรก็ตาม การที่จะกล่าวว่าอากรผสมเป็นอากรที่จัดเก็บเพื่อรายได้หรือเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตภายในประเทศนั้น จะต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บเป็นสำคัญในกรณีที่จะต้องมีการเลือกเก็บภาษีศุลกากรตามราคาหรือตามสภาพอาจพิจารณาโดยการเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของอากรทั้งสองประเภทในแต่ละกรณี

3.1.3 การจำแนกการจัดเก็บภาษีศุลกากรตามความมุ่งหมาย

โดยจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ อากรแก้แค้นตอบแทน (retaliatory duty) อากรโต้กลับ (counter – vailing duty) อากรชดเชย (compensatory duty) อากรป้องกันการทุ่มตลาด (anti – dumping duty)

3.1.3.1 อากรแก้แค้นตอบแทน (retaliatory duty) เป็นอากรขาเข้าที่เก็บเพื่อแก้แค้นตอบแทนประเทศอื่น โดยการเก็บจากสินค้าเข้าของประเทศหนึ่งประเทศใด โดยเฉพาะ ซึ่งประเทศนั้นมีการเก็บภาษีสินค้าออกของตนในอัตราสูง แต่การเก็บอากรประเภทนี้จะขัดกับหลักปฏิบัติแห่งชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most - Favored Nation Treatment = MFN) ซึ่งระบุว่า จะต้องปฏิบัติแก่ทุกชาติโดยเท่าเทียมกัน

3.1.3.2 อากรโต้กลับ (counter – vailing duty : CVD) เป็นภาษีอากรขาเข้าที่จัดเก็บจากสินค้าเข้าที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลของประเทศผู้ส่งออก (subsidy = bounty = เงินอุดหนุน) เงินอุดหนุนอาจจะเป็นการอุดหนุนเพื่อการส่งสินค้าออก (export subsidy) เป็นการส่งเสริมให้มีการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศในกรณีที่ราคาสินค้าออกสูงกว่าราคาตลาดโลก แต่การให้เงินอุดหนุนหรือช่วยเหลือในการส่งออกเป็นการไม่ยุติธรรมและขัดกับทฤษฎี Theory of Comparative Cost เพราะเป็นการช่วยเหลืออุตสาหกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาเริ่มเก็บภาษี CVD จากสินค้าไทยที่ส่งไปขายในสหรัฐฯ

3.1.3.3 อากรชดเชย (compensatory duty) ได้แก่ อากรขาเข้าที่เก็บแก่สินค้าสำเร็จรูป เพื่อชดเชยกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในประเทศ ในเมื่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเกิดจากอากรขาเข้าที่เก็บจากวัตถุดิบที่นำเข้ามาในประเทศหลังจากผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปแล้ว ราคาจะสูงกว่าสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้ารัฐบาลจึงต้องหาทางคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศโดยการเก็บอากรชดเชย

3.1.3.4 อากรป้องกันการทุ่มตลาด (anti – dumping duty) ได้แก่ อากรขาเข้าที่เก็บแก่สินค้าเข้าในประเทศ เพื่อป้องกันและแก้ไข การทุ่มตลาด (dumping) การทุ่มตลาด (dumping) เป็นการจำหน่ายสินค้าชนิดเดียวกันในเวลา เดียวกัน ในราคาที่ต่างกันและต่างสถานที่กัน หรือเป็นการจำหน่ายสินค้าในตลาดต่างประเทศ ในราคาที่ต่ำกว่าราคาในประเทศ โดยไม่คำนึงว่าราคาจำหน่ายนั้นจะสูงหรือต่ำกว่าราคาต้นทุนการผลิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำลายตลาดของกลุ่มและเข้ายึดครองเป็นผู้จำหน่ายสินค้านั้นๆ ในตลาดแต่ผู้เดียว การทุ่มตลาดอาจจะเป็นการทุ่มตลาดในระยะสั้น หรือระยะยาวก็ได้ ถ้าเป็นการทุ่มตลาดในระยะสั้น เพื่อทำลายคู่แข่งกันทุกประเทศจะมีการใช้ Anti – dumping duty แต่ถ้าเป็นการทุ่มตลาดระยะสั้น หรือระยะยาวเพื่อจะ

ขายสินค้าที่มีเหลือค้างสต็อกก็ไม่แน่ว่าก่อความเสียหายแก่อุตสาหกรรมใด ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ควรจะเก็บเป็นภาษีถาวร

3.1.4 ภาษีศุลกากร (Tariff System)

อาจจำแนกตามระบบได้เป็น 3 ระบบ คือ

3.1.4.1 ระบบภาษีศุลกากรอัตราเดียว (Single – Column Tariff System) คือ ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากสินค้าประเภทเดียวกัน ในอัตราเท่าเทียมกันทั้งหมด หรือสินค้าชนิดที่นำเข้าจากต่างประเทศหรือสินค้าที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศจะถูกเก็บภาษีศุลกากรในอัตราเดียว ไม่มีการให้สิทธิพิเศษ (preference) และไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อสินค้าที่มาจากประเทศใดๆ ทั้งสิ้น เช่น ระบบภาษีของไทย ให้มีการเก็บภาษีศุลกากรจากสินค้าที่นำเข้ามาจากแต่ละประเทศในอัตราเดียวกันหมด

3.1.4.2 ระบบภาษีศุลกากร 2 อัตรา (Maximum – Minimum Column Tariff System) คือ ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากสินค้าประเภทเดียวกันใน 2 อัตรา คือ มีอัตราอย่างสูงและอัตราอย่างต่ำ อัตราอย่างสูงใช้เก็บจากสินค้าที่นำเข้าจากประเทศโดยทั่วไป อัตราอย่างต่ำใช้เก็บจากสินค้าที่นำเข้าจากบางประเทศที่มีการตกลงกันเป็นกรณีพิเศษหรืออัตราอย่างต่ำอาจใช้กับสินค้าจากประเทศโดยทั่วไป และอัตราอย่างสูงอาจใช้กับบางประเทศเพื่อเป็นการแก้แค้นก็ได้

3.1.4.3 ระบบภาษีศุลกากรหลายอัตรา (Multiple Column Tariff System) คือ ภาษีศุลกากรที่มีการจัดเก็บจากสินค้าประเภทเดียวกันตั้งแต่ 2 อัตราขึ้นไป เช่น มีอัตราอย่างสูง อัตราอย่างกลาง และอัตราอย่างต่ำ กลุ่มประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรหลายอัตรา ได้แก่ กลุ่มประเทศในเครือจักรภพ ซึ่งมีอัตราอย่างต่ำสำหรับสินค้า ที่มาจากเครือจักรภพ อัตราอย่างกลางสำหรับบางประเทศที่มีข้อตกลงทางการค้าเป็นพิเศษ และอัตราอย่างสูงจากประเทศโดยทั่วไป

3.2 โควตา (Quota)

คือ การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะกำหนดปริมาณสินค้าที่ควบคุมการนำเข้า (import quota) หรือควบคุมการส่งออก (export quota) ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โควตาอาจกำหนดเป็นรูปปริมาณสินค้าหรือมูลค่าของสินค้าก็ได้ อาจกระทำในรูปของการนำเข้าหรือส่งออก การใช้ระบบโควตา การออกใบอนุญาต (licensing) หรือการใช้ระบบผูกขาด (monopoly system) จุดประสงค์ของการใช้โควตาเพื่อแก้ไขปัญหาทางการค้าเพื่อตอบโต้ หรือเพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมภายในประเทศ

ประเภทของโควตาจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

3.2.1 Absolute or Unilateral Quota

เป็น โควตาฝ่ายเดียวที่ประเทศผู้นำสินค้าเข้ากำหนดขึ้นเองตามความเหมาะสมและความต้องการสินค้าประเภทนั้นๆ โดยมีได้มีการหารือหรือเจรจากับประเทศคู่ค้าของตน เป็นการกระทำแต่ฝ่ายเดียว (unilateral action) การใช้โควตาประเภทนี้จึงทำให้ประเทศคู่ค้าไม่พอใจที่ถูกกีดกันทางการค้า และอาจใช้มาตรการตอบโต้เอาได้

3.2.2 Negotiated or Bilateral Quota

เป็น โควตาสองฝ่ายที่กำหนดขึ้นจากการเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศผู้ส่งออกและประเทศผู้นำเข้า โควตาประเภทนี้เป็นที่พอใจของประเทศคู่ค้า ทางปฏิบัติมักจะมีการใช้ควบคู่ไปกับการออกใบอนุญาต ซึ่งภายใต้ข้อตกลงสองฝ่าย ประเทศผู้ส่งออกมักจะเป็นผู้ที่ต้องทำหน้าที่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ส่งออกของตน

3.2.3 Tariff Quota

หมายถึง ปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่นำเข้าประเทศได้จำนวนหนึ่ง โดยไม่ต้องเสียอากรขาเข้าหรือเสียในอัตราที่ต่ำกว่าปกติ เป็นการให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าบางประเภทจากบางประเทศส่วนใหญ่เป็นการให้สิทธิทางการเมือง เช่น Tariff Quota ที่สหรัฐอเมริกาเคยให้แก่คิวบา โดยให้คิวบาส่งใบยาสูบเข้าไปจำหน่ายในสหรัฐฯ ได้ปีละ 22 ล้านปอนด์ และคิดอากรขาเข้าปอนด์ละ 14 เซนต์ ถ้าคิวบาส่งใบยาสูบเข้าไปในสหรัฐฯ มากกว่าปีละ 22 ล้านปอนด์เท่าใด ส่วนที่เกินนั้นจะต้องเสียอากรขาเข้าปอนด์ละ 28 เซนต์ เหมือนเช่นที่คิดจากประเทศอื่นๆ สินค้าส่วนที่มีการนำเข้าเกินจะต้องเสียอากรขาเข้าในอัตราที่คิดจากประเทศทั่วไป หรือในอัตราที่สูงขึ้น โควตาในรูปแบบนี้ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างภาษีศุลกากรและโควตาเข้าด้วยกัน

3.2.4 Mixing Quota

คือ โควตาที่รัฐบาลประเทศหนึ่งกำหนดไว้สำหรับการใช้สินค้าจากต่างประเทศกับสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ อาจจะเรียกว่า Mixing regulation ก็ได้เป็นเครื่องมือในการช่วยเหลืออุตสาหกรรมในประเทศวิธีหนึ่ง ในกรณีที่สินค้าในประเทศไม่มีคุณภาพดีพอ จึงต้องกำหนดให้ผู้ผลิตในประเทศใช้วัตถุดิบจากในประเทศควบคู่ไปกับวัตถุดิบจากต่างประเทศ เช่น กรณีเส้นด้ายไหมยีนในประเทศ กิโลกรัมละ 700 บาท มีความมันและยาวนานน้อยกว่าเส้นไหมยีนจากจีนซึ่งมีราคาเพียงกิโลกรัมละ 500 บาท เช่นนี้ ผู้ผลิตผ้าไหมในประเทศจึงนิยมใช้ไหมยีนจากจีนซึ่งมีราคาถูกและมีคุณภาพดีกว่า ทำให้ผู้ผลิตเส้นด้ายไหมยีนในประเทศได้รับความเดือดร้อน ทาง การ

จึงกำหนด Mixing Quota ไว้ว่า ถ้าผู้ผลิตรายใดจะใช้ใหม่ยืนจากต่างประเทศ 3 กิโลกรัม จะต้องซื้อใหม่ยืนจากในประเทศ 1 กิโลกรัม เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ผลิตเส้นด้ายใหม่ยืนในประเทศ

3.3 มาตรการของรัฐบาล

เป็นการดำเนินมาตรการต่างๆ ภายในประเทศ เช่น การเก็บภาษีอากรและการใช้จ่าย การใช้ระบบภาษีอากรที่แตกต่างกัน รัฐบาลทำการค้าแต่ผู้เดียว การทำสงครามทางเศรษฐกิจกับประเทศ คู่สงคราม การค้าของประเทศสังคมนิยม มาตรการต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในด้านต้นทุนและราคาสินค้า และการค้าระหว่างประเทศในที่สุด

3.4 การผูกขาด คาร์เทล และการเลือกปฏิบัติในการคิดราคาสินค้า

มาตรการเหล่านี้ จะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจของประเทศ อาจดำเนินการ โดยรัฐบาลหรือเอกชนก็ได้

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ

1. ความเป็นมา

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion – GMS) เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา ราชอาณาจักรไทย (ประกอบไปด้วย 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครพนม เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และมุกดาหาร และ 2 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ปราจีนบุรี และสระแก้ว) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐเวียดนาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน) รวมกันมีพื้นที่ประมาณ 2 ล้าน 3 แสนตารางกิโลเมตร หรือประมาณพื้นที่ของยุโรปตะวันตก มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank – ADB) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก กลุ่มประเทศ GMS เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียง และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

โครงการ GMS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจน

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถ รวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

การประชุมรัฐมนตรี GMS ระหว่าง 13-16 ธันวาคม 2547 ณ เวียงจันทน์ ที่ประชุมได้ออกแถลงการณ์ร่วมซึ่งมีแผนปฏิบัติการแนบท้าย ประเด็นหลักได้แก่

1. การเร่งรัดการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (เส้นทางคมนาคม พลังงาน และโทรคมนาคม) ตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ
2. การรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการ GMS Biodiversity Corridors และการส่งเสริมการใช้ Clean Technology ในกระบวนการผลิต
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการส่งเสริมเครือข่ายสถาบันการศึกษาในอนุภูมิภาค
4. การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการผลักดันโครงการ GMS Visa
5. การเร่งรัดการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ และส่งเสริมการค้าการลงทุนในเดือนกรกฎาคม 2548 จีนจะเป็นเจ้าภาพการประชุม GMS Summit ครั้งที่ 2 ณ นครคุนหมิง

2. สาขาความร่วมมือของ GMS มี 9 สาขา ได้แก่

2.1 สาขาคมนาคมขนส่ง มีการกำหนดแนวพื้นที่เศรษฐกิจ 3 แนว เพื่อพัฒนาการคมนาคมขนส่ง รองรับการค้าขายตัวทางเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยว คือ

2.1.1 การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) – เชื่อมโยงไทย-พม่า/ลาว-จีน

2.1.1.1 เส้นทางสาย แม่สาย-เชียงตุง-เชียงรุ่ง-คุนหมิง ไทยช่วยสร้างสะพานมิตรภาพ ข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 แบบ ให้เปล่าด้วยวงเงิน 38 ล้านดอลลาร์ และได้มีการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 และเส้นทางแม่สาย-เชียงตุง-เชียงรุ่งในเดือน กรกฎาคม 2547

2.1.1.2 เส้นทางสายเชียงของ-หลวงน้ำทา-เชียงรุ่ง-คุนหมิง ไทย จีน และ ADB ให้ความช่วยเหลือการก่อสร้างเส้นทางในส่วนของ สปป.ลาว ฝ่ายละ 1 ใน 3 ของค่าก่อสร้าง โดยไทยให้ความช่วยเหลือแบบเงินกู้ผ่อนปรนด้วยวงเงิน 1,385 ล้านดอลลาร์ คาดว่าจะก่อสร้างเสร็จในปี 2548 อนึ่งรัฐบาลไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะช่วยสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่เชียงของ-ห้วยทราย โดยจะรับผิดชอบค่าก่อสร้างครึ่งหนึ่ง และ ADB ก็แสดงความสนใจที่จะให้เงินกู้แก่ฝ่ายลาวส่วนหนึ่งด้วย

2.1.1.3 เส้นทางสาย ห้วยโก๋น-ปากแบ่ง โครงการปรับปรุงเส้นทาง จากห้วยโก๋น (จ. น่าน)-เมืองเงิน (แขวงไชยบูลี)-ปากแบ่ง (แขวงอุดมไชย) ระยะทาง 49.22 กม. ซึ่งไทยจะให้ความช่วยเหลือด้วยวงเงิน 840 ล้านบาท โดยเป็นเงินกู้ผ่อนปรน (ร้อยละ 70) และเงิน ให้เปล่า (ร้อยละ 30) คาดว่าจะก่อสร้างเสร็จในปี 2549 โดยเส้นทางนี้จะสามารถเชื่อมต่อจาก จ.น่าน ไปยังประเทศจีน (ผ่านทางไชยบูลี-บ่อเต็น) และเชื่อมต่อ ไปยังหลวงพระบาง

2.1.2 การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก- ตะวันตก (East-West Economic Corridor) – เชื่อมโยงพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม

2.1.2.1 ฟังตะวันออก: มุกดาหาร-สะพานมิตราคองซา-เว้-คานัง

- สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ไทยและลาวได้กู้เงินจาก JBIC มาดำเนินการก่อสร้างเป็นวงเงิน 4,700 ล้านบาท (ส่วนของไทย 2,300 ล้านบาท) ได้มีการลงนาม สัญญาจ้างก่อสร้างสะพานเมื่อ 3 ธ.ค. 2546 และก่อสร้างเสร็จในปี 2548

- เส้นทางหมายเลข 9 (ในลาว) การปรับปรุงและซ่อมแซม เส้นทาง สะพานมิตราคองซา-เมืองพิน-แดนสวรรค์ ระยะทางประมาณ 210 กม. โดย JICA และ ADB ให้ การสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อ 23 เม.ย. 2547

- เส้นทางหมายเลข 9 (ในเวียดนาม) และท่าเรือน้ำลึกคานัง ADB JBIC และรัฐบาลเวียดนามให้การสนับสนุนด้านการเงินในการก่อสร้างเส้นทางลาวบ่าว-คองซา อุโมงค์ไฮวัน และการปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกคานัง บางส่วนของการก่อสร้างแล้วเสร็จและคาดว่าทั้ง โครงการจะเสร็จสมบูรณ์ในปลายปี 2547

2.1.2.2 ฟังตะวันตก : แม่สอด-เมะล้าโย ไทยจะให้ความช่วยเหลือ เส้นทางช่วงแม่สอด-เมียวดี-กอกะเร็ก-พะอัน-ท่าตอน ระยะทางประมาณ 198 กม. (โดยจะสร้างถนน ให้เปล่าในช่วง 18 กม. แรก และให้กู้ในส่วนที่เหลือ) ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางแม่สอด-เมียวดี- เมะล้าโย โดยรัฐบาลไทยตกลงในหลักการที่จะให้เงินกู้สำหรับการก่อสร้างช่วงกอกะเร็ก-เมะล้าโย ในระยะต่อไป

2.1.3 การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยง ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม

2.1.3.1 เส้นทาง ตราด-เกาะกง-สเรแอมบีล เป็นส่วนหนึ่งของ เส้นทางเลียบชายฝั่งทะเลไทย-กัมพูชา-เวียดนาม (R10) โดยไทยให้ความช่วยเหลือแบบเงินกู้ ผ่อนปรน 567.7 ล้านบาท เพื่อการปรับปรุงถนนระยะทาง 151.5 กม. และให้เปล่า 288 ล้านบาท เพื่อการก่อสร้างสะพานขนาดใหญ่ 4 แห่ง

2.1.3.2 เส้นทาง ช่องสงำ-อันดองเวง-เสียมราฐ การปรับปรุง ถนนระยะทาง 167 กม. ซึ่งจะเชื่อมโยงระหว่างภาคอีสานใต้ของไทยกับเมืองเสียมราฐ โดยจะเริ่ม เสร็จงานไปสัญญาเงินกู้กลางปี 2547

2.2 สาขาสื่อสารโทรคมนาคม

การพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมด้านตะวันออก (East Loop) ได้แก่เส้นทาง กรุงเทพฯ-เวียงจันทน์-วินห์-โฮจิมินห์ ซิตี้-พนมเปญ-กรุงเทพฯ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จและเปิด ให้บริการแล้ว โดยการดำเนินงานในส่วนของไทยได้สร้างโครงข่ายโทรคมนาคมเชื่อมโยงตาม แนวหลักจนถึงชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้านแล้วเสร็จ และในระยะต่อไปจะผลักดัน การดำเนินงานเชื่อมโยงโครงข่ายต่อเนื่องจากไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งปัจจุบัน ADB ให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการศึกษาความเหมาะสมในการเชื่อมโยงโครงข่าย เพื่อให้การ ก่อสร้างโครงข่ายด้านตะวันตก (West Loop) และด้านเหนือ (North Loop) ครบเต็มระบบ ตลอดจน ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรและองค์กร ปรับปรุงระเบียบด้าน โทรคมนาคมสู่เสรี และให้เอื้อต่อการลงทุนภาคเอกชน โดยในระหว่างการประชุม GMS Summit ครั้งที่ 2 มีการลงนาม MOU of the Planning and Construction of GMS information Superhighway Network ซึ่งจะส่งเสริมการยกระดับเทคโนโลยีให้เป็นระบบ broad band เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ ICT ในเชิงพาณิชย์ในอนุภูมิภาคให้มากขึ้น

2.3 สาขาพลังงาน

เป็นเรื่องของการสนับสนุนการค้าพลังงานภายในภูมิภาค การอำนวยความสะดวก สะดวกในการก่อสร้างสายส่งพลังงานเชื่อมโยงระบบพลังงานต่างๆ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงและ การสนับสนุนให้เกิดการลงทุนทางด้านพลังงานของภาคเอกชน โครงการที่สำคัญที่สุด คือ โครงการ เจริญจึงหง และเขื่อนท่าช้างเพื่อส่งพลังงานมาประเทศไทย

2.4 สาขาการอำนวยความสะดวกทางการค้า

มีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาค สร้าง บรรยากาศในการลงทุนให้นักลงทุนทั้งในและนอกภูมิภาคการลงทุนข้ามเขตแดนเพื่อเปิดโอกาสใน การแข่งขันทางการค้าในเขตภูมิภาค โดยเอื้ออำนวยให้มีการค้าและการลงทุนข้ามเขตแดน การให้ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการค้า และการลงทุน และการสนับสนุนการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs)

2.5 สาขาการลงทุน

ปรับปรุงข้อมูล กฎระเบียบ และมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการลงทุน รวมถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนแต่ละประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

2.6 สาขาเกษตร

การดำเนินงานครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ พืช ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ซึ่งมุ่งเน้นความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเกษตรระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การยกระดับความเป็นอยู่และขีดความสามารถของเกษตรกรตลอดจนสนับสนุนการค้าการลงทุนภาคเอกชน

2.7 สาขาสิ่งแวดล้อม

เป็นการส่งเสริมการจัดกรอบยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อมในเขตภูมิภาค และการควบคุมการส่งเสริมประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ในการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมความร่วมมือในวงกว้าง อีกทั้งการมีส่วนร่วมโดยถือเอาชุมชนเป็นที่ตั้งในการร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน และการส่งเสริมให้มีนโยบาย ยุทธศาสตร์ รวมทั้งโครงการต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมที่รุนแรงของแหล่งต้นน้ำและป่า

2.8 สาขาการท่องเที่ยว

ดำเนินแผนการตลาด “Six Countries One Destination” ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันและสนับสนุนภาคเอกชนเปิดธุรกิจท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่าง 6 ประเทศในรูปแบบ Package Tour ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประเทศ GMS ในการดำเนินงานศูนย์ประสานงานด้านการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และไทยมีบทบาทหลักในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและดำเนินแผนการตลาด พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค

2.9 สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ดำเนินโครงการ Phnom Penh Plan เพื่อฝึกอบรมผู้บริหารระดับกลาง และระดับสูงของประเทศ GMS โดยใช้เครือข่ายสถาบันการศึกษาของอนุภูมิภาค เช่น สถาบันลุ่มแม่น้ำโขง และ AIT ของไทย และจัดตั้ง Task Force เพื่อดำเนินงานการพัฒนาความร่วมมือ 3 ด้าน คือ แรงงาน สาธารณสุข และการศึกษา โดยมุ่งเน้นความร่วมมือในการเฝ้าระวังโรคติดต่อ (Communicable Diseases Control) อันเกิดจากการเปิดพรมแดน การใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษา และสร้างระบบข้อมูลตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการแรงงานข้ามพรมแดน ตลอดจนเน้นการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และแก้ปัญหาความยากจน บทบาทของไทยในเรื่องนี้ค่อนข้างชัดเจน และต่อเนื่องโดยไทยให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะทวิภาคีทั้งที่ผ่านกรมวิเทศสหการ และทั้งที่ทำโดยตรงกับหน่วยงานปฏิบัติเองใน 9 สาขา โดยครอบคลุม

เรื่องของการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนนักวิชาการ การวิจัยพัฒนา ร่วม การดูงานและการช่วยสร้าง และสนับสนุน โครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น ศูนย์ฝึกฝีมือแรงงาน โรงพยาบาล โรงเรียน ตลอดจนในปัจจุบันรัฐบาลได้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถ การดำเนินงานของสถาบันลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong Institute) สถาบันการศึกษาและสถาบันฝึกอบรมอื่นๆ ของไทยให้มีบทบาทเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะเครือข่ายการศึกษา อบรมและวิจัยใน อนุภูมิภาค

3. แผนงานลำดับความสำคัญสูง (Flagship Programs) จำนวน 11 แผนงาน ได้แก่

- 3.1 แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor)
- 3.2 แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก- ตะวันตก (East-West Economic Corridor)
- 3.3 แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor)
- 3.4 แผนงานพัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคม (Telecommunications Backbone)
- 3.5 แผนงานซื้อ-ขายไฟฟ้าและการเชื่อมโยงเครือข่ายสายส่งไฟฟ้า (Regional Power Interconnection and Trading Arrangements)
- 3.6 แผนงานการอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุนข้ามพรมแดน (Facilitating Cross-Border Trade and Investment)
- 3.7 แผนงานเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความสามารถในการแข่งขันของ ภาคเอกชน (Enhancing Private Sector Participation and Competitiveness)
- 3.8 แผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทักษะความชำนาญ (Developing Human Resources and Skills Competencies)
- 3.9 กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อม (Strategic Environment Framework)
- 3.10 แผนงานการป้องกันน้ำท่วมและการจัดการทรัพยากรน้ำ (Flood Control and Water Resource Management)
- 3.11 แผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยว (GMS Tourism Development)

4. ความร่วมมือที่ผ่านมา

4.1 ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS Cross Border Transport Agreement) เป็นความตกลงที่ช่วยอำนวยความสะดวกการค้าผ่านแดนและข้ามแดนของ คนและสินค้าในอนุภูมิภาค ประเทศภาคีสมาชิกทั้ง 6 ประเทศได้ให้สัตยาบันความตกลงฯ แล้ว และได้

มีการประกาศการมีผลบังคับใช้ของความตกลงฯ (ส่วนกรอบความตกลง) เมื่อ 30 เม.ย. 2547 และตั้งแต่ต้นปี 2546 ประเทศภาคีสมาชิกได้เจรจาในรายละเอียดของส่วนภาคผนวกแนบท้ายความตกลงฯ (Annex) 16 ฉบับ และพิธีสาร (Protocol) 3 ฉบับ โดยได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจาก ADB และ ESCAP โดยคาดว่าจะสามารถจัดทำภาคผนวกและพิธีสารให้แล้วเสร็จในปี 2548

4.2 ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน (Quadripartite Agreement on Commercial Navigation on Lancang – Mekong River) ไทย ลาว พม่า จีน ได้ลงนามร่วมกันในความตกลงว่าด้วยการเดินเรือในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง เมื่อวันที่ 20 เม.ย. 2543 ณ จังหวัดท่าขี้เหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนเมษายน 2544 โดยความตกลงฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อการอำนวยความสะดวกการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน และจีนได้ให้การสนับสนุน การปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการเดินเรือ (เคลื่อนย้ายเกาะแก่งและหาดตื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือในลำน้ำโขงตลอดช่องแนวช่องทางเดินเรือ 331 กิโลเมตร เพื่อให้ช่องทางมีขนาดกว้างไม่ต่ำกว่า 35 เมตร และลึกประมาณ 3 เมตร) ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จแล้ว 10 จุด ส่วนจุดสุดท้ายที่บริเวณแก่งคอนผีหลวง ครม. ได้มีมติเมื่อ 8 เม.ย. 2546 มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบด้านต่างๆ (ในไทย) ที่ยังมีความกังวลอยู่ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวระบุว่าผลกระทบของโครงการฯ ต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวิถีชีวิตแหล่งท่องเที่ยว โบราณสถานและวัฒนธรรม จะอยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามผลจากการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ยังมีข้อวิตกกังวลเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่

4.3 ความร่วมมือด้านพลังงาน ประเทศ GMS ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการซื้อขายไฟฟ้าและการสร้างเครือข่ายสายส่งระหว่างรัฐบาล 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Inter-Governmental Agreement on Regional Power Trade) เมื่อ 3 พ.ย. 2545 โดยความตกลงนี้มีจุดประสงค์ให้ประเทศสมาชิกร่วมมือและวางแผนพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าที่ประหยัด และมีความมั่นคง รวมไปถึงกลไกในการดำเนินการซื้อขายไฟฟ้าในอนุภูมิภาค

4.4 ความร่วมมือด้านโทรคมนาคม ประเทศไทยโดยบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการจัดสร้างโครงข่ายระบบเคเบิลใยแก้วตามโครงการ Telecommunication Backbone Project ในส่วนของไทยครบทุกจุดที่เกี่ยวข้องแล้ว และยังสามารถเปิดให้บริการในเส้นทางระหว่างอรัญประเทศ (ไทย) – ปอยเปต (กัมพูชา) และระหว่างหนองคาย (ไทย) – เวียงจันทน์ (สปป.ลาว) แล้ว ขณะนี้รอความพร้อมในการเชื่อมโยงกับจีน พม่า และจุดเชื่อมโยงอื่นๆ ของลาว

4.5 ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โครงการจัดทำแผนการตลาดท่องเที่ยว

Six Countries One Destination โดยมี Agency for Coordinating Mekong Tourism Activities (AMTA) ซึ่งตั้งสำนักงานอยู่ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์ประสานงานหลักด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศในรูปแบบของ package tour โดยจะเน้นตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ 3 แนวหลัก ตลอดจนการศึกษา GMS Visa เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจากนอกอนุภูมิภาค

4.6 ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไทยส่งเสริมให้มีการ

ดำเนินการตามแผนงาน Phnom Penh Plan ซึ่งเป็นแผนงานพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเฉพาะการดำเนินงานของ AIT และ สถาบันลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong Institute) ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2537 โดยเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลนิวซีแลนด์กับรัฐบาลไทย

ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. สถานการณ์ความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาค

1.1 การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคเป็นการดำเนินนโยบายต่างประเทศส่วนที่สำคัญที่สุดของไทยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด โดยในระยะที่ผ่านมาไทยได้มุ่งเน้นด้านการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์กับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของไทยผ่านกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคที่สำคัญ ได้แก่ แผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำแม่โขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program : GMS) และยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (Ayeyarwady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) ทั้งนี้ กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคดังกล่าวจะส่งผลกระทบกระตุ้นการลงทุนทั้งจากประเทศในอนุภูมิภาคและจากประเทศสมาชิกในอาเซียน รวมทั้งจากประเทศภายนอกอาเซียนด้วย โดยการใช้ประโยชน์จากแนวพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงกับ GMS

1.2 ปัจจุบันมหาอำนาจต่างให้ความสำคัญและพยายามกำหนดยุทธศาสตร์เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS และ ACMECS โดยเฉพาะจีน ได้เร่งพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยพยายามเปิดพื้นที่เศรษฐกิจด้านมณฑลยูนนานและกวางสีเชื่อมโยงออกสู่กลุ่ม GMS ในเส้นทางทางบก ทั้งรถไฟ รถไฟความเร็วสูงและถนน รวมทั้งเส้นทางทางน้ำ

ผ่านทางแม่น้ำโขง โดยใช้การสนับสนุนแบบให้เปล่าและลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ใน สปป.ลาว และพม่า

2. สถานการณ์ในกรอบอาเซียน

2.1 การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยที่การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน กล่าวคือ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความมั่นคง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่จะมีการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มในภูมิภาค การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มอำนาจในการต่อรอง และการขยายตลาดอาเซียนที่มีประชากรประมาณ 600 ล้านคน

2.2 การผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) จะช่วยเพิ่มพูนความเชื่อมโยงอาเซียนทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบและด้านประชาชน ซึ่งจะทำให้บรรลุพันธกรณีการสร้างประชาคมอาเซียนในปี 2558

2.3 การรวมตัวกันอย่างใกล้ชิดทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดโอกาสทางการค้าและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นให้กับไทย อีกทั้งส่งผลให้ไทยมีศักยภาพที่จะเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในการเชื่อมโยงทางการคมนาคมและขนส่งของอาเซียน

2.4 การรวมตัวกันของอาเซียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคอย่างครอบคลุม โดยเฉพาะด้านการป้องกันภัยที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เช่น SARs ไข้หวัดนก การค้ามนุษย์ การต่อต้านการก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมอกควัน ยาเสพติด โลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาความยากจน เป็นต้น

3. การประเมินความเสี่ยง

3.1 ผู้ประกอบการไทยขาดศักยภาพในการลงทุนในต่างประเทศรวมทั้งการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านและขาดความพร้อมต่อการแข่งขันเสรีภายในประเทศ เนื่องจากขาดการรวมพลังของภาครัฐกิจและกรอบการหารือภาครัฐร่วมกับเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐในพื้นที่ยังขาดศักยภาพในการเป็นผู้ประสานงาน รวมทั้งขาดการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ภาพรวมในการลงทุน

3.2 แรงงานไทยขาดการยอมรับในมาตรฐานฝีมือแรงงานและข้อจำกัดด้านภาษาต่างประเทศรวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศภูมิภาค พร้อมทั้งภาครัฐยังขาดการวางแผนงานด้านแรงงานร่วมกับประเทศที่เป็นตลาดแรงงานไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความเสียเปรียบในการเคลื่อนย้ายแรงงานและการลงทุนจากต่างประเทศ

3.3 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้อย่างพอเพียงในการใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งภายใต้แผนแม่บทความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนและผลกระทบจากยุทธศาสตร์เชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ของมหาอำนาจในภูมิภาค ขาดกลไกกลางในการบูรณาการแผนงานและโครงการในระดับพื้นที่ ทำให้เสียโอกาสในการเชื่อมโยงระบบจากแนวพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ ในอนุภูมิภาค เช่น แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตกแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ และแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจอื่นๆ ภายใต้แผนงาน GMS

3.4 การมีบทบาทในเชิงตั้งรับต่อประเด็นความเคลื่อนไหวในด้านการสร้างข้อกีดกันทางการค้าใหม่ๆ อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีแนวโน้มนำมาใช้เป็นข้อกีดกันในระดับภูมิภาค เช่น ปัญหาโลกร้อน ความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในหลายภูมิภาคของโลก ได้ก่อให้เกิดข้อกำหนดใหม่ๆ ในการเป็นตัวเลือกในการบริโภคสินค้า เช่น มาตรการฉลากคาร์บอน และข้อมูลแสดงการใช้ น้ำ ซึ่งเริ่มเป็นประเด็นข้อกีดกันในบางภูมิภาคของโลก

3.5 ความไม่พร้อมในการพัฒนาเมืองชายแดนและเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทยตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากขาดการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนที่มีบูรณาการทั้งในส่วนของไทย และในส่วนที่จะเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งความไม่พร้อมในการร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์เขตเศรษฐกิจชายแดน ความไม่พร้อมในการพัฒนาบุคลากรและทักษะแรงงานเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต

3.6 ข้อจำกัดที่ทำให้การขับเคลื่อนการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดนค่อนข้างล่าช้า และไม่สามารถดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือได้อย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้ประเทศไทยเสียโอกาสทางเศรษฐกิจ และประสบกับสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงจากบริษัทต่างชาติที่มีความได้เปรียบทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยี และความชำนาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะธุรกิจโลจิสติกส์

3.7 ความไม่แน่นอนทางการเมืองและความมั่นคงในประเทศเพื่อนบ้าน

4. การสร้างภูมิคุ้มกัน

4.1 การกำหนดบทบาทและทิศทางการพัฒนาของประเทศที่กระตุ้นให้เกิด การเติบโตและเชื่อมโยงของสาขาต่างๆ ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงข่ายคมนาคม และโลจิสติกส์ระหว่างประเทศภายใต้แผนงานและโครงการที่ได้กำหนดไว้ในปัจจุบันและอนาคต

4.2 การใช้ศักยภาพความได้เปรียบของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และศักยภาพ ของพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ เพื่อสร้างฐานการผลิตให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงของธุรกิจการแปรรูปอาหาร การท่องเที่ยว การบริการทั้งด้านสุขภาพและ เทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญของภูมิภาค

4.3 การสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของ ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มจะมีบทบาทสูงในอนาคต โดย ภาครัฐควรสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการของประเทศเพื่อนบ้าน

4.4 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนแบบมีความสมดุลบน พื้นฐานของการสร้างผลประโยชน์ร่วมและความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน โดยบูรณาการกิจกรรม ทางเศรษฐกิจ การจัดสรรบทบาทหน้าที่ระหว่างเศรษฐกิจในภาคต่างๆ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งออกเพื่อรองรับการพัฒนา

5. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

5.1 วัตถุประสงค์

5.1.1 เพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบด้านที่ตั้งของ ประเทศในเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนและเอเชียแปซิฟิก

5.1.2 เพื่อเสริมสร้างประโยชน์ของไทยในด้านการค้า การลงทุน การเงินและ โอกาสด้านการตลาดระหว่างประเทศ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุนกับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ในเอเชียและกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ในเอเชียแปซิฟิก

5.1.3 เพื่อผลักดันบทบาทของไทยให้เป็นส่วนสำคัญของความร่วมมือในการ พัฒนาภายใต้กรอบต่างๆ ได้แก่ อนุภูมิภาคอาเซียน อาเซียนและพันธมิตร รวมทั้งเอเชียแปซิฟิก

5.2 เป้าหมาย

5.2.1 ระบบห่วงโซ่อุปทานในอนุภูมิภาคมีความเชื่อมโยงระหว่างกันเพื่อ รองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

5.2.2 ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค บนพื้นฐานของผลประโยชน์และความมั่นคงร่วมกัน

5.2.3 เพิ่มสัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีต่อมูลค่าส่งออกรวมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.0 ในปี 2559 และเพิ่มโอกาสและทางเลือกบนพื้นฐานของประโยชน์และข้อจำกัดของประเทศในการเข้าถึงตลาดใหม่ที่เป็นกรอบการค้าเสรีที่จะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต

5.2.4 ลดต้นทุนการประกอบธุรกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศภายในภูมิภาคให้ผู้มาตรฐานสากล

5.2.5 เพิ่มมูลค่าการค้าชายแดนและการลงทุนโดยตรงของไทยในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ให้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.0 และร้อยละ 10.0 ต่อปี ตามลำดับ

6. ตัวชี้วัด

6.1 ดัชนีความสามารถในการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Enabling Trade Index) รวมทั้งดัชนีย่อยความสามารถในการบริหารจัดการ ณ พรมแดนของประเทศไทย และดัชนีย่อยความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

6.2 อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ ใน 5 ด้าน ที่มีลำดับสำคัญ ได้แก่ การเริ่มต้นธุรกิจ การได้รับสินเชื่อ การค้าระหว่างประเทศ

6.3 อัตราการเติบโตของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศในอนุภูมิภาค

6.4 อัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในประเทศในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน

7. แนวทางการพัฒนา

7.1 การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ โดย

7.1.1 พัฒนาบริการขนส่งและ โลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากลโดยเฉพาะรูปแบบบริการขนส่งทั้งทางถนน รถไฟ รถไฟรางคู่ รถไฟความเร็วสูง และการขนส่งทางน้ำ /การเดินเรือชายฝั่ง ตลอดจนการพัฒนาด่านศุลกากรชายแดน ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน และการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนที่รวดเร็ว ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาระบบเครือข่ายและการบริหารเครือข่ายธุรกิจของภาคบริการขนส่งและ โลจิสติกส์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค

7.1.2 ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดจำนวนเอกสาร ต้นทุนการดำเนินงาน และระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและอนุภูมิภาคโดยรวมในด้านการลดต้นทุนค่าขนส่งและโลจิสติกส์โดยไทยให้ความสนับสนุนทางวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้านในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7.1.3 พัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและ โลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยทั้งในด้านทักษะภาษาต่างประเทศ และความรู้ด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์

7.1.4 เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดนกับระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ โดยเฉพาะเครือข่ายการขนส่งที่เชื่อมโยงปัจจัยการผลิต ระบบการผลิต ห่วงโซ่การผลิตระหว่างประเทศ และประตูส่งออกตามมาตรฐานสากลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โดยมีศูนย์ประสานงานระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณเมืองชายแดนที่สำคัญ

7.2 การพัฒนาฐานการลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน โดย

7.2.1 การพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยวในภูมิภาค โดยมีแผนงานเชิงรุกที่รู้เท่าทันต่อการดำเนินนโยบายของมหาอำนาจในภูมิภาคด้านการลงทุนในประเทศ ทั้งนี้ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมหารือกับภาคเอกชนในการกำหนดแผนการลงทุน และหารือกับภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศเพื่อนบ้านในกรอบการหารือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

7.2.2 พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้เป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่องและพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน รวมถึงพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว โดยมีมาตรการรองรับที่เหมาะสมต่อผลกระทบส่วนรวมอันอาจเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน การขนย้ายยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายข้ามแดนเข้าสู่พื้นที่อื่นๆ ของประเทศ

7.2.3 บูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเชื่อมโยงแผนพัฒนาเพื่อให้บรรลุประโยชน์ร่วมทั้งในด้านการความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจัยเริ่มแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาจากระบบการผลิตร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในสถานะที่มีความเสมอภาคต่อไปเมื่อทุกประเทศมีความพร้อมทั่วกัน ทั้งนี้

ในการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าในห่วงโซ่การผลิตร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านควรคำนึงถึงอุปทานในตลาดอนุภูมิภาคและตลาดเป้าหมายเป็นหลัก

7.3 การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยผลักดันให้ไทยมีบทบาทนำที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศในประชาคมอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการได้แก่

7.3.1 พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการร่วมพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องประชาคมอาเซียน ให้ได้รับข้อมูลและศึกษากฎระเบียบ ข้อตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาษา ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม เพื่อให้มีความเข้าใจชัดเจน มีความรู้และมีสมรรถนะในการแข่งขันในระบบเสรี ในการได้ประโยชน์จากความเป็นเสรีทั้งด้านการค้า การลงทุนและบริการ การเสริมสร้างความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนแนวทางการขยายตลาดตามโอกาสและข้อตกลงใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งมีระบบการเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการปรับโครงสร้าง และการแข่งขัน พร้อมทั้งเตรียมการรองรับผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า เกษตร พลังงานและโอกาสเกิดของการขาดแคลนสินค้าเกษตรจากการเคลื่อนไหวเสรีของสินค้า โดยแสวงหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนผู้ผลิตรายใหญ่

7.3.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน ทักษะด้านภาษา และความรอบรู้ด้านภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีบทบาทนำในอาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ

7.3.3 กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนการกำหนดระบบบริหารจัดการร่วมด้านการพัฒนาทักษะและด้านคุณสมบัติของแรงงานนำเข้า เพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของทุกประเทศ

7.3.4 การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศ ระหว่างภูมิภาคโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก เพื่อรักษาสมดุลในปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยและมหาอำนาจต่างๆ ทั้งในระดับโลกและภูมิภาค และประโยชน์อื่นๆ ของประเทศทั้งในด้านการค้า ความมั่นคงของอาหาร/พลังงาน โอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ไทย โอกาสในการเข้าถึงตลาดเงินและตลาดทุนที่ทันสมัยและเป็นทางเลือกของประเทศ

การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในกรอบนานาชาติ และการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของไทยและภูมิภาคโดยรวม

7.3.5 รักษาบทบาทของไทยในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือดำเนินอยู่ เช่น APEC กรอบการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก รวมทั้งเฝ้าติดตามพัฒนาการและพิจารณาเข้าร่วมกรอบที่เป็นทางเลือกใหม่ เช่น กรอบ Asia –Middle East Dialogue (AMED) และกรอบความตกลง Trans Pacific Partnership (TPP) ในลักษณะเชิงรุก เป็นต้น

7.3.6 รักษาคุณภาพของปฏิสัมพันธ์กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมและมหาอำนาจใหม่ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน โอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรม และโอกาสในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้าง

7.4 การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ ในลักษณะเกี่ยวเนื่องผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกันอย่างเสรีและประสิทธิภาพ โดย

7.4.1 เร่งดำเนินการด้านความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาค ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของไทยและประเทศเพื่อนบ้านไปพร้อมกัน และจัดทำแผนบูรณาการกับประเทศเพื่อนบ้านด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและทักษะแรงงานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศและอนุภูมิภาค และการเตรียมการด้านกำลังแรงงานเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย

7.4.2 ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแก้ปัญหาคาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบในประเทศ และใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษ ของประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตเพื่อส่งออก โดยการสร้างตราสัญลักษณ์และสร้างเครือข่ายธุรกิจ โดยการหาตัวแทนและหุ้นส่วนในต่างประเทศ การสนับสนุนด้านสินเชื่อ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจและการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ การจัดตั้งหอการค้าและสมาคมธุรกิจเอกชนไทยในต่างประเทศ จัดตั้งเวทีประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ควบคู่กับสภาธุรกิจของกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค และศูนย์ประสานงานระดับท้องถิ่นกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและผู้ส่งออกไทยใช้สิทธิพิเศษทางการค้าตามข้อตกลงทางการค้าต่างๆ

7.4.3 คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ และสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศ โดยการให้

ความรู้ด้านกฎหมายท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมคนไทย เสริมสร้างชุมชนไทยในต่างประเทศให้อยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สนับสนุนการฝึกอบรมทักษะฝีมือและทักษะการใช้ภาษา การสร้างหลักประกันการคุ้มครองดูแลการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ และการติดตามดูแลช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาในต่างประเทศ และคุ้มครองสิทธิประโยชน์แรงงานไทยในต่างประเทศให้ได้รับประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด

7.5 การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย ที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจในระยะยาวจากผลกระทบด้านความมั่นคงแห่งชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดย

7.5.1 พัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อลดผลกระทบจากการเกิดเสรีและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน การจัดระบบแรงงานต่างด้าว และการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ชัดเจนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

7.5.2 เตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน โดยพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือภายในภูมิภาค เพื่อพร้อมรับมือต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน และภัยทางธรรมชาติ โดยให้มีการบริหารจัดการโดยใช้แผนดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง เร่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อปกป้องธุรกิจ การค้า และความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อคน ตลอดจนรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

7.5.3 ร่วมมือในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคภัยประเภทที่เกิดขึ้นใหม่ในโลก โดยสร้างศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับการดูแลด้านสาธารณสุข รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคระบาดซ้ำ

7.6 การเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดย

7.6.1 ดำเนินการตามกรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในระดับอนุภูมิภาค อาทิ แผนงานด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ และความร่วมมือซึ่งการพัฒนาแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน

และระดับภูมิภาค อาทิ มติที่ประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

7.6.2 เสริมสร้างการผลิตและบริการ โภคสินค้าและบริการที่นำไปสู่การลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดมลพิษ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และลด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่น การขยายอุตสาหกรรมสีเขียว การใช้พลังงานทดแทน การผลิตที่มี การรับรองต่ำ และการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเผยแพร่ความรู้เรื่องเทคโนโลยีที่มี ประสิทธิภาพในการนำไปใช้ได้เหมาะสมและมีต้นทุนที่ต่ำ การสร้างแรงจูงใจในภาคเอกชน และการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

7.6.3 การผลักดันการจัดทำความตกลงการค้าเสรี และวางแนวทางป้องกัน ผลเสียที่จะเกิดขึ้น โดยเร่งขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจผ่านความตกลงเขตการค้าเสรี และ กำหนดมาตรการการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ให้กับ ภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวก และลบเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาส ของตนเองในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคธุรกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อมได้รับการสนับสนุน เยียวยา และดูแลจากรัฐในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

7.7 การส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติใช้ประเทศไทยเป็นฐานธุรกิจ ในภูมิภาค อาเซียนและสนับสนุนบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไรโดย

7.7.1 สนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติใช้สิทธิประโยชน์การจัดตั้งสำนักงาน ปฏิบัติการภูมิภาคเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นจุดสำคัญของการลงทุนในภูมิภาคและนำ เงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น

7.7.2 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหา กำไรให้มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการใช้ไทยเป็นฐานการค้าเน้นความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศใน ภูมิภาค

7.8 การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ให้พร้อมต่อการเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงในบริบทโลก เอเชียแปซิฟิก อาเซียน และอนุภูมิภาค โดย

7.8.1 เสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้และเตรียมพร้อมรับกระแส การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีต่อกันในระดับ ประชาชนโดยผ่านการเชื่อมโยงเครือข่ายทางชุมชนและวัฒนธรรม

7.8.2 สนับสนุนกลไกการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กบก.) คณะกรรมการ กรอ.จังหวัด และคณะกรรมการ กรอ.กลุ่มจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดน ให้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวทันโลก และสามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาร่วมกันระหว่างประเทศ

7.8.3 ส่งเสริมศักยภาพด้านวิชาการและเครือข่ายของสถาบันการศึกษาของไทยเพื่อสร้างความใกล้ชิดทางสังคม วัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค

ยุทธศาสตร์การพัฒนากาเหนือ

จากการที่เศรษฐกิจของภาคขยายตัวช้าและมีขนาดทางเศรษฐกิจเล็กกว่าทุกภาค ประกอบกับภาคการเกษตรมีข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิต อุตสาหกรรมมีความเสียเปรียบด้านต้นทุน การขนส่ง มีปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นทุนการพัฒนามีความเสื่อมโทรม มีปัญหาภัยธรรมชาติและปัญหาสังคมรุนแรง อย่างไรก็ตามภาคเหนือมีทำเลที่ตั้งที่เป็นโอกาสขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่ม GMS และกลุ่มเอเชียใต้ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทุนทางสังคม วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นแหล่งต้นน้ำ จากประเด็นปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากาเหนือได้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของฐานการผลิตที่มีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อคงความเป็นฐานเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ เพื่อให้ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เป็นฐานสร้างรายได้ให้กับภาคได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับการค้าและบริการให้ได้มาตรฐานและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสตลาด เน้นการพัฒนาบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป้าประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณการค้า และยกระดับการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดน เพื่อรองรับการเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ เป้าประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคมนาคมและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความมั่นคง และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เป้าประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล ยกย่อง การศึกษา และพัฒนาแรงงาน รวมทั้งส่งเสริมการป้องกันและรักษาโรคเพื่อลดการเจ็บป่วย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพของสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าประสงค์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชน และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล รวมทั้งเตรียมการป้องกันและรับมือกับภัยธรรมชาติ เป้าประสงค์เพื่อสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นฐานการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และสร้างความพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติเพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2557 – 2560

จากจุดแข็งประกอบกับโอกาสที่เกิดขึ้น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีศักยภาพในด้านที่ตั้ง สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) และประชาคมอาเซียน (AC) มีวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มล้านนาตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถกรรมอุตสาหกรรม/สินค้าชุมชน เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ชา กาแฟ และผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย นอกจากนั้นสามารถที่จะพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่ม GMS และ AC ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ประกอบกับมีสถาบันการศึกษาหลายระดับ พร้อมรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ จึงกำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนากลุ่มจังหวัดฯ ให้เป็นประตูการค้าการลงทุนและโลจิสติกส์เชื่อมโยงกับประเทศในกลุ่ม GMS และประชาคมอาเซียน (AC) โดยจังหวัดเชียงรายจะเป็นช่องทางการค้าหลักผ่านทางเส้นทาง R3A R3B และทางแม่น้ำโขง รวมถึงพัฒนาช่องทางการค้าชายแดนจังหวัดน่านและพะเยา

2. พัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่มีศักยภาพในพื้นที่ เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ยางพารา ชา กาแฟ และผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) เป็นต้น โดยเน้นการพัฒนาแบบครบวงจร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มาตรฐานความปลอดภัย ลดต้นทุนการผลิต การแปรรูป/บรรจุภัณฑ์ การวิจัยพัฒนา และการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ เพื่อไปเชื่อมโยงกับตลาด

3. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมและสุขภาพ เชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดระหว่างกลุ่มจังหวัด และประเทศในกลุ่ม GMS และประชาคมอาเซียน (AC) เช่น เส้นทางท่องเที่ยวลำน้ำโขง และเส้นทางท่องเที่ยวตามเส้น R3A เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมล้านนาตะวันออก เป็นต้น การพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการตลาดร่วมกัน

4. ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้ง ดิน น้ำ ป่าไม้ หมอกควัน รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิสัยทัศน์(Vision) :

“ประตูการค้าสู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา ดิน น้ำ ป่า สมบูรณ์ ประชาชนอยู่ดีมีสุข”

พันธกิจ (Mission) :

1. ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์เชื่อมโยงสู่สากล ให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
2. ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า
3. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมแห่งล้านนาตะวันออก ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นอัตลักษณ์และสุขภาพ
4. อนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

จุดยืนทางยุทธศาสตร์ :

“ประตูการค้าสู่สากลบนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์”

เป้าประสงค์หลัก (Goals)

1. เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขง (GMS)
2. เพิ่มรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังประเทศ GMS, AC และประเทศอื่นๆ
เพิ่มขึ้น

3. เพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมนำสินค้าเกษตร และ อุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก

4. พัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคุณค่าสินค้าและบริการเน้น ฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้

5. รักษาความ อุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติสร้างภาคีใน การอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพยกระดับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนและเตรียมพร้อมรับมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และกรอบความ ร่วมมือประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด (Strategic Issues)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เสริมสร้างสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และ โลจิสติกส์เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคม การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้าการลงทุนและ โลจิสติกส์ เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน

แนวทางการพัฒนา

1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการกระตุ้น การลงทุนภายในจังหวัด วิจัย พัฒนา และจัดกิจกรรมส่งเสริมการค้า การลงทุนกับกลุ่มจังหวัดอื่นภายในประเทศและ เพื่อนบ้าน

2. ส่งเสริมการค้า การลงทุน โดยพัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการและพัฒนา ธุรกิจ SMEs

3. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ รองรับการค้าเชื่อมโยง NSEC ตามกรอบความร่วมมือ GMS โดยจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการ Logistics และ Supply Chain ผลักดันด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลวิจัย พัฒนา ผลิตภัณฑ์ด้าน Logistics ทุกระดับ และจัดการความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. เพิ่มผลิตภาพและคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสิ่งที่มีศักยภาพทางการตลาด ลดต้นทุนการผลิตโดยใช้หลักการผลิตปริมาณมาก ปรับปรุงคุณภาพการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่า พัฒนากลุ่มธุรกิจและผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเกษตร
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรม และมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร
3. สร้างความเข้มแข็งต่อเกษตรกร องค์กรเกษตรและผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม โดยการสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ด้าน เทคโนโลยีเกษตรในพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจและผู้ประกอบการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. ส่งเสริมการบริหารจัดการการตลาดสินค้าเกษตร โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดแก่กลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตร รวมทั้งสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายเฉพาะกลุ่ม (Niche Product)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพแก่ประชาชนทุกวัย สถาบัน ครอบครัวและชุมชนในการดูแลป้องกันปัญหาสุขภาพอนามัย พัฒนาบุคลากรและโอกาสทางการศึกษา เตรียมความพร้อมในการปรับตัวสู่สังคมผู้สูงอายุ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทและความสัมพันธ์ที่ดีของสถาบันครอบครัวและชุมชน
2. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสุขภาพ โดยปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ วิจัยและพัฒนาเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่อเนื่องจังหวัดในกลุ่ม และส่งเสริมความร่วมมือในลักษณะโครงข่ายการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่ม GMS
3. พัฒนามาตรฐานการบริการและบุคลากรการท่องเที่ยว โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ตลอดจนพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาดการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการ
จัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพระดับท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้ และ
พัฒนานวัตกรรมทรัพยากรชีวภาพ
2. รักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและความสมดุลของระบบนิเวศน์ โดยการ
แก้ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การปลูกป่า ปลูกหญ้าแฝก เพื่อฟื้นฟูป่าพื้นที่ต้นน้ำและ
ป่าชุมชน การจัดทำ Food Bank การจัดทำฝายต้นน้ำแบบผสมผสานและฝายกึ่งถาวร การป้องกัน
ไฟป่ารวมทั้งการส่งเสริมอาชีพในชุมชนในพื้นที่ป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดรายจ่าย
เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส และความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยิ่ง
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูป่าทรัพยากรธรรมชาติโดย
ใช้เทคโนโลยี GIS ในการจัดทำฐานข้อมูลและนำไปใช้
4. สร้างภาคีและส่งเสริมชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม โดยการปลูกจิตสำนึกและสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทุกระดับ ตลอดจนการสร้าง
ความรู้ ความเข้าใจและบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยธรรมชาติและ
สาธารณภัย เพื่อลดความสูญเสียให้น้อยลง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

1. จังหวัดเชียงราย

- 1.1 ความร่วมมือด้าน Logistics ระหว่างจังหวัดเชียงรายกับประเทศในอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขงตอนบน จังหวัดเชียงรายมีเส้นทาง Logistics ที่สามารถพัฒนาได้ 4 เส้นทาง ดังนี้
 - 1.1.1 เส้นทาง R3A จาก อำเภอเชียงของ – ไปเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สู่
แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้าบ่อหาน ถึงสิบสองปันนา
 - 1.1.2 เส้นทาง R3B จาก อำเภอแม่สาย – เข้าท่าขี้เหล็ก – เข้าเมืองลา ในเขต
สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า เข้าสู่เมืองด้าล้อ ถึง สิบสองปันนา ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน
 - 1.1.3 ก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของ กับเมืองห้วยทราย
แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วเสร็จปลายปี พ.ศ.2555
 - 1.1.4 ก่อสร้างท่าเทียบเรือแห่งที่สอง อำเภอเชียงแสน

1.2 ความร่วมมือด้านการศึกษา

1.2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายได้ทำความร่วมมือด้านการศึกษากับวิทยาลัยครูยี่ซีสาธารณรัฐประชาชนจีน และวิทยาลัยครูหลวงพระบาง วิทยาลัยครูหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาเรียนภาษาไทยและเรียนในระดับสูง

1.2.2 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้พัฒนาความร่วมมือด้านวิชาการ ประกอบด้วยการพัฒนาการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ และนักศึกษา ได้มีการลงนามความร่วมมือกับ Yunnan Normal University (YNU)

1.3 ความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน

ที่ผ่านมาทั้งสองฝ่ายได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อประสานความสัมพันธ์ทางการค้าหลายครั้ง ทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ด้านการค้า จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ทั้งสองฝ่ายจะเพิ่มความถี่ในการพบปะ ประสาน เชื่อมเยือน ทำให้มีบรรยากาศที่ดีต่อการค้า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการกระจายสินค้าของทั้งสองประเทศ และการแลกเปลี่ยนด้านบริการตามกรอบของ WTO ซึ่งมีอนาคตที่ดี เช่น ด้านการท่องเที่ยว วัฒนธรรม การคมนาคม และ Logistic

1.4 ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

มีการแลกเปลี่ยนการท่องเที่ยวในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (จังหวัดเชียงราย สปป.ลาว พม่า และมณฑลยูนนาน สปป.จีน)

1.5 ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

ได้ลงนามความร่วมมือด้านสุขภาพระหว่างไทย – สาธารณรัฐประชาชนจีน (จังหวัดเชียงราย - มณฑลยูนนาน) โดยสถาบันของรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยการแพทย์จีน มณฑลยูนนาน และวิทยาลัยแพทย์พื้นบ้านมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

1.6 ความร่วมมือด้านการเกษตร

มีการร่วมมือพัฒนาพันธุ์พืชผัก ผลไม้ และส่งเสริมการนำเข้าและส่งออกสินค้าไทย สับปะรด ความต้องการไม้ที่จะนำมาทำกระดาษเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะไม้ที่มาจากไทย มันสำปะหลัง

1.7 ความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม

มีการจัดงานวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง มีการผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ ระหว่างจังหวัดเชียงราย กับเขตปกครองตนเองชนชาติไตสิบสองปันนา มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

2. จังหวัดพะเยา

จุดเด่นของจังหวัดพะเยาคือ ที่ตั้งของจังหวัดพะเยาเป็นศูนย์กลางใกล้จังหวัดใหญ่ ในรัศมีไม่เกิน 150 กิโลเมตรและอยู่ใกล้กับกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง มีกว๊านพะเยาซึ่งเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดขนาดใหญ่เอื้อประโยชน์ต่อการประมง ท่องเที่ยว เกษตรกรรม ตลอดจนการ อุปโภคบริโภค มีจุดอ่อนปรนทางการค้าชายแดนกับ สปป.ลาว ดังนั้นการพัฒนาความร่วมมือกับ กลุ่ม GMS คือการหาแนวทางพัฒนาจังหวัดให้มีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจกับ ประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศ GMS ที่ได้ถือว่า เป็นอภियุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญของจังหวัดมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การค้าระหว่างจังหวัดพะเยา และตลาดใหม่ในกลุ่มประเทศ GMS ได้มีการขับเคลื่อนทางจังหวัดพะเยา จึงกำหนดให้มีการจัดการประชุมสร้างความเชื่อมโยงทางด้าน เศรษฐกิจผ่านการศึกษาและวัฒนธรรมในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Education and Culture Connectivity for Economic : ECCE) ตามโครงการส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุนกับประเทศ เพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ โดยจะมีการเสวนาร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านเศรษฐกิจและ ทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การค้า การลงทุน ตลอดจนการท่องเที่ยว

สำหรับกิจกรรมการจัดประชุมครั้งนี้ ประกอบด้วย การเสวนาในเรื่องของนโยบาย ระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม ในกลุ่มอนุภาคแม่น้ำโขง (Lanna – GMS) โดยรองเลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กงสุลใหญ่ไทยประจำนครคุนหมิง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การเสวนาในหัวข้อ โอกาสในการเชื่อมโยงตลาดการศึกษาในกลุ่มอนุ ภูมิภาคแม่น้ำโขง นำโดย ร.ต.อ.นิติภูมิ นวรัตน์ พร้อมกับผู้เกี่ยวข้องด้านการศึกษา นอกจากนี้ ยังมี การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการวัฒนธรรมกับ โอกาสทางการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว โดยกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องเชิงการท่องเที่ยวทั้งในส่วนของจังหวัดพะเยาและจากส่วนภูมิภาค

3. จังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่มีวัฒนธรรมประเพณีที่เก่าแก่โบราณและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์โดยเฉพาะเป็นแหล่งไม้สักทองผืนใหญ่ของประเทศ มีภูมิปัญญา ที่โดดเด่น เช่น การทอผ้าตีนจก ผ้าหม้อห้อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก และสุรากลั่นพื้นบ้านและมีทำเลที่ตั้งเป็นประตูสู่ล้านนา สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และ การท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดและประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลาง การขนส่งสินค้าทางรถไฟของภูมิภาค ดังนั้น จังหวัดแพร่จึงได้มีการนำเอาจุดเด่นเหล่านี้มาต่อยอด ในกิจกรรมความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ OTOP SMEs วัฒนธรรมการท่องเที่ยว และการเกษตร ที่ใช้หลักการพัฒนาสินค้าและ

ผลิตภัณฑ์หลัก ทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพของวัตถุดิบ การแปรรูปบรรจุภัณฑ์ การวิจัยพัฒนา การสนับสนุนด้านการเงิน และการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

4. จังหวัดน่าน

จังหวัดน่าน กำหนดกรอบทิศทางพัฒนาแบบบูรณาการให้จังหวัดก้าวสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน และสมดุลภายใต้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มพูนป่าไม้ น้ำ สัตว์ป่า และการเพิ่มโอกาสในชีวิตของคนเมืองน่านให้พ้นจากความยากจนภายในระยะเวลา 4 ปี เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีสุขภาพและจิตใจที่สมบูรณ์ เน้นพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ซึ่งเป็นสังคมที่ปลอดภัยเสถียรและปัญหาอาชญากรรม มีวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ยึดถือขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดีงาม มุ่งสู่เมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว เปิดประตูสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน (จีนตอนใต้) มุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มศักยภาพการผลิตโดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนสามารถประเมินผลได้ในแต่ละหัว่งระยะเวลา ซึ่งจะส่งผลให้จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีระบบนิเวศน์แบบยั่งยืนมีประสิทธิภาพและปราศจากปัญหามลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม ในอนาคตเป็นเมืองที่น่าอยู่ สังคมมีคุณภาพตลอดไป

ในด้านความร่วมมือด้านการค้าชายแดน จังหวัดน่านมีชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ระยะทาง 277 กม. ทางด้านทิศเหนือ ตั้งแต่พื้นที่ อ.สองแคว อ.ทุ่งช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ อ.บ่อเกลือ อ.แม่จริม อ.เวียงสา อ.น่าน้อย มีอำเภอชายแดน 7 อำเภอ 17 ตำบล 50 หมู่บ้าน มีจุดผ่านแดนสากล 1 จุด คือ ด้านบ้านห้วยโก๋น อ.เฉลิมพระเกียรติ ด้านตรงข้ามของ สปป.ลาว คือ บ้านน้ำเงิน แขวงไชยะบูลี (ด่านท้องถิ่น) เวลาเปิด - ปิด 08.00 – 17.00 น. ทุกวัน และจุดผ่อนปรน 2 จุด ได้แก่ที่บ้านห้วยสะแดง อ.ทุ่งช้าง และบ้านใหม่ชายแดน อ.สองแคว มีช่องทางเข้า – ออกตามธรรมชาติ 27 ช่องทาง

ตารางที่ 2 – 1 แสดงจุดผ่อนปรนพื้นที่ชายแดนของจังหวัดน่านที่ติดต่อกับ สปป.ลาว

จุดผ่อนปรน	พื้นที่ สปป.ลาว	เวลา เปิด - ปิด	หมายเหตุ
1. บ้านห้วยสะแดง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง	บ้านป่าห้วย เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยะบูลี	09.00 – 16.00 น.	เปิด วันที่ 1 และ 15 ของทุกเดือน
2. บ้านใหม่ชายแดน ตำบลชนแดน อำเภอสองแคว	บ้านเคสอง เมืองเชียงฮ่อน แขวง ไชยะบูลี	08.00 – 16.00 น.	เปิดทุกวันอาทิตย์ ของสัปดาห์

ที่มา : ตรวจสอบเข้าเมืองจังหวัดน่าน (มีนาคม 2557)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบันมูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดและจำนวนผู้เดินทางข้ามแดนจะยังมีจำนวนไม่มาก แต่ขณะนี้ มีการลงทุนก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินที่เมืองหงสา แขวงไซยะบูลี สปป.ลาว รวมทั้งมีการก่อสร้างปรับปรุงถนนที่เชื่อมต่อมาถึงด่านห้วยโก๋น เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จจะทำให้การเดินทางต่อไปเมืองต่างๆ ของ สปป.ลาว มีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยว นักลงทุน และการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศมีความสะดวก อีกทั้งยังช่วยพัฒนาการค้าการลงทุนของจังหวัดให้เจริญเติบโตเพิ่มขึ้น

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)

1. ความสำคัญและความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community : AEC) เกิดขึ้นจากการก่อตั้งอาเซียน หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 ตามปฏิญญาอาเซียน หรือปฏิญญากรุงเทพฯ โดยนับตั้งแต่ อาเซียนได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2510 จนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกทั้งสิ้น 10 ประเทศ ได้แก่ 6 ประเทศสมาชิกเดิม หรือบรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และ 4 ประเทศสมาชิกใหม่ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม

หลังจากการจัดตั้ง อาเซียนได้ขยายความร่วมมือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีความตกลงที่สำคัญที่สุดคือ การจัดตั้ง “เขตการค้าเสรีอาเซียน” (ASEAN Free Trade Area : AFTA) การเจรจาตกลงจัดทำเขตการค้าเสรี เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและยังขยายออกไปนอกภูมิภาค วัตถุประสงค์นี้ได้ดำเนินต่อมาจนถึงปัจจุบัน ล่าสุดผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาเซบู ว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ภายในปี ค.ศ.2015 (พ.ศ.2558)

2. แผนการดำเนินการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเป้าหมายเพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนที่เสรีขึ้น อาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ (AEC Blueprint) เป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นเป็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่างๆ พร้อมกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการมาตรการต่างๆ จนบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ.2558 โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่สำคัญดังนี้

- 2.1 การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน
- 2.2 การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง
- 2.3 การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ
- 2.4 การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

โดยมีรายละเอียดแยกตามหัวข้อดังนี้

2.1 การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน

การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้อาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นโดยอาเซียนได้กำหนดกลไกและมาตรการใหม่ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินมาตรการด้านเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว เร่งรัดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในสาขาที่มีความสำคัญลำดับแรก อำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายบุคคล แรงงานฝีมือ และผู้เชี่ยวชาญ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถาบันในอาเซียนการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน มี 5 องค์ประกอบหลัก คือ

- 2.1.1 การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี
- 2.1.2 การเคลื่อนย้ายบริการเสรี
- 2.1.3 การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี
- 2.1.4 การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีขึ้น
- 2.1.5 การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

ทั้งนี้ อาเซียนได้กำหนด 12 สาขาอุตสาหกรรมสำคัญลำดับแรกอยู่ภายใต้ตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ การขนส่งทางอากาศ สุขภาพ e-ASEAN ท่องเที่ยวและโลจิสติกส์ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาอาหาร เกษตรและป่าไม้การเป็นตลาดสินค้าและบริการเดี่ยวจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายการผลิตในภูมิภาค และเสริมสร้างศักยภาพของอาเซียนในการเป็นศูนย์กลางการผลิตของโลก และเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลก โดยประเทศสมาชิกได้ร่วมกันดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของอาเซียนได้แก่ยกเลิกภาษีศุลกากรให้หมดไป ทายอยยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีไว้ภาษี ปรับประสานพิธีการด้านศุลกากรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนธุรกรรม เคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี นักลงทุนอาเซียนสามารถลงทุนได้อย่างเสรีในสาขาอุตสาหกรรมและบริการที่ประเทศ สมาชิกอาเซียนเปิดให้ เป็นต้น

2.2 การเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน คือ การสร้างภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง มีความเจริญรุ่งเรือง และมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันมี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 2.2.1 นโยบายการแข่งขัน
- 2.2.2 การคุ้มครองผู้บริโภค
- 2.2.3 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (IPR)
- 2.2.4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- 2.2.5 มาตรการด้านภาษี
- 2.2.6 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อผูกพันที่จะนำกฎหมายและนโยบายการแข่งขันมาบังคับใช้ภายในประเทศ เพื่อทำให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกันและสร้างวัฒนธรรมการแข่งขันของภาคธุรกิจที่เป็นธรรมนำไปสู่การเสริมสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคในระยะยาว

2.3 การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน มี 2 องค์ประกอบ คือ

- 2.3.1 การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 2.3.2 ความริเริ่มในการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiatives for ASEAN

Integration: IAI) ความริเริ่มดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา ทั้งในระดับ SMEs และเสริมสร้างการรวมกลุ่มของกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ให้สามารถดำเนินการตามพันธกรณีและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่ม ทางเศรษฐกิจ

2.4 การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

อาเซียนอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อระหว่างกันและมีเครือข่ายกับโลกสูง โดยมีตลาดที่พึ่งพากันและอุตสาหกรรมระดับโลก ดังนั้น เพื่อให้ภาคธุรกิจของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ ทำให้อาเซียนมีพลวัตเพิ่มขึ้นและเป็นผู้ผลิตของโลก รวมทั้งทำให้ตลาดภายในยังคงรักษาความน่าดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อาเซียนจึงต้องมองออกไปนอกภูมิภาคอาเซียนบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยดำเนิน 2 มาตรการคือ (1) การจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (CEP) กับประเทศนอกอาเซียน (2) การมีส่วนร่วมในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานโลก

เขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดน กับการรองรับ AEC

ในปี 2558 ที่จะถึงนี้ เป็นที่ทราบกันดีว่า จะเป็นก้าวแรกของประเทศไทย และอีก 9 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community (AEC) โดยประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศนั้นประกอบไปด้วย ประเทศไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมา มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยมีเป้าหมาย คือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันภายใต้การเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัย การผลิตเสรีเพื่อนำไปสู่ การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อุปสรรคสำคัญที่ ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเร่งแก้ไขร่วมกัน คือ การลดความเหลื่อมล้ำของระดับการพัฒนาการยกระดับความพร้อมด้านการค้าและการลงทุน ทั้งการปฏิรูปกฎระเบียบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ สาธารณูปโภค การพัฒนามาตรการส่งเสริมการลงทุนและการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนา ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การผลิตในภูมิภาคที่เข้มแข็ง

โดยกลยุทธ์สำคัญอย่างหนึ่งของการส่งเสริมการค้าและการลงทุนเพื่อรองรับ AEC คือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะครอบคลุมการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจทุกด้าน โดยจากข้อมูลของ ธนาคารโลกพบว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ดำเนินการโดยรัฐบาลหรืออยู่ภายใต้การมีส่วนเกี่ยวข้องระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบของการแปรรูปเพื่อการส่งออกดำเนินกิจกรรมการผลิตใน อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้ ทักษะต่างๆ เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยประเทศที่ประสบความสำเร็จใน การส่งเสริมให้มีกิจกรรมการผลิตในอุตสาหกรรมที่ใช้ทักษะแรงงานสูง หรืออุตสาหกรรมที่ใช้ ทักษะ สูงหรือมีมูลค่าเพิ่มสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ มาเลเซีย และได้หวัน ซึ่งสามารถดึงดูดเงินลงทุนใน อุตสาหกรรมที่ใช้ทักษะสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน และเคมีภัณฑ์ รวมทั้งดำเนินการกระจายสินค้าจากแหล่งผลิต โดยแรงผลักดันส่วนหนึ่งในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ มาจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนรวมไปถึงข้อตกลงความร่วมมือระดับภูมิภาคอื่นๆ เช่น ความร่วมมือในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (ACMECS) และแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (IMT-GT) ซึ่งเป็นความร่วมมือที่ให้ความสำคัญด้านการลงทุน ทั้งนี้ จากข้อมูลของ ADB คาดว่า ภายในปี 2558 จะมีเขตเศรษฐกิจพิเศษในภูมิภาคอาเซียนรวมทั้งสิ้น 60 แห่ง โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประมาณ 54 แห่ง จะตั้งอยู่ในประเทศลาว และกัมพูชา นอกจากนี้ยังมีเขตระเบียบเศรษฐกิจสิงคโปร์ - มาเลเซีย ที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้เมืองยะโฮร์บาห์รู ซึ่งเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

สนับสนุนการลงทุนภาคบริการ 6 สาขา ประกอบด้วย อุตสาหกรรม สร้างสรรค์ การศึกษา ที่ปรึกษาทางการเงิน สุขภาพ โลจิสติกส์ และการท่องเที่ยว (วิมล ปั่นคง, 2557)

สำหรับประเทศไทย ที่ผ่านมามีนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบของนิคมอุตสาหกรรม โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ในปี 2520 โดยปัจจุบัน BOI ได้แบ่งเขตการลงทุนออกเป็น 3 เขต และมีสิทธิประโยชน์และเงื่อนไขที่ต่างกัน สำหรับในส่วนของเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนไทยนั้น ได้เริ่มมีโครงการจากการผลักดันของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ภายใต้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) โดย ADB ได้บรรจุแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการเปลี่ยนระเบียงขนส่ง (Transport Corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ ซึ่งทาง ADB ได้ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้างและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนการให้การสนับสนุนทางการเงินในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้า และตลาดปลายทาง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้มีการริเริ่มแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนในปี 2556 ในรูปแบบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557)

โดยภายหลังการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ซึ่งมี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธานฯ ที่ประชุมฯ ได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทยใน 5 พื้นที่ชายแดน เพื่อให้สามารถก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ในปี 2558 ได้แก่ 1) แม่สอด 2) อรัญประเทศ 3) ตราด 4) มุกดาหาร 5) สะเดา (ด้านศุลกากรสะเดาและป่าดงเบขาร์) โดยเน้นการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มการจ้างงานและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้ประชาชน แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามายังพื้นที่ตอนใน ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาความแออัดบริเวณด่านชายแดน อีกทั้ง ที่ประชุม กนพ. ได้เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 4 เรื่อง

ได้แก่ 1) สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน 2) การให้บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ 3) มาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว และ 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรใน

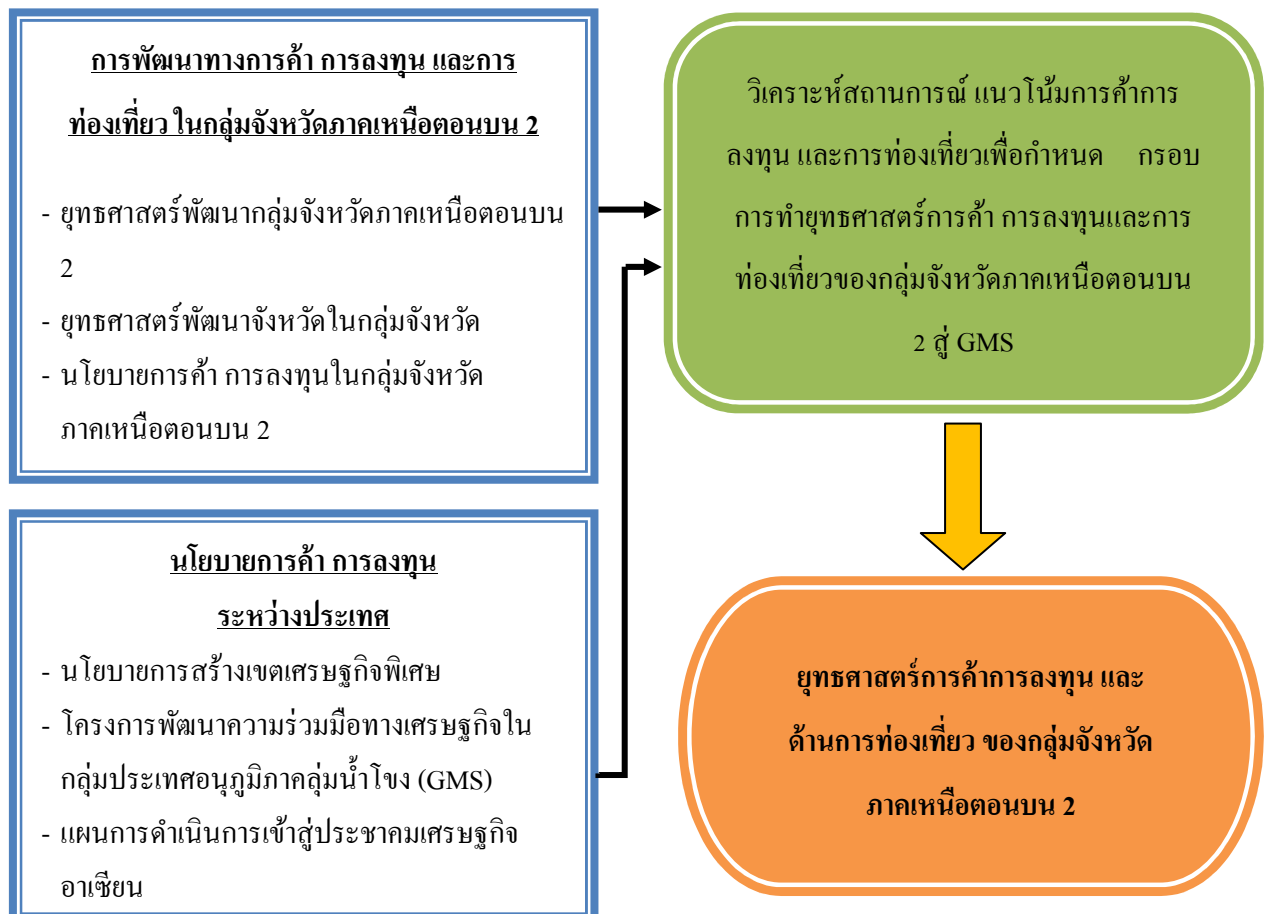
พื้นที่เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและเชื่อมโยงในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทำเนียบรัฐบาล, 2557)

ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อรับมือกับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ที่กำลังจะถึงในอีกไม่ช้านี้ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะนำมาซึ่งการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุน การจ้างแรงงาน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กรอบความคิดของการวิจัย

จากยุทธศาสตร์รายจังหวัดและยุทธศาสตร์พัฒนากลุ่มจังหวัด สามารถนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาและสถานการณ์ความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาสู่กรอบความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) เพื่อกำหนดเป็นกรอบยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของตัวแปรต่างๆ ที่จะป็นสาระสำคัญครอบคลุมการศึกษาตามกรอบแนวคิดต่อไปนี้

แผนภาพ ที่ 2- 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

สำหรับในประเด็นของยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ทฤษฎีการค้า – การลงทุนระหว่างประเทศ บทบาทของการลงทุนจากต่างประเทศ เครื่องมือทางการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญในการควบคุมการนำเข้าหรือส่งเสริมการส่งออกของแต่ละประเทศ อันประกอบด้วย 1. ภาษีศุลกากร (Tariffs) 2. โควตา (Quotas) 3. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล 4. การผูกขาดการค้าและการเลือกปฏิบัติในการคิดราคาสินค้า

สำหรับในเรื่องของโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB : Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก กลุ่มประเทศ GMS มีพื้นที่รวมกันประมาณ 2 ล้าน 3 แสนตารางกิโลเมตรหรือประมาณ พื้นที่ของยุโรปตะวันตก มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 9 จังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครพนม เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และมุกดาหาร 2 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ ปราจีนบุรี และสระแก้ว โดยความร่วมมือที่ผ่านมา ประกอบด้วยข้อตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS Cross Border Transport Agreement) ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน (Quadripartite Agreement on Commercial Navigation on Lancang – Mekong River) ความร่วมมือด้านพลังงาน ประเทศ GMS ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการซื้อขายไฟฟ้าและการสร้างเครือข่ายสายส่งระหว่างรัฐบาล 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Inter-Governmental Agreement on Regional Power Trade) ความร่วมมือด้านโทรคมนาคมโดยการดำเนินการจัดสร้างโครงข่ายระบบเคเบิลใยแก้วตามโครงการ Telecommunication Backbone Project โครงการจัดทำแผนการตลาดท่องเที่ยว Six Countries One Destination โดยมี Agency for Coordinating Mekong Tourism Activities (AMTA) ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไทยส่งเสริมให้มีการดำเนินตามแผนงาน Phnom Penh Plan ซึ่งเป็นแผนงานพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2557 – 2560

(ซึ่งกำหนดให้แต่ละจังหวัดเป็นเจ้าภาพในยุทธศาสตร์แต่ละด้าน ได้แก่ จังหวัดเชียงรายรับผิดชอบด้านการค้าการลงทุนและโลจิสติกส์ จังหวัดพะเยารับผิดชอบด้านการเกษตร จังหวัดแพร่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และจังหวัดน่านรับผิดชอบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน นโยบายความสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อระหว่างกันและมีเครือข่ายกับโลกสูง โดยมีตลาดที่พึ่งพากันและอุตสาหกรรมระดับโลก รวมถึงการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community (AEC) โดยประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ

ดังนั้น เพื่อให้ภาคธุรกิจของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ ทำให้อาเซียนมีพลวัตเพิ่มขึ้นและเป็นผู้ผลิตของโลก รวมทั้งทำให้ตลาดภายในยังคงรักษาความน่าดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อาเซียนจึงต้องมองออกไปนอกภูมิภาคอาเซียนบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยดำเนิน 2 มาตรการคือ (1) การจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (CEP) กับประเทศนอกอาเซียน (2) การมีส่วนร่วมในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานโลก โดยกลยุทธ์สำคัญอย่างหนึ่งของการส่งเสริมการค้าและการลงทุนเพื่อรองรับ AEC คือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะครอบคลุมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจทุกด้าน ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อรับมือกับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ที่กำลังจะถึงในอีกไม่ช้านี้ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะนำมาซึ่งการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุน การจ้างแรงงาน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กรอบความคิดของการวิจัย จากยุทธศาสตร์รายจังหวัดและยุทธศาสตร์พัฒนากลุ่มจังหวัด สามารถนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาและสถานการณ์ความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาสู่กรอบความร่วมมือกับกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง (GMS) เพื่อกำหนดเป็นกรอบยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

บทที่ 3

สถานการณ์และแนวโน้มการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

การนำเสนอเนื้อหาสำหรับบทที่ 3 นี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ลักษณะนโยบาย แนวทางการพัฒนาของประเทศ และกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สภาพปัญหา แนวโน้มความได้เปรียบเสียเปรียบของแต่ละจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนา จากเอกสารและโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในพื้นที่ได้แก่ ประธานคณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจหอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ, พาณิชย์จังหวัดเชียงราย, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเชียงราย, นายกสมาคมสมาพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดเชียงรายและรองประธานสภาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย, ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย, ประธานสมาคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจไทย-พม่าจังหวัดเชียงราย / รองประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย / ประธานหอการค้าอำเภอแม่สาย / กรรมการผู้จัดการบริษัทแม่โขงเดลต้า ทราเวล เอเจนซี่จำกัด, ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย และหัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน อยู่ทางตอนบนของประเทศระยะทางจากกรุงเทพมหานคร 785 กิโลเมตร มีชายแดนด้านเหนือติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ระยะทาง 130 กิโลเมตร (เป็นแนวภูเขา 100 กิโลเมตร และเป็นแนวแม่น้ำ 30 กิโลเมตร คือ ส่วนที่เป็นแม่น้ำกกและแม่น้ำรวก) ชายแดนด้านตะวันออกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระยะทาง 437 กิโลเมตร (เป็นแนวภูเขายาว 219 กิโลเมตร และแนวแม่น้ำโขงยาว 219 กิโลเมตร) มีพื้นที่รวม 36,323 ตารางกิโลเมตร โดยจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่มากที่สุด 11,678 ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 3 -1 แสดงพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)
เชียงราย	11,678
พะเยา	6,355
แพร่	6,538
น่าน	11,472
กลุ่มจังหวัดฯ	36,323

แผนภาพ ที่ 3-1 แสดงแผนที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

2. ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา มีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน แม่น้ำกก แม่น้ำอิง เป็นต้น

3. ประชากร

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีประชากรรวม 2,620,490 คน แบ่งเป็นชาย 1,292,061 คน หญิง 1,328,429 คน โดยจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด 1,198,656 คน

ตารางที่ 3 -2 แสดงจำนวนประชาชนของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด	จำนวนประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
เชียงราย	593,393	614,306	1,207,699
พะเยา	236,671	247,783	484,454
แพร่	220,434	233,649	454,083
น่าน	240,785	237,479	478,264
กลุ่มจังหวัดฯ	1,291,283	1,333,217	2,624,500

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ธันวาคม 2557

4. การปกครอง

การแบ่งเขตการปกครองของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย 50 อำเภอ 369 ตำบล 4,128 หมู่บ้าน

ตารางที่ 3 - 3 แสดงเขตการปกครองของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด	เขตการปกครอง		
	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เชียงราย	18	124	1,751
พะเยา	9	68	779
แพร่	8	78	708
น่าน	15	99	890
กลุ่มจังหวัดฯ	50	369	4,128

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, มกราคม 2558

5. การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 4 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 136 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 255 แห่ง รวมทั้งสิ้น 400 แห่ง

ตารางที่ 3 - 4 แสดงเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัด	อบจ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.	รวม
เชียงราย	1	1	-	72	70	144
พะเยา	1	-	2	33	36	72
แพร่	1	-	1	25	57	84
น่าน	1	-	1	18	80	100
กลุ่มจังหวัดฯ	4	1	4	136	255	400

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, มีนาคม 2558

6. โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ

6.1 ถนนเส้นทางที่สำคัญประกอบด้วย

6.1.1 ทางหลวงแผ่นดิน

หมายเลข 1 พหลโยธิน (ช่วงพะเยา-แม่สาย)

หมายเลข 11 (ช่วงอำเภอเด่นชัย)

หมายเลข 101 (ช่วงอำเภอเด่นชัย-น่าน)

หมายเลข 103 เส้นทางร้องกวาง-งาว

6.1.2 ทางหลวงอาเซียน (AH)

หมายเลข AH 2 เริ่มต้นเข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

หมายเลข AH 3 เริ่มต้นเข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

หมายเลข AH 13 เริ่มต้นเข้าสู่ประเทศไทยที่ด่านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิม

พระเกียรติจังหวัดน่าน

6.1.3 โครงข่ายคมนาคมตามกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

(GMS) กลุ่มจังหวัดฯ อยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor : NSEC) และเส้นทาง R3A และ R3B เชื่อมโยงกับมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้)

6.2 สะพานข้ามแม่น้ำที่สำคัญประกอบด้วย

6.2.1 สะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 เชื่อมอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายกับแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว

6.2.2 สะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำสาย แห่งที่ 1 และ 2 เชื่อมอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายกับจังหวัดท่าชีเหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า

6.3 รถไฟ สถานีรถไฟที่สำคัญ ได้แก่ สถานีรถไฟเด่นชัย จังหวัดแพร่

6.4 ทำอากาศยาน กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีทำอากาศยานที่อยู่ในการดูแลของบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 1 แห่ง คือ ทำอากาศยานนานาชาติแม่ฟ้าหลวง เชียงราย และมีทำอากาศยานที่อยู่ในการดูแลของกรมการบินพลเรือน จำนวน 2 แห่ง คือ ทำอากาศยานแพร่ และทำอากาศยานน่าน

6.5 ท่าเรือ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีท่าเรือ 3 แห่ง ประกอบด้วยท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนแห่งที่ 1 และ 2 และท่าเรือเชียงของ ซึ่งทั้ง 3 แห่ง อยู่ในการดูแลของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

6.6 ด้านศุลกากร กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีด่านศุลกากรอยู่ทั้งหมด 4 แห่ง ประกอบด้วย ด่านศุลกากรแม่สาย ด่านศุลกากรเชียงแสน ด่านศุลกากรเชียงของ และด่านศุลกากรทุ่งช้าง

7. แหล่งท่องเที่ยวและเทศกาลประเพณีที่สำคัญ

7.1 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ตารางที่ 3-5 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

จังหวัด	ทางธรรมชาติ	ทางประวัติศาสตร์/ วัฒนธรรม	นันทนาการทั่วไป
เชียงราย	1. ดอยตุง 2. ดอยแม่สลอง 3. ภูชี้ฟ้า, ภูผาตั้ง, ภูผาหลง, ภูชมดาว, ภูผาสวรรค์ 4. สามเหลี่ยมทองคำ 5. ดอยวาวี, ดอยช้าง 6. บ่อน้ำร้อนห้วยทรายขาว 7. วนอุทยานห้วยก้างปลา	1. วัดพระมหาชินธาตุเจ้า (ดอยตุง) 2. วัดร่องขุน 3. เมืองโบราณเชียงแสน 4. ไร่แม่ฟ้าหลวง 5. พิพิธภัณฑ์บ้านคำ 6. วัดห้วยปลาถ้ำ 7. วัดพระธาตุดอยเวา 8. ดอยดินแดง 9. เมืองโบราณดงเวียงแก่น	1. พระตำหนักดอยตุง ราชนิเวศน์ 2. ย่านการค้าชานแดน (แม่สาย) 3. ไนท์บาซาร์ 4. ถนนคนเดินเชียงราย 5. ถนนคนเดินแม่สาย 6. ริมโขงเชียงแสน 7. ไร่ชาลุ่มฟง แม่จัน 8. ไร่บุญรอด สิงห์ปาร์ค
พะเยา	1. อุทยานแห่งชาติดอยหลวง 2. อุทยานแห่งชาติภูซาง 3. อุทยานแห่งชาติแม่ปืม 4. อุทยานแห่งชาติดอยภูนาง 5. กว๊านพะเยา	1. วัดศรีโคมคำ 2. วัดติโลกอาราม 3. วัดนันทาราม 4. หอวัฒนธรรมนิทัศน์	1. อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง 2. สถานีประมงน้ำจืดพะเยา

ตารางที่ 3-5 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (ต่อ)

จังหวัด	ทางธรรมชาติ	ทางประวัติศาสตร์/ วัฒนธรรม	นันทนาการ/ทั่วไป
แพร่	1. อุทยานแห่งชาติดอยผาหลวง 2. อุทยานแห่งชาติแม่ยม 3. แพะเมืองผี 4. แก่งเสือเต้น	1. วัดพระธาตุช่อแฮ 2. วัดพระบาทมิ่งเมือง	1. บ้านประทับใจ 2. คุ่มวงศ์บุรี
น่าน	1. อุทยานแห่งชาติดอยภูคา 2. อุทยานแห่งชาติศรีน่าน 3. อุทยานแห่งชาติแม่จริม 4. อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน 5. อุทยานชาตินันทบุรี 6. อุทยานชาติขุนสถาน 7. อุทยานชาติขุนน่าน 8. วนอุทยานถ้ำผาตูบ	1. วัดพระธาตุแช่แห้ง 2. วัดภูมินทร์ 3. บ่อเกลือโบราณ	1. อนุสาวรีย์วีรกรรม พ.ต.ท. ทู่งช้าง 2. หมู่บ้านไทลื้อหนองบัว 3. บ้านปากนาย

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2558

7.2 เทศกาลประเพณีที่สำคัญ

ตารางที่ 3 - 6 แสดงเทศกาลและประเพณีที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

จังหวัด	เทศกาลประเพณี
เชียงราย	<p>1. งานพ้อขุนเม็งราย จัดประมาณปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ เป็นงานประจำปี ภายในงานจะมีการออกร้าน จัดนิทรรศการ และมหรสพต่างๆ</p> <p>2. งานวันลั่นจี่เชียงรายและสับปะรดนางแล จัดประมาณกลางเดือนพฤษภาคมของทุกปี ภายในงานจะมีการประกวดขบวนรถและประกวดธิดาลั่นจี่ การออกร้านจำหน่ายสินค้า</p> <p>3. งานไหว้สาพญาเม็งราย จัดให้มีพิธีบวงสรวงพญาเม็งราย มีการออกร้าน จัดนิทรรศการของส่วนราชการและเอกชน และงานรื่นเริงอื่นๆ</p> <p>4. งานประเพณีขึ้นพระธาตุดอยตุง จัดขึ้นในวันที่ 14 - 15 ค่ำ เดือนหกเหนือ หรือเดือนมีนาคม เป็นประเพณีของชาวล้านนา รวมทั้งชาวไทยใหญ่ในพม่าที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยชาวบ้านและพระสงฆ์จะเดินขึ้นพระธาตุในตอนกลางคืน เมื่อมาถึงก็จะพากันนมัสการองค์พระธาตุก่อน จากนั้นจึงจะหาพื้นที่ประกอบอาหารเพื่อตักบาตรในตอนเช้า หลังจากตักบาตรแล้วจะช่วยกันบูรณะบริเวณองค์พระธาตุ เมื่อถึงยามค่ำคืนก็มารวมกันที่ปะรำพิธีเพื่อฟังเทศน์</p> <p>5. ประเพณีโล้ชิงช้าของชาวอีโก้ หรือที่เรียกตนเองว่า “อาข่า” มีเชื้อสายจากจีน - ทิเบต เดินทางอพยพมาอยู่บริเวณชายแดนไทย - พม่า แถบตอนเหนือของลำน้ำกก โดยเฉพาะอำเภอแม่จัน และแม่สาย การโล้ชิงช้าเป็นการขึ้นไปขอพรและแสดงความรำลึกถึงพระคุณของเทพธิดาแห่งสรวง</p>

ตารางที่ 3 - 6 แสดงเทศกาลและประเพณีที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (ต่อ)

จังหวัด	เทศกาลประเพณี
เชียงราย	<p>สวรรค์ ผู้ประทานความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ให้กับพืชพันธุ์ธัญญาหารและยังเป็นการเซ่นไหว้บรรพบุรุษอีกด้วย จัดในช่วงเดือนสิงหาคม</p> <p>6. เทศกาลดอกไม้งามเชียงราย สัมผัสหม่อมวลดอกไม้ท่ามกลางลมหนาว ชื่นชมวัฒนธรรมชนเผ่าลีลันแห่งเชียงราย สักการะพระบรมสารีริกธาตุจากประเทศภูฏาน ขอพรปีใหม่เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ตื่นตากับขบวนบุพชาติทางน้ำแห่งเดียวในประเทศไทย</p>
พะเยา	<p>1. งานสักการะบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง จัดขึ้นทุกวันที่ 5 มีนาคมเป็นการรำลึกถึงพ่อขุนงำเมืองกษัตริย์ที่ครองเมืองพะเยา ซึ่งในช่วงที่พระองค์ครองราชย์ บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข และได้ทรงร่วมกับพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพ่อขุนเม็งรายมหาราช สถาปนาเป็นพระสหายต่อกันที่เมืองพะเยา งานจัดขึ้นทุกวันที่ 5 มีนาคม ที่บริเวณอนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมืองสวนสมเด็จพระเจ้า 90 โดยมีพิธีบวงสรวงแบบพราหมณ์ มีขบวนสักการะเทิดพระเกียรติ และการแสดงวัฒนธรรมล้านนา จัดโดยจังหวัดพะเยา</p> <p>2. งานเทศกาลลีนจี่ และของดีเมืองพะเยา จัดขึ้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมจัดขึ้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ที่ตลาดกลางเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ อำเภอแม่ใจ ในงานมีมหรสพ การแสดง การประกวดธิดาชาวสวนลีนจี่ ประกวดลีนจี่พันธุ์ต่างๆ นิทรรศการของภาคราชการและเอกชน จัดโดยสหกรณ์อำเภอแม่ใจ</p> <p>3. งานประเพณีนมัสการพระเจ้าตนหลวง จัดขึ้น 7 วัน เดือน 7 ขึ้น 15 ค่ำงานนมัสการพระเจ้าตนหลวงที่วัดศรีโคมคำ เป็นงานที่จัดกันมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งจะจัดในช่วงก่อนวันวิสาขบูชา ระยะเวลาจัดงาน 7 วัน โดยยึดการนับปฏิทินทางภาคเหนือ ซึ่งตรงกับเดือน 5 ขึ้น 15 ค่ำของภาคเหนือ (เดือน 7 ขึ้น 15 ค่ำไทย) จึงเรียกงานนี้ในท้องถิ่นว่า "งาน 8 เป็ง" ในงานแบ่งเป็นสองรูปแบบ คือ ในเขตสงฆ์จะเป็นการทำบุญ ฟังเทศน์ ฟังธรรม การประกวดครัวตาน การปฏิบัติธรรมในช่วง 7 วัน ส่วนนอกเขตวัดก็จะมีมหรสพ และการจำหน่ายสินค้า</p>
แพร่	<p>1. งานประเพณีนมัสการพระธาตุช่อแฮ จัดขึ้นระหว่างวันขึ้น 11-15 ค่ำเดือน 4 มีการแห่ผ้าขึ้นไปห่มองค์พระธาตุ มีขบวนแห่แบบล้านนา โดยผู้ร่วมงานทุกคนจะแต่งกายแบบพื้นเมืองล้านนามีมหรสพสมโภชทุกคืน รุ่งเช้าวันขึ้น 15 ค่ำจะมีการทำบุญตักบาตรกลางคืน มีการเวียนเทียนรอบองค์พระธาตุและวิหาร</p> <p>2. งานแห้วสงกรานต์น้ำใจเมืองแป้ นุ่งม่อฮ่อมแต่งามตา จัดงานบริเวณศูนย์หัตถกรรมเวียงโกศัยในวันที่ 13-17 เมษายนของทุกปี ภายในงานจะมีการแต่งกายด้วยชุดม่อฮ่อมล้อมวงกินขันโตก และเล่นสงกรานต์กัน</p> <p>3. งานกินสลาก คล้ายประเพณีถวายสลากภัตของภาคกลาง โดยชาวบ้านจะจัดเครื่องไทยทาน เขียนสลากชื่อของตนติดไว้แล้วนำไปรวมกันที่หน้าพระประธาน พระสงฆ์จะจับสลากขึ้นมาให้มรรคทายกประกาศ เจ้าของสลากก็นำเครื่องไทยทานของตนไปถวายแด่พระสงฆ์ โดยงานนี้จะจัดขึ้นตามวัดต่างๆ ช่วงเดือน 10 ของทุกปี</p>

ตารางที่ 3 - 6 แสดงเทศกาลและประเพณีที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (ต่อ)

จังหวัด	เทศกาลประเพณี
น่าน	<p>1. งานแข่งเรือประเพณีฉลองงาช้างคำจังหวัดน่าน ประเพณีแข่งเรือเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานาน นิยมจัดให้มีขึ้นในงานประเพณีตานก๋วยสลาก ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 ได้จัดให้มีการแข่งเรือในงานทอดกฐินสามัคคีที่สืบทอดมาจนถึงงานทอดกฐินพระราชทานในปัจจุบันซึ่งจะมีในราวกลางเดือนตุลาคมหรือต้นเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ช่วงหลังจากจังหวัดได้ร่วมงานสมโภชงาช้างคำอันเป็นสมบัติล้ำค่าคู่บ้านคู่เมือง ภายในงานมีการประกวดเรือกองเชียร์ ฯลฯ</p> <p>2. งานเทศกาลลัทธิทองและงานกาชาดจังหวัดน่าน จัดในราวกลางเดือนธันวาคมของทุกปี ณ สนามกีฬาจังหวัดน่าน ซึ่งในงานก็จะมีกิจกรรมหลายอย่าง ได้แก่ การประกวดขบวนรถลัทธิทอง การออกร้านนิทรรศการ การจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมจากอำเภอต่างๆ และจากเมืองฮ่อ - หงสา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การแสดงศิลปะพื้นเมือง และมหรสพต่างๆ</p>

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2558

สถานการณ์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 2

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดฯ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดฯ ปีพ.ศ.2555 (ราคาประจำปี) มีมูลค่า 167,602 ล้านบาท โดยจังหวัดเชียงรายมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด 85,283 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาจากรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของกลุ่มจังหวัดฯ อยู่ที่ 66,205 บาท จังหวัดพะเยามีรายได้เฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 74,927 บาท

การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ตั้งแต่ พ.ศ.2554 – 2555 คิดเป็นร้อยละ 5.15 โดยจังหวัดแพร่มีการเจริญเติบโตสูงสุดร้อยละ 7.73

ตารางที่ 3 - 7 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด ปี พ.ศ.2552 - 2555 (ราคาประจำปี) จำแนกรายจังหวัด

จังหวัด	พ.ศ.2552 (ล้านบาท)	พ.ศ.2553 (ล้านบาท)	พ.ศ.2554 (ล้านบาท)	พ.ศ.2555 (ล้านบาท)	ประชากรปี พ.ศ.2555 (1000 คน)	รายได้/คน /ปี พ.ศ. 2555 (บาท)	เติบโตร้อยละ พ.ศ. 2554 – 2555
เชียงราย	60,089	69,772	73,915	85,283	1,166	73,156	15.38
พะเยา	23,819	23,673	27,461	31,195	416	74,927	13.60
แพร่	18,965	20,892	22,434	25,413	427	59,542	13.28
น่าน	19,098	19,022	22,011	25,711	450	57,197	16.81
กลุ่มฯ	121,971	133,359	145,821	167,602	2,459	66,205	14.93

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

* คำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมปี พ.ศ.2555 หารด้วยประชากรปี พ.ศ.2555

ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดฯ ปี พ.ศ.2555 (ราคาคงที่) มีมูลค่า 99,087 ล้านบาท โดยจังหวัดเชียงรายมีสัดส่วนสูงสุด ร้อยละ 49.43 เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตในช่วง 1 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 -2555 พบว่า กลุ่มจังหวัดฯ มีการขยายตัวร้อยละ 5.62 โดยจังหวัดน่านมีอัตราการขยายตัวสูงสุทธ้อยละ 6.83

ตารางที่ 3- 8 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด ปี พ.ศ.2552 – 2555 (ราคาคงที่) จำแนกราย

จังหวัด

จังหวัด	2552 (ล้านบาท)	2553 (ล้านบาท)	2554 (ล้านบาท)	2555 (ล้านบาท)	สัดส่วน 2555 (ร้อยละ)	เติบโต 54-55 (ร้อยละ)
เชียงราย	42,103	43,649	46,371	49,440	49.43	6.62
พะเยา	16,678	17,175	17,380	17,662	18.53	1.62
แพร่	14,355	15,134	15,633	16,566	16.66	5.97
น่าน	14,106	14,462	14,433	15,419	15.38	6.83
กลุ่มฯ	87,242	90,420	93,817	99,087	100	5.62

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดฯ รายสาขาปี พ.ศ.2555 (ราคาประจำปี) จะพบว่า กลุ่มจังหวัดมีผลิตภัณฑ์ในสาขาเกษตรกรรม การค้าสัตว์และการป่าไม้เป็นหลัก ซึ่งมีมูลค่าจำนวน 43,965 ล้านบาท โดยจังหวัดเชียงรายมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขานี้มากที่สุดคือ 23,929 ล้านบาท

ตารางที่ 3 - 9 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดรายสาขา ปี พ.ศ.2554 (ราคาประจำปี)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาหลัก	เชียงราย	พะเยา	แพร่	น่าน	กลุ่มฯ
ภาคเกษตร	24,724	9,577	3,929	6,867	45,097
เกษตรกรรม การค้าสัตว์และการป่าไม้	23,929	9,444	3,836	6,756	43,965
การประมง	795	133	93	111	1132
ภาคนอกเกษตร	46,904	17,607	17,573	15,289	97,373
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	454	33	96	113	696
อุตสาหกรรม	4,962	1,934	2,527	1,173	10,596
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	1,041	377	385	279	2,082
การก่อสร้าง	2,099	953	1,224	900	5,176
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	9,683	2,662	1,841	2,331	16,517

ตารางที่ 3 - 9 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดรายสาขา ปี พ.ศ.2554 (ราคาประจำปี) (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาหลัก	เชียงราย	พะเยา	แพร่	น่าน	กลุ่มฯ
โรงแรมและภัตตาคาร	1,942	131	177	88	2,338
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	3,007	733	629	562	4,931
ตัวกลางทางการเงิน	4,072	1,333	1,579	1,323	8,307
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	4,281	2,288	1,828	1,654	10,051
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	5,033	3,199	2,429	2,667	13,328
การศึกษา	7,049	2,600	3,594	3,069	16,312
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	2,215	954	876	744	4,789
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	883	357	308	332	1,880
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	184	53	80	55	372
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	71,628	27,184	21,502	22,156	142,470

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. ด้านการเกษตร

ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดฯ ได้แก่

2.1 ข้าวนาปี

ในปี พ.ศ.2556 -2557 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปีประมาณ 2,536,258 ไร่ ผลผลิต 1,377,506 ตัน เฉลี่ย 2,296 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า 19,654 ล้านบาท โดยมีจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปีที่สำคัญ มีผลผลิต ประมาณ 1,339,975 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.83 ของผลผลิตรวมทั้งหมด

ตารางที่ 3 - 10 แสดงข้อมูลการปลูกข้าวนาปี ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
เชียงราย	1,339,975	607	812,922	10,764
พะเยา	665,999	559	372,551	4,993
แพร่	292,418	613	179,158	2,311
น่าน	237,866	517	12,875	1,577
รวม	2,536,258	2,296	1,377,506	19,645

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.2 ข้าวนาปรัง

ในปี พ.ศ.2556-2557 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรังประมาณ 567,626 ไร่ ผลผลิต 391,144 ตัน เฉลี่ย 2,534 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า 5,730 ล้านบาท โดยมีจังหวัด เชียงรายเป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังที่สำคัญ มีผลผลิตประมาณ 424,615 คิดเป็นร้อยละ 74.81 ของผลผลิตรวมทั้งหมด

ตารางที่ 3 – 11 แสดงข้อมูลการปลูกข้าวนาปรัง ปี พ.ศ. 2556-2557

จังหวัด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
เชียงราย	424,615	712	302,338	4,478
พะเยา	82,600	632	52,200	754
แพร่	53,746	609	32,736	447
น่าน	6,665	581	3,870	51
รวม	567,626	2,534	391,144	5,730

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.3 ลำไย

ในปี พ.ศ.2557 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่ปลูกลำไย รวม 227,850 ไร่ ลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 0.23 มีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 225,312 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.69 ผลผลิตรวม 136,829 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.30 ผลผลิตต่อไร่ 2,325 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.02 โดยจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตมากที่สุดมีผลผลิต 79,150 ตัน รองลงมาคือจังหวัดพะเยามีผลผลิต 34,727 ตัน

ตารางที่ 3 - 12 แสดงข้อมูลการปลูกลำไย ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	เนื้อที่ขึ้นต้น (ไร่)			เนื้อที่ให้ผล (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		
	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	%	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	%	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	%	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	%
เชียงราย	131,502	131,087	-0.32	130,627	130,116	-0.39	55,786	79,150	41.88	427	608	42.39
พะเยา	57,486	57,481	-0.01	56,211	55,994	-0.39	25,531	34,727	36.02	454	620	36.56
แพร่	5,693	5,693	0	5,481	5,693	3.87	2,525	2,824	11.84	461	496	7.59
น่าน	33,697	33,589	-0.32	31,443	33,509	6.57	15,813	20,128	27.29	503	601	19.48
กลุ่มฯ	228,378	227,850	-0.23	223,762	225,312	0.69	99,655	136,829	37.30	1,845	2,325	26.02

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.4 ยางพารา

ในปี พ.ศ.2556 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่กรี๊ดได้ประมาณ 287,134 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.78 มีผลผลิต 61,585 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.34 และมีผลผลิตต่อไร่ 760 กิโลกรัม ลดลงร้อยละ 0.39 โดยจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่เนื้อที่กรี๊ดยางพารามากที่สุด 174,091 ไร่ มีผลผลิตประมาณ 40,876 ตัน รองลงมาคือจังหวัดพะเยา มีผลผลิต 13,946 ตัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผลผลิตยางพาราที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสืบเนื่องมาจากปี พ.ศ.2555 เป็นช่วงเวลาที่ต้นยางพาราคบอายุการกรี๊ดพอดี ประกอบกับภาครัฐให้การส่งเสริมปลูกยางพาราอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3- 13 แสดงข้อมูลการปลูกยางพารา ปี พ.ศ.2555 – 2556

จังหวัด	เนื้อที่กรี๊ดได้ (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)		
	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	%	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	%	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	%
เชียงราย	152,207	174,091	14.38	34,699	40,876	17.80	228	235	3.07
พะเยา	28,178	55,081	95.48	7,085	13,946	96.84	251	253	0.80
แพร่	3,187	4,896	53.62	501	780	55.69	157	159	1.27
น่าน	17,537	53,066	202.59	2,233	5,983	167.94	127	113	-11.02
กลุ่มฯ	201,109	287,134	42.78	44,518	61,585	38.34	763	760	-0.39

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.5 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ในปี พ.ศ.2557 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณ 1,907,475 ไร่ ผลผลิตประมาณ 1,214,554 ตัน โดยจังหวัดน่านมีผลผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.92 ของผลผลิตรวมทั้งหมด

ตารางที่ 3-14 แสดงข้อมูลการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)		
	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%
เชียงราย	489,947	463,230	-5.45	331,456	316,405	-4.54	677	683	0.89
พะเยา	316,151	310,120	-1.91	208,285	207,067	-0.58	659	668	1.37
แพร่	317,780	317,083	-0.22	192,834	194,119	0.67	607	612	0.82
น่าน	820,668	817,042	-0.44	492,232	496,963	0.96	600	608	1.33
กลุ่มฯ	1,944,546	1,907,475	-1.91	1,224,807	1,214,554	-0.84	2,543	2,571	1.1

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.6 ลิ้นจี่

ในปี พ.ศ.2557 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่ลิ้นจี่ยืนต้น 62,224 ไร่ มีเนื้อที่ให้ผล 61,233 ไร่ ผลผลิตรวม 24,662 ตัน โดยจังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตมากที่สุด โดยมีผลผลิตจำนวน 9,805 ตัน คิดเป็นร้อยละ 39.76 ของผลผลิตรวมทั้งกลุ่มจังหวัดฯ

ตารางที่ 3 - 15 แสดงข้อมูลการปลูกลิ้นจี่ ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557
เชียงราย	30,450	28,374	30,450	28,369	8,263	8,734	271	308
พะเยา	15,855	15,855	15,855	15,814	8,076	9,805	509	620
แพร่	394	369	357	369	66	94	184	225
น่าน	17,731	17,626	16,805	16,681	4,865	6,029	289	361
กลุ่มฯ	64,430	62,224	63,467	61,233	21,270	24,662	1,253	1,514

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในปี พ.ศ.2554 กลุ่มจังหวัดฯ มีจำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 3,279 แปลง/ฟาร์ม จากจำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 3,439 แปลง/ฟาร์ม

ตารางที่ 3 - 16 แสดงข้อมูลจำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน ปี พ.ศ.2551 - 2554

รายการ	รายละเอียด	พ.ศ.	พ.ศ.	พ.ศ.	พ.ศ.
		2551	2552	2553	2554
ด้านพืช	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน	6,383	11,514	6,224	3,279
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจจาก ก.เกษตรฯ	7,349	6,077	6,377	3,439
ด้านประมง	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน	65	177	177	157
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจจาก ก.เกษตรฯ	65	189	189	157
ด้านปศุสัตว์	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน	201	60	60	13
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจจาก ก.เกษตรฯ	244	60	60	13
รวม	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน	6,649	11,751	6,461	3,279
	จำนวนแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการตรวจจาก ก.เกษตรฯ	7,658	6,503	6,626	3,539

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ น่าน

2.7 กาแฟ

ในปี พ.ศ.2557 กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่เพาะปลูกกาแฟ 40,110 ไร่ มีผลผลิต 3,857 ตัน และมีผลผลิตต่อไร่ 374 กิโลกรัม โดยจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตมากที่สุด โดยมีผลผลิตจำนวน 3,451 ตัน คิดเป็นร้อยละ 89.55 ของผลผลิตรวมทั้งกลุ่มจังหวัดฯ

ตารางที่ 3 – 17 แสดงข้อมูลการปลูกกาแฟ ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)		
	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%
เชียงราย	33,508	33,843	1.00	3,565	3,451	-3.2	154	142	-7.79
พะเยา	808	978	21.04	-	-	-	-	-	-
แพร่	1,079	1,249	15.76	91	110	20.88	111	113	1.80
น่าน	3,441	4,040	17.41	274	296	8.03	115	119	3.48
กลุ่มฯ	38,836	40,110	3.28	3,930	3,857	-1.86	380	374	-1.58

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.8 โคน้

จากการศึกษาตลาด โคน้พบว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กำลังประสบปัญหาวิกฤตด้านประชากร โคน้ลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความต้องการบริโภคของตลาดภายในประเทศและตลาดการส่งออกไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย จีน เวียดนาม รวมทั้งทำให้รายได้จากการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ลดลง คาดการณ์ว่าในอนาคตไม่เกิน 5 ปีข้างหน้ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 จะขาดแคลนโคน้อย่างรุนแรง คือจะเหลือโคน้เพื่อการบริโภคและการส่งออกเพียงแค่จำนวน 5,750 ตัวเท่านั้น ซึ่งปัญหาวิกฤตโคน้จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนจากทุกภาคส่วน

เมื่อพิจารณาด้านศักยภาพการผลิตโคน้ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) พบว่ามีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะรองรับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคน้ได้เป็นอย่างดี พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคน้ เกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงโคน้ และกลุ่มผู้เลี้ยงโคน้จำนวน 22,420 ราย มีโคแม่พันธุ์ที่พร้อมผลิตลูกโคน้คุณภาพดี จำนวน 100,000 ตัว แต่ยังขาดกระบวนการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพจากภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ผลิตภัณฑ์จากโคน้ นอกจากรองรับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศแล้ว ยังสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในต่างประเทศอีกด้วย

ในปี พ.ศ.2557 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีจำนวนโคเนื้อ ณ วันที่ 1 มกราคม 2557 จำนวน 238,172 ตัว และมีปริมาณการผลิตโคเนื้อจำนวน 43,881 ตัว โดยมีจังหวัด เชียงรายเลี้ยงโคเนื้อสูงสุด ร้อยละ 34.74 และมีจังหวัดน่านเลี้ยงโคเนื้อน้อยสุดร้อยละ 17.84

ตารางที่ 3 – 18 แสดงข้อมูลโคเนื้อ ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	จำนวนโคเนื้อ ณ วันที่ 1 มกราคม (ตัว)			ปริมาณการผลิตโคเนื้อ (ตัว)		
	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	เพิ่ม/ลด %	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	เพิ่ม/ลด %
เชียงราย	88,617	82,732	-6.64	15,189	14,699	-3.23
พะเยา	71,653	66,990	-6.51	15,263	14,622	-4.20
แพร่	47,384	45,961	-3.00	6,844	6,383	-6.74
น่าน	45,663	42,489	-6.95	8,905	8,177	-8.18
กลุ่มฯ	253,317	238,172	-5.98	46,201	43,881	-5.02

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.9 กระบือ

ด้วยปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติเรื่องประชากรกระบือไทย มีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่อง จากสถิติกรมปศุสัตว์ในปี 2511 มีกระบือจำนวน 6.5 ล้านตัว ในปัจจุบัน เหลือกระบือเพียง จำนวน 877,364 ตัว สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำนา มีการใช้เครื่องจักรกล(รถไถนา) แทนการใช้แรงงานกระบือ จึงไม่ให้ความสำคัญต่อกระบือ มีการขายกระบือทิ้งเข้าโรงฆ่าสัตว์ เกษตรกรที่ยังเลี้ยงกระบืออยู่ส่วนใหญ่ไม่ได้เลี้ยงกระบือเป็นอาชีพ จึงไม่ให้ความสนใจในด้านการจัดการเลี้ยงดู การปรับปรุงพันธุ์กระบือ และการป้องกันกำจัดโรคที่สำคัญ ทำให้กระบือให้ผลผลิตต่ำผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภค ประกอบกับในปัจจุบันมีการส่งออกกระบือไปยังตลาดประเทศจีนและประเทศเวียดนามจำนวนมากและอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนกระบือลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นถ้าไม่มีการจัดทำแผนงานเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาเพิ่มผลผลิตกระบือไทย กระบือไทยอาจสูญพันธุ์หายไปจากประเทศไทยได้ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2555 กรมปศุสัตว์ได้ตระหนักและเล็งเห็นปัญหาการลดลงของประชากรกระบือไทย จึงมีนโยบายให้ทุกจังหวัดจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระบือไทย (ปี 2555-2559) ขึ้น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตกระบือไทยของเกษตรกร

ในปี พ.ศ. 2557 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีสถิติกระบือ จำนวน 33,203 ตัว โดยมี จังหวัดน่านเลี้ยงกระบือสูงสุด จำนวน 11,478 ตัว และมีจังหวัดพะเยาเลี้ยงกระบือน้อยสุด จำนวน 5,282 ตัว

ตารางที่ 3 – 19 แสดงข้อมูลกระบือ ปี พ.ศ.2556 – 2557

จังหวัด	จำนวนกระบือ ณ วันที่ 1 มกราคม (ตัว)			ปริมาณการผลิต (ตัว)		
	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%	พ.ศ.2556	พ.ศ.2557	%
เชียงราย	11,293	10,342	-8.42	552	533	-3.44
พะเยา	6,808	5,282	-22.41	568	548	-3.52
แพร่	6,563	6,101	-7.04	586	563	-3.92
น่าน	13,254	11,478	-13.40	660	617	-6.52
กลุ่มฯ	37,918	33,203	-12.43	2,366	2,261	-4.44

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3. ด้านการค้าชายแดน

กลุ่มจังหวัดฯ มีด้านการค้าชายแดนที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านแม่สาย ด้านเชียงแสน และด้านเชียงของ ในจังหวัดเชียงราย ด้านทุ่งช้าง (ห้วยโก๋น) ในจังหวัดน่าน นอกจากนั้นมีจุดผ่อนปรนบ้านฮวก ในจังหวัดพะเยา (ซึ่งอยู่ระหว่างยกระดับเป็นด่านถาวร) เป็นช่องทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน (GMS) คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สปป.ลาว และ สปป.จีน (ตอนใต้) มีมูลค่าการค้ารวมในปี พ.ศ.2555 จำนวน 37,826.45 ล้านบาท แบ่งเป็นการนำเข้า 3,809.97 ล้านบาท การส่งออก 34,016.48 ล้านบาท โดยด้านเชียงของเป็นด้านการค้าที่มีมูลค่าการค้าสูงสุด 12,524.78 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 33.11 ของมูลค่าการค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัดฯ

ตารางที่ 3- 20 แสดงมูลค่าการค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัดฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 - 2555

หน่วย : ล้านบาท

ด้าน		พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2555
แม่สาย	นำเข้า	153.37	198.80	167.04
	ส่งออก	6,724.19	10,397.92	9,456.76
	รวม	6,877.56	10,596.72	9,623.80
เชียงแสน	นำเข้า	1,057.39	1,100.12	512.22
	ส่งออก	5,630.20	8,992.65	11,137.49
	รวม	6,687.59	10,092.77	11,649.71

ตารางที่ 3- 20 แสดงมูลค่าการค้าขายแดนของกลุ่มจังหวัดฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 – 2555 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ด้าน		พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2555
เชียงของ	นำเข้า	1,731.28	2,268.31	3,071.10
	ส่งออก	3,206.83	5,931.14	9,453.68
	รวม	4,938.11	8,199.45	12,524.78
ทุ่งช้าง	นำเข้า	149.61	184.56	59.61
	ส่งออก	247.44	1,424.50	3,968.55
	รวม	397.05	1,609.06	4,028.16
กลุ่มฯ	นำเข้า	3,091.65	3,751.79	3,809.97
	ส่งออก	15,808.66	26,746.21	34,016.48
	รวม	18,900.31	30,498.00	37,826.45

ที่มา : สำนักงานศุลกากรภาค 3

เมื่อพิจารณาการเจริญเติบโตของมูลค่าการค้าขายแดนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ปี พ.ศ.2554-2555 พบว่า มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 28.70 โดยปี พ.ศ.2555 มีการขยายตัวร้อยละ 19.37 สำหรับด้านการค้าขายแดนที่มีการขยายตัวเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านศุลกากรทุ่งช้าง มีการขยายตัวถึงร้อยละ 67.69 ในปี 2555 เนื่องจากมีการก่อสร้างถนนใน สปป.ลาว จึงมีการขนส่งวัสดุก่อสร้าง และน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 3- 21 แสดงการเจริญเติบโตของมูลค่าการค้าขายแดนของกลุ่มจังหวัดฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 – 2555

หน่วย : ร้อยละ

ด้าน		พ.ศ.2554	พ.ศ. 2555	เฉลี่ย 2554 - 2555
แม่สาย	นำเข้า	22.85	-19.01	1.92
	ส่งออก	35.33	-9.95	12.69
	รวม	35.10	-10.11	12.49
เชียงแสน	นำเข้า	3.88	-114.77	-55.45
	ส่งออก	37.39	19.26	28.32
	รวม	33.74	13.36	23.55
เชียงของ	นำเข้า	23.68	26.14	24.91
	ส่งออก	45.93	37.26	41.60
	รวม	39.78	34.53	37.15

ตารางที่ 3- 21 แสดงการเจริญเติบโตของมูลค่าการค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัดฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 – 2555 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

ด้าน		พ.ศ.2554	พ.ศ. 2555	เฉลี่ย 2554 - 2555
ทุ่งช้าง	นำเข้า	18.94	-209.61	-95.34
	ส่งออก	82.63	64.11	73.37
	รวม	75.32	60.05	67.69
กลุ่มฯ	นำเข้า	17.60	1.53	9.56
	ส่งออก	40.89	21.37	31.13
	รวม	38.03	19.37	28.70

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลสำนักงานศุลกากรภาค 3

สำหรับสินค้านำเข้า-ส่งออกที่สำคัญในปีงบประมาณ 2555 แยกเป็นรายประเทศ พบว่า

3.1 ไทย - สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า

- สินค้านำเข้าสำคัญ คือ ไม้ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ สินค้ากสิกรรม สิ่งทอ
- สินค้าส่งออกสำคัญ คือ สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเบ็ดเตล็ด สินค้าเชื้อเพลิง

3.2 ไทย - สปป.ลาว

- สินค้านำเข้าสำคัญ คือ สินค้าแร่ สินค้ากสิกรรม ไม้ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์
- สินค้าส่งออกสำคัญ คือ สินค้าเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง สินค้าอุปโภคบริโภค

3.3 ไทย - สปป.จีน

- สินค้านำเข้าสำคัญ คือ สินค้ากสิกรรม สินค้าอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์
- สินค้าส่งออกสำคัญ คือ สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้ากสิกรรม เครื่องจักรไม่

ใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ และส่วนประกอบ

4. ด้านการท่องเที่ยว

ในปี 2556 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีนักท่องเที่ยว 4,726,722 คน ต่อมาในปี 2557 มีนักท่องเที่ยวเริ่มลดลง เป็น 4,597,289 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.74 โดยจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมาคือ จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดพะเยาตามลำดับ ซึ่งจังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวของผู้เยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนผู้เยี่ยมชมของกลุ่มจังหวัดฯ โดยในปี 2556 มีนักท่องเที่ยวมากถึง 668,522 คน จากปี 2557 มีนักท่องเที่ยว 675,177 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1

ด้านรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ ในปี 2556 มีรายได้รวม 24,429.63 ล้านบาท ในปี 2557 ลดลงเป็น 23,512.12 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 3.76 โดยจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีรายได้การท่องเที่ยวสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมาคือ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ และจังหวัดพะเยา ซึ่งจังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวมากที่สุดในปี 2557 โดยเพิ่มจากปี 2556 ถึงร้อยละ 3.92

ตารางที่ 3 - 22 แสดงสถิติข้อมูลการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดฯ ปี พ.ศ.2554 – 2557

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)				รายได้การท่องเที่ยว (ล้านบาท)			
	2554	2555	2556	2557	2554	2555	2556	2557
เชียงราย	2,007,591	2,401,776	2,909,804	2,776,250	14,485.38	18,817.93	20,728.69	19,788.84
พะเยา	130,759	232,827	521,706	517,093	546.96	936.9	993.86	982.73
แพร่	213,569	297,380	668,522	675,177	753.51	1,027.86	1,126.92	1,171.11
น่าน	240,267	406,586	626,690	628,769	642.05	1,377.93	1,580.16	1,569.44
รวม	2,592,186	3,338,569	4,726,722	4,597,289	16,427.90	22,160.62	24,429.63	23,512.12

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน) ของทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ มีค่าน้อยกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน) ของภาพรวมของประเทศ และเมื่อพิจารณาแยกเป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศก็ มีค่าน้อยกว่าภาพรวมของประเทศเช่นกัน ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน) มีเพียงจังหวัดเชียงราย จังหวัดเดียวที่มีค่าใกล้เคียงกับภาพรวมของประเทศ

5. ด้านอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ.2554 กลุ่มจังหวัดฯ มีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม รวม 3,099 แห่ง โดยจังหวัดแพร่มีมากที่สุด จำนวน 1,555 แห่ง ส่วนจังหวัดพะเยามีน้อยที่สุด 245 แห่ง เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่า ประเภทเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือนมีจำนวนมากที่สุด 734 แห่ง รองลงมาคือ ประเภทการเกษตร จำนวน 638 แห่ง และประเภทไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ จำนวน 537 แห่ง ตามลำดับ

ตารางที่ 3 - 23 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

พ.ศ.2554

ประเภทอุตสาหกรรม	เชียงราย	พะเยา	แพร่	น่าน	กลุ่มฯ
การเกษตร	233	94	176	135	638
อาหาร	111	30	25	25	191
เครื่องเค็ม	5	-	2	1	8

ตารางที่ 3 - 23 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ.2554 (ต่อ)

ประเภทอุตสาหกรรม	เชียงราย	พะเยา	แพร่	น่าน	กลุ่มฯ
สิ่งทอ	2	1	3	1	7
เครื่องแต่งกาย	2	1	5	1	9
เครื่องหนัง	5	2	2	-	9
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	25	20	451	41	537
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	84	4	640	6	734
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	10	1	5	1	17
สิ่งพิมพ์	-	-	5	2	7
เคมี	12	5	7	4	28
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	8	2	3	3	16
ยาง	2	-	2	5	9
พลาสติก	17	-	9	1	27
อลูมิเนียม	108	31	26	45	210
โลหะ	-	-	2	-	2
ผลิตภัณฑ์โลหะ	27	10	29	23	89
เครื่องจักรกล	18	9	19	10	56
ไฟฟ้า	6	-	-	1	7
ขนส่ง	74	28	55	50	207
อื่น ๆ	129	7	89	66	291
รวมยอด	878	245	1,555	421	3,099

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถานการณ์ แนวโน้ม การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

สำหรับสถานการณ์การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวใน GMS ผู้วิจัยได้แยกข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลในส่วนของการค้นคว้าจากเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ข้อมูลค้นคว้าจากเอกสาร

หากกล่าวถึงกรอบความร่วมมือที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ส่วนใหญ่จะนึกถึงกรอบความร่วมมือ ASEAN ขึ้นเป็นกรอบแรกๆ เพราะมีความใกล้ชิดตัว โดยเป็นการรวมกลุ่มของ

ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน แต่ในความเป็นจริง หากพิจารณาในด้านภูมิศาสตร์แล้ว การรวมตัวของกลุ่มประเทศที่อยู่ใกล้เคียงกับที่ตั้งประเทศไทยและมีความสำคัญต่อประเทศไทยค่อนข้างมากอีกกลุ่มความสัมพันธ์หนึ่ง คือ โครงการความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีผลงานความสำเร็จจากการดำเนินการเป็นรูปธรรมมากพอสมควร โดยเป็นการรวมกลุ่มของประเทศที่เพิ่งเปิดตลาดใหม่ และเป็นประเทศที่มีชายแดนติดกัน เชื่อมโยงกันด้วย แม่น้ำโขง หากนักลงทุนใช้ช่องทางโครงการความร่วมมือนี้ โดยอาศัยความได้เปรียบเสียเปรียบจากการเป็นประเทศสมาชิกในโครงการและความเชื่อมโยงสัมพันธ์ที่มีต่อกันมาเป็นระยะเวลานานในการเข้าสู่ตลาดใหม่ของประเทศสมาชิกเหล่านี้ ย่อมถือเป็น โอกาสที่ดีสำหรับนักลงทุนเหล่านั้น

วัตถุประสงค์หลักของโครงการความร่วมมือกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นการส่งเสริมการพัฒนาขยายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและลดระดับความยากจนของประชากรภายในกลุ่มประเทศสมาชิก ซึ่งมีความสอดคล้องกับเป้าหมาย Millennium Development Goal ที่ประเทศต่างๆ ตั้งเป้าหมายไว้ โดยการขยายศักยภาพในด้านของความร่วมมือเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกที่มีพรมแดนเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร การบริการ สนับสนุนการจ้างงาน ซึ่งจะนำไปสู่ผลสุดท้าย คือการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาความร่วมมืออย่างยั่งยืนในระยะยาวอีกด้วย

1.1 นโยบายความร่วมมือของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กับประเทศเพื่อนบ้านในมิติที่เกี่ยวข้องตามกรอบนโยบายอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงประกอบด้วย

1.1.1 กิจกรรมเศรษฐกิจและสังคมบริเวณเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ – ใต้ พบว่าเส้นทาง R3A และ R3B เป็นเส้นทางคมนาคมแบบสองเลนและสี่เลนในบางช่วงถนนผ่านชุมชนเมือง และชุมชนชนบท บางพื้นที่ยังไม่มียกกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ แต่เส้นทาง R3A ช่วยลดเวลาการเดินทางระหว่างนครคุนหมิง – กรุงเทพฯ โดยกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ จากเส้นทางดังกล่าวร่วมกัน ในส่วนของความร่วมมือของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในปัจจุบันยังคงมีอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการที่เป็นข้อขัดข้องต่อความร่วมมือระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง คือ (รศ.ดร.เฉลิมชัย และคณะ , 2553)

1.1.1.1 การขาดจุดเชื่อมโยงในตัวโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกหลายด้าน

- 1.1.1.2 ต้นทุนด้านราคาโลจิสติกส์ยังมีราคาสูง
- 1.1.1.3 นโยบายและกฎเกณฑ์ของการขนส่งสินค้าและเดินทางข้ามเขตแดนยังไม่ชัดเจน
- 1.1.1.4 แรงงานขาดการพัฒนาและส่งเสริมด้านทักษะในการพัฒนาสินค้าเพื่อการแข่งขัน
- 1.1.1.5 ไม่มีหน่วยงานหลักเป็นแกนประสานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคม การค้า การอำนวยความสะดวกในการลงทุนทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น
- 1.1.1.6 มีความแตกต่างของรากฐานการปกครองและพื้นที่ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งยังมีความหวาดระแวงระหว่างกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาาร่วมกัน

1.2 สถานการณ์การค้าผ่านด่านชายแดนภาคเหนือ พบว่ามูลค่าการค้าชายแดนภาคเหนือขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเส้นทาง R3A และสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของได้เปิดใช้ ช่วยให้การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบกระหว่างไทย – ลาว – จีน มีความสะดวก รวดเร็ว เช่นเดียวกับโครงการก่อสร้างท่าเรือแห่งที่ 2 ที่อำเภอเชียงแสน จะช่วยอำนวยความสะดวกการค้าทางเส้นทางแม่น้ำโขงได้เป็นอย่างดีเช่นกัน ทั้งนี้สามารถคาดการณ์ได้ว่า มูลค่าการค้าชายแดนภาคเหนือทางด้านจังหวัดเชียงรายจะขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะการค้าผ่านแดนกับจีนตอนใต้ เห็นได้ว่าการพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดภาคเหนือมีความก้าวหน้าตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะภาครัฐมีนโยบายที่แน่นอนในการสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดน และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงและเอเชียใต้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพของแต่ละเมือง รวมทั้งผลจากความร่วมมือของภาคเอกชนและท้องถิ่นที่ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา นอกจากนี้แล้วยังขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคด้วย ผลกระทบจากความไม่สงบทางการเมืองในประเทศพม่า ความไม่แน่นอนของนโยบายการค้าชายแดนที่ไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบการค้าชายแดน และการปิดด่านชายแดนฝั่งพม่า รวมทั้งปัญหาการสู้รบของชนกลุ่มน้อยนอกจากนี้แล้วการค้าผ่านด่านกับจีนตอนใต้ยังไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากมีต้นทุนการขนส่งและต้นทุนข้ามพรมแดนที่สูงกว่าเส้นทางขนส่งทางทะเลผ่านท่าเรือคลองเตย และแหลมฉบัง ทั้งนี้เป็นเพราะความเล็งทางการเมืองของพม่าซึ่งมีอิทธิพลของกลุ่มว้าแคงและกองกำลังต่างๆ ที่เก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางในเส้นทาง R3B ระบบการเดินรถและกฎระเบียบการเดินรถที่แตกต่างกันระหว่างไทยและลาวในเส้นทาง R3A ในขณะที่การขนส่งทางแม่น้ำโขงยังมีข้อจำกัดทางธรรมชาติของระดับน้ำที่ลดลงอย่างมากในฤดูแล้ง ประกอบกับน้ำมันมีราคาสูงขึ้นมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการบางรายเปลี่ยนเส้นทางขนส่งสินค้าในทางทะเลผ่านท่าเรือแหลมฉบังและท่าเรือกรุงเทพฯ แทนซึ่งมีต้นทุนถูกกว่า (รศ.ดร.เฉลิมชัย และคณะ , 2553)

1.3 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญในกรอบความร่วมมือ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

พบว่า การดำเนินงานตามแผนงานอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นสำคัญ และเชื่อว่าการบูรณาการในทุกสาขาความร่วมมือจะเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ ผ่านแผนงานโครงการสำคัญ (กระทรวงการต่างประเทศ 1997)

1.4 ความคืบหน้าการดำเนินงานความร่วมมือ รายสาขา พบว่า

โครงการความร่วมมือกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มุ่งเน้นในการพัฒนาดำเนินการโครงการที่สำคัญในอนุภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น 9 ภาคส่วนหลักที่จะมีการส่งเสริมเป็นพิเศษ ได้แก่ (1) การคมนาคม (2) การขนส่ง (3) การพัฒนาด้านพลังงาน (4) การพัฒนาด้านโทรคมนาคม (5) การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ (6) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (7) การพัฒนาดูแลรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (8) การส่งเสริมการค้าการลงทุนของเอกชนในประเทศต่างๆ และ (9) ทางด้านการเกษตร

โครงการความร่วมมือกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้ร่วมกันดำเนินการวางแผน Strategic Framework สำหรับกำหนดกรอบความร่วมมือที่เป็นขั้นตอนและมีลักษณะการดำเนินการที่ชัดเจน ได้มีการพิจารณากรอบความร่วมมือในลักษณะเป็นบูรณาการจากทั้ง 9 ภาคส่วนหลัก และดำเนินการปฏิบัติตามแผนการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการจัดตั้งคณะทำงาน เรื่องการลงนามในความตกลงเพิ่มเติม อาทิ

1.4.1 ความตกลงเกี่ยวกับการเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งข้าม

พรมแดน

โครงการความตกลงเกี่ยวกับการเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งข้ามพรมแดน (GMS Cross-Border Transport Agreement : CBTA) เป็นการทำความตกลงพหุภาคีของประเทศสมาชิกที่รวบรวมแผนการดำเนินการและความตกลงหลายฉบับที่ประเทศสมาชิกได้ดำเนินการจัดทำร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้ความสะดวกทางด้านการขนส่งระหว่างประเทศให้เป็นความตกลงเดียวกัน ซึ่งเป้าหมายหลักในการดำเนินการ ได้แก่ การจัดทำให้ระบบศุลกากรเป็นระบบเดียว (Single-Window customs) การเคลื่อนย้ายของประชากรในการเข้าออกข้ามพรมแดนเป็นไปอย่างสะดวก ระบบการขนส่งและส่งผ่านสินค้าที่จะลดขั้นตอนและยกเว้นการตรวจสอบ หรือการวางประกันบางส่วน และที่สำคัญที่สุดคือการดำเนินการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ถนน สะพานต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน เพื่อรองรับการขนส่งระหว่างประเทศของประเทศสมาชิก โดยจะได้มี

การตกลงในส่วนของเส้นทางหลัก จุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่จะได้มีการตกลงสำหรับนักลงทุนของประเทศสมาชิกในการใช้เพื่อเพิ่มความสะดวกและลดต้นทุนในการขนส่งระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยความตกลงดังกล่าวได้มีการลงนามและให้สัตยาบันโดยประเทศสมาชิกทั้งหมดแล้ว ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2003

สำหรับประโยชน์ที่นักลงทุนประเทศไทยซึ่งถือเป็นประเทศภาคีในโครงการดังกล่าวจะได้รับอย่างชัดเจนได้แก่ การช่วยลดต้นทุนและลดความล่าช้าในการขนส่งสินค้าทั้งในระหว่างประเทศภาคีด้วยกัน รวมถึงการขนส่งที่ใช้เส้นทางผ่านจากประเทศภาคีไปสู่ส่วนอื่นของภูมิภาคเอเชีย ด้วยความได้เปรียบจากการเป็นจุดเชื่อมโยง (Hub) ในแง่ภูมิศาสตร์ของโครงการความร่วมมือ ซึ่งผลของความร่วมมือด้านนี้จะช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยในการขนส่งสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะจากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

1.4.2 การสร้างเสริมจุดเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

กลุ่มประเทศสมาชิกกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้รับรองการดำเนินการร่วมกันในการพัฒนาโครงสร้างเสริมจุดเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (GMS Economic Corridor) ในระหว่างการประชุมระดับรัฐมนตรีของกลุ่มประเทศ GMS ครั้งที่ 8 ซึ่งจัดตั้งขึ้นที่กรุงมะนิลา ปี 1998 โดยมีมุ่งเน้นที่จะพัฒนาและเสริมสร้างการลงทุนในด้านของการขนส่ง พลังงาน และการโทรคมนาคมในอนุภูมิภาค โดยเพิ่มศักยภาพให้แก่ระบบการขนส่งสินค้าและบริการให้เป็นไปได้โดยไม่ก่อเกิดต้นทุนหรือความล่าช้าเกินสมควร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาระดับภูมิภาค และจะนำไปสู่การลดระดับความยากจนของประชาชนได้ในที่สุด การสร้าง Economic Corridor มีการดำเนินการขยายออกเป็น 3 เส้นทางหลักด้วยกัน คือ แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ เหนือ – ใต้ (North – South Economic Corridor) แผนงานพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor) แผนงานพัฒนาแนวพื้นที่ตอนใต้ (Southern Economic Corridor) ซึ่งแผนการดำเนินการทั้งหมดได้มีการพัฒนาและดำเนินการเป็นรูปธรรมและเป็นผลสำเร็จแล้วในหลายโครงการ โดยการสนับสนุนทางด้านเงินทุน และการช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากธนาคารพัฒนาเอเชีย

โครงการ Economic Corridor ดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งโครงการที่สามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่นักลงทุนประเทศไทยได้อย่างมาก เพราะเป็นการเพิ่มช่องทางเลือกในการขนส่งสินค้าและการเคลื่อนย้ายของแรงงานประเทศไทยไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของอนุภูมิภาค รวมถึงนอกกลุ่ม

ประเทศสมาชิกได้หลายช่องทางและหลายวิธีการมากขึ้น ทำให้เป็นโอกาสในการลดต้นทุนการขนส่ง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าไทย และเพิ่มเครือข่ายตลาดให้นักลงทุนได้อย่างมาก

การเกิดขึ้นของเส้นทาง R3A เปรียบได้ด้วยการค้นพบเส้นทางแห่งความหวังสายใหม่เพื่อเชื่อมต่อ กรุงเทพฯ – คุณหมิง ระยะทางร่วม 2,000 กิโลเมตร โดยทั้งภาครัฐและเอกชนเชื่อมั่นว่าเส้นทางเศรษฐกิจสายนี้จะก่อให้เกิดความร่วมมือทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการเกษตร และการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมร่วมกันของกลุ่มประเทศในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจส่วนหนึ่งของ GMS : Greater Mekong Sub-region (รศ.ดร.เฉลิมชัย และคณะ , 2553)

1.4.3 การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

ได้มีการดำเนินการโครงการจัดทำแผนการตลาดท่องเที่ยวที่เรียกว่า Six Countries One Destination โดยมี Agency for Coordination Mekong Tourism Activities (AMTA) : ซึ่งตั้งสำนักงานอยู่ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์ประสานงานหลักด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศในรูปแบบของ package tour ประกอบการพัฒนาศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำ GMS Visa เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในระบบเชื่อมโยงอนุภูมิภาคเช่นนี้ ย่อมเป็นทางเลือกและทางออกที่จะช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

โดยสรุปจากการศึกษาความต้องการในการพัฒนาภูมิภาคจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีความต้องการพัฒนาคุณภาพแรงงาน การเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตในท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญเพราะสามารถนำเอาวัตถุดิบหรือผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปหรือเพิ่มมูลค่า ด้านความต้องการพัฒนาการค้า การลงทุน ต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจ (Cluster) และต้องการให้มีการตั้งเขตอุตสาหกรรมในพื้นที่ อำเภอ เชียงของ และอำเภอเชียงแสน ซึ่งเป็นความต้องการสำคัญ เพราะมีผลสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันให้กับพื้นที่ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวก็เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจอื่น ทั้งในด้าน โรงแรม ที่พัก อาหาร ระบบขนส่ง ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (รศ.ดร.เฉลิมชัย และคณะ , 2553)

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ โดยแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 ในปัจจุบันท่านมองว่าสถานการณ์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 เป็นอย่างไรบ้าง และมีแนวโน้มในการพัฒนาไปทางใด

ประเด็นที่ 2 ท่านมองว่าอะไรคือปัญหา หรืออุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

ประเด็นที่ 3 ท่านมีความเห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ รวมถึงยุทธศาสตร์กลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 ดำเนินการอยู่ปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหาหรือขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

ประเด็นที่ 4 จากข้อ 3 ท่านเห็นว่าควรมีการนำกระบวนการหรือกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไร เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีประสิทธิภาพ

โดยทำการสัมภาษณ์ ประธานคณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจหอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ, พาณิชย์จังหวัดเชียงราย, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเชียงราย, นายกสมาคมสมาพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดเชียงรายและรองประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย, ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย, ประธานสมาคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจไทย-พม่าจังหวัดเชียงราย / รองประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย / ประธานหอการค้าอำเภอแม่สาย / กรรมการผู้จัดการบริษัทแม่โขงเคลต้า ทราเวล เอเจนซีจำกัด, ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย, หัวหน้าสำนักงานจังหวัดพะเยา, หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดเชียงราย, หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ และหัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดน่าน ดังนี้

2.1 คุณพัฒนา สิทธิสมบัติ ประธานคณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจหอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ

มองสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มภาคเหนือตอนบนว่า ระเบียบเศรษฐกิจ GMS ทางเหนือตอนบนมีโอกาสดี มีการเชื่อมโยงจากเมืองชายแดน และเมืองที่อยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาของพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน

กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่อยู่ชายแดน มีศักยภาพพร้อมสำหรับการพัฒนาสู่การค้าชายแดน ได้แก่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มจังหวัดหลักที่มีความพร้อมในเกือบทุกด้าน พร้อมทั้งจะพัฒนาได้รวดเร็ว ใกล้เคียงกับกลุ่มชายแดนหลักได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ไม่ติดชายแดน และรองลงมาจากกลุ่มหลัก ได้แก่ พะเยา แพร่ ซึ่งต้องอาศัยจังหวัดหลัก และจังหวัดชายแดนที่จะเชื่อมโยง ซึ่งรวมไปถึงอำเภอในจังหวัดที่ติดชายแดน สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน ไม่ได้พูดถึงเรื่องของการใช้ยุทธศาสตร์ฐาน การตลาดร่วม และฐานการผลิตร่วมของ AEC การใช้สิทธิประโยชน์จาก FTA หรือสิทธิที่อาเซียน ให้แก่ประเทศสมาชิกในเรื่องของวัตถุดิบในประเทศ เรานั่นแต่ผลผลิตในประเทศ ซึ่งไม่ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศ

2. ปัญหาในเรื่องของการรวมกลุ่มเพื่อสร้างสินค้า และการลงทุนในกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบนยังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดการมองปัญหาแตกต่างกัน จึงควรรวมกลุ่มและผลักดันสินค้า และความต้องการร่วมกัน สร้างมาตรฐานของสินค้าที่มีประสิทธิภาพ เข้าสู่ระบบ GAP และ GMP เช่น การปลูกส้มโอที่ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย การปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ที่ อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

3. การเกษตรในประเทศไทย ไม่ได้มุ่งแบบเกษตรแบบพันธสัญญา ไม่ได้ศึกษาอุปสงค์ และอุปทานที่แท้จริง รวมทั้งอุปสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อการค้า การลงทุน การสร้าง เกษตรอุตสาหกรรม ดังนั้น จึงต้องแก้ไขในส่วนนี้

4. ผลการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านการส่งเสริมการค้า การลงทุน ยังขาดความชัดเจน

5. สินค้าของไทยยังไม่ได้คุณภาพ ขาดมาตรฐานที่ตลาดสากลต้องการ

ในส่วนของยุทธศาสตร์ปัจจุบันมีข้อดีหลายประการ แต่ยังขาดการลำดับ ความสำคัญ ทำให้การนำไปปฏิบัติยังไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร ขาดการสร้างยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมที่สามารถเอาไปใช้ได้

ดังนั้นในส่วนของยุทธศาสตร์นั้นมองว่า จำเป็นต้องส่งเสริมการค้าที่เน้นเรื่อง การเข้าสู่ GMS จำเป็นต้องใช้ประโยชน์จาก GMS จากความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนใน อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Cross Border Trade Agreement : GMS CBTA) เน้นความร่วมมือของ กลุ่มภาคเหนือตอนบน ในเรื่องของการศึกษาห่วงโซ่อุปสงค์ด้านการเกษตร การบริการการท่องเที่ยว จัดกลุ่มความเชื่อมโยงให้สามารถเข้าสู่อุปสงค์ของการเกษตรของประเทศเพื่อนบ้าน และควรศึกษา ถึงความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานของประเทศกลุ่ม GMS อีกทั้งยุทธศาสตร์ด้านเกษตร ท่องเที่ยว การค้า แต่ละยุทธศาสตร์ก็จะไม่ควรเหมือนกันในแต่ละกลุ่มจังหวัด โดยมองความโดดเด่น และสามารถพัฒนาในด้านใดได้บ้าง สนับสนุนสินค้า หรือผลิตผลใดได้บ้าง และพื้นที่ใดพร้อมสำหรับการแปรรูปและการขนส่ง ควรแยกบทบาทออกให้ชัดเจน

ด้านการท่องเที่ยว ต้องแยกออกมาจากบริบทของการค้า และการลงทุน ซึ่งมี 2 แนวทาง ถ้าเป็นการท่องเที่ยว แบบในกลุ่ม GMS ควรต้องใช้ทั้ง 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางของ การท่องเที่ยวชุมชน (Community Best Tourists : CBT) ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ช่วยสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน และแนวทางการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวทั่วไปโดยการจัด Trip

นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น วัดร่องขุน รวมไปถึงการพัฒนาด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้มากขึ้นกว่าเดิม และควรพัฒนาสินค้าส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีรากฐานจากมรดกทางวัฒนธรรมโดยไม่เกิดการทำลาย สร้างจุดเด่นของสินค้าโดยใช้วัฒนธรรมของชุมชน

การค้า การอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ไม่สามารถนำมาเชื่อมโยงกันได้ เนื่องจาก การค้า และการลงทุน เป็นการผลิตในพื้นที่ แต่การท่องเที่ยวเป็นการใช้เพื่อการบริโภคของนักท่องเที่ยวเท่านั้น

2.2 คุณเฉลิมพล พงศ์ฉบับนภา พาณิชย์จังหวัดเชียงราย

ในเรื่องของการค้าการลงทุน ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ปัจจุบันมองว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และในปี พ.ศ.2559 คาดว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านจะดีขึ้น การเจรจาจะมีผลดีขึ้น เพราะประเทศลาว พม่า ได้รับการยกให้เป็น CLMV เฟส 2 ในปี พ.ศ.2558 นอกจากนี้ประเทศจีนมีนโยบายผลักดันให้มีการออกนอกประเทศ โดยการสนับสนุนงบประมาณ 500 ล้านบาท ภายในปี พ.ศ.2563 ซึ่งประเทศไทยคือเป้าหมายอันดับแรกๆ และมองว่าปัญหาหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มี ดังนี้

1. สินค้าที่เกษตรกรผลิต ไม่มีโรงงานแปรรูปในพื้นที่รองรับ การขนส่งสินค้ายังเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขัน เนื่องจากการขนส่งมีต้นทุนที่สูงกว่าคู่แข่ง
2. ปัญหาในเรื่องของการสร้างความสมดุลกับประเทศเพื่อนบ้าน เรายังไม่มีการศึกษาในบริบทของการสร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะเพื่อนบ้านที่การพัฒนาช้ากว่า เรามองแต่เพียงด้านเดียว ความสมดุลจึงไม่เกิดขึ้น
3. ประเทศไทยยังมองในบริบทเดิม มองแต่ผลผลิตภายในทำให้รู้แต่อุปทาน แต่ไม่ศึกษาถึงอุปสงค์ของประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ได้เข้าใจในมุมมองของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งทำให้ด้านการลงทุนของไทยตามหลังประเทศจีนที่มีแนวคิดเข้าใจบริบท และความสามารถของประเทศเพื่อนบ้านมากกว่า ซึ่งในอนาคตจะส่งผลให้ไทยทำการเจรจายากขึ้น
4. กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ยังหาจุดเด่น และหาความร่วมมือในการปรับกระบวนการทัศน์ของกลุ่มยังไม่ได้ ยังขาดยุทธศาสตร์ความร่วมมือของทุกฝ่าย
5. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่ยังไม่พร้อมสำหรับการเข้าสู่ GMS และ AEC

สำหรับยุทธศาสตร์ที่มีอยู่นั้น เป็นการมองในภาพรวม และมองเพียงด้านเดียว ไม่ได้มองในบริบทของประเทศเพื่อนบ้าน การกำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 3 ด้าน คือ การท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ครอบคลุมบริบทของเราได้หมด แต่ยังไม่มีการสร้างหรือหาอัตลักษณ์ของ

กลุ่มจังหวัดได้อย่างชัดเจน และยังไม่สามารถพัฒนาในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญได้ ยุทธศาสตร์ที่ควรจะเป็นนั้นควรเน้น ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วกว่า มองในมุมมองของเขว่าต้องการอะไร ควรพัฒนาไปอย่างไร และให้เกิดการพัฒนาควบคู่กัน ไม่ใช่เพียงแต่มองในบริบทของเราแต่เพียงฝ่ายเดียว

2. การมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ สร้างโอกาสให้แก่กลุ่มจังหวัดได้เป็นอย่างมาก ดังนั้นเราต้องจัดลำดับความสำคัญของเราให้ดี กำหนดยุทธศาสตร์โดยให้ลำดับความสำคัญในเรื่องของพื้นที่รองรับก่อน การจัดสำรวจความต้องการของอุปสงค์ และกำหนดโซน ความสามารถของพื้นที่ และสร้างจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ด้วย ต้องระบุแหล่งที่มาของสินค้าที่มีคุณภาพ มองที่ GI (Geographical Indication) โดยสร้างจุดเด่นของสินค้า แบ่งโซนของพื้นที่ให้ชัดเจน จะทำให้สินค้า SMEs หรือ OTOP ของเราเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งกระบวนการทั้งหมด รัฐต้องให้สถาบันการศึกษาดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ ศึกษาหาความต้องการสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม GMS เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ตรงกัน

3. ยุทธศาสตร์ในเรื่องของความร่วมมือ ประเทศไทย-พม่า สร้างความเชื่อมโยงระบบการค้า การลงทุนเพื่อสร้างโอกาสของกลุ่มอำนาจในการต่อรองในระบบการค้า การค้า และการลงทุนในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด

2.3 คุณฉิธา สถาปนเศรษฐ์ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเชียงราย

การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีจุดเด่นทั้งด้านวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ ที่ผ่านมามีตัวเลขของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี แม้จะมีเรื่องของผลกระทบจากเหตุแผ่นดินไหว เมื่อพฤษภาคม พ.ศ.2557 แต่สถานการณ์สามารถกลับฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากพื้นที่การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างจุดเด่นของความเป็นเมืองดอกไม้งาม หรือจุดขายด้านศิลปวัฒนธรรม ความหลากหลายนี้เอง ทำให้มองเห็นว่า แนวโน้มการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีโอกาสมาก รวมทั้งเส้นทางการเข้าสู่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ยังสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง นอกจากนี้ยังมีเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ที่สามารถเชื่อมโยงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมโยงไปยัง 12 ปีณา หรือการท่องเที่ยวทางเรือสู่หลวงพระบาง ทำให้เป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยวที่น่าสนใจยิ่งขึ้น รวมถึงแนวโน้มการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ในเรื่องของปัญหา ที่กระทบต่อการท่องเที่ยวมีปัญหาเรื่องของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่ทำให้ฤดูกาลท่องเที่ยวชบเซาลง และการมองเชิงรายเป็นประตูทางผ่านสู่เมืองชั้นในของกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ที่มีเป้าหมายการเดินทางเริ่มจากเชียงใหม่ และขาดการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมอันดีงามและการปฏิบัติตัวเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่กำลังเป็นประเด็นอย่างมากในขณะนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือในปัจจุบัน ได้มองเห็นความสำคัญกับเรื่องของการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก มีการสนับสนุนให้เกิดการกระตุ้นการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดทำยุทธศาสตร์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้มีการส่งเสริมในเรื่องของการท่องเที่ยวชุมชน ให้ชุมชนพัฒนาพื้นที่ตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีการสร้างรายได้ภายในชุมชน

สิ่งที่ควรมีการพัฒนาต่อยอดต่อไปคือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีความหลากหลาย ดังนั้นจำเป็นต้องแสวงหาความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มว่า ในกลุ่มนักท่องเที่ยวจีน นักท่องเที่ยวยุโรป นักท่องเที่ยวญี่ปุ่น หรือแม้แต่แก่นักท่องเที่ยวไทยเอง แต่ละกลุ่มมีความต้องการลักษณะการท่องเที่ยวแบบใด เมื่อมีการเสนอแผนการท่องเที่ยวจะได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ และสามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ สร้างจุดขายให้แตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้าน และต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดจุดเด่น

2.4 คุณกิตติ ทิศกุล นายกสมาคมสมาพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัด เชียงราย และรองประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

ปัจจุบันกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เป็นจุดสนใจจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ในเรื่องของการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ ส่วนประเทศจีนมีการร่วมลงทุน นำเข้าส่งออกสินค้าตามแนวชายแดนมากขึ้น และจากนโยบายภาครัฐในเรื่องของการกำหนดเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ นโยบายจังหวัดอารยธรรมล้านนา ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ถือว่า เป็นการเชื่อมโยงโดยใช้ฐานในเรื่องวัฒนธรรมประวัติศาสตร์เป็นจุดขาย ซึ่งควรจะรวมทั้ง 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เนื่องจากมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่กลุ่มอนุภูมิภาคน้ำโขงได้ง่ายกว่า และสามารถเชื่อมโยงไปถึงความร่วมมือทางด้านการค้า การลงทุน การเกษตรร่วมกัน เพื่อรองรับการเปิด AEC และยังมองว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีศักยภาพเพียงพอ

สำหรับปัญหาต่อการพัฒนาการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ที่สำคัญคือ

1. ปัญหาคือวิสัยทัศน์ ของการพัฒนาการค้า การลงทุน ของเรายังขาดการบูรณาการ ทำให้การกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ไม่ชัดเจน เพราะเราล้มภาคประชาชนขาด

การบูรณาการร่วมกันทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ซึ่งควรเป็นการพัฒนาทั้งระบบ ทั้ง
ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

2. ปัญหาในเรื่องของการนำงบประมาณไปใช้ไม่เต็มที่ ไม่ตรงตามเป้าหมายที่
วางไว้ ปัญหาเรื่องการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร การสื่อสารภายในจังหวัด ระหว่าง
จังหวัด และระหว่างรัฐกับเอกชน

3. ปัญหาเรื่องของฐานข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ เนื่องจากข้อมูลภาครัฐเองยังม
ีความขัดแย้งกัน ทำให้การวางแผนยุทธศาสตร์ขาดความแม่นยำ ไม่สามารถวิเคราะห์อุปสงค์ และ
อุปทานได้อย่างแม่นยำ

4. ปัญหาเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่ดิน กฎหมาย
ชายแดนระหว่างประเทศ การบุกรุกทำลายป่า การส่งเสริมการใช้สารเคมีที่มากเกินไป กฎหมายแรงงาน

5. ปัญหาเรื่องของขยะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขาดความรู้ใน
เรื่องของการสื่อสาร กับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่นๆ

6. ปัญหาในการสร้างระบบตรวจคนเข้าเมือง และระบบการคมนาคมขนส่ง
จากด่านชายแดนถาวร โดยเฉพาะเส้นทางที่คาราวานนักท่องเที่ยวใช้เป็นทางผ่านเข้า-ออก เช่น
สะพานมิตรภาพแห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) นักท่องเที่ยวจากจีนยังขาดความสะดวกในการติดต่อ
เดินทาง และขาดระบบขนส่งเพื่อนำส่งนักท่องเที่ยวมาในพื้นที่ขึ้นในอย่างเพียงพอ

ในส่วนของแผนยุทธศาสตร์ที่มีใช้ในปัจจุบันนั้น มองว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่ดีอยู่
แล้ว แต่การนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้คือหัวใจหลักของการที่จะขับเคลื่อนแผนสู่ยุทธศาสตร์จังหวัด
และกลุ่มจังหวัด การนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือประสิทธิภาพของการจัดทำ
แผนยุทธศาสตร์ จึงเสนอแนะกระบวนการและยุทธศาสตร์ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาการค้า
การลงทุน และการท่องเที่ยว ดังนี้

1. การกำหนดยุทธศาสตร์ต้องตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน และ
ยุทธศาสตร์ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน

2. ยุทธศาสตร์ต้องมีการสื่อสารที่สามารถทำให้ประชาชน รัฐ เอกชน เข้าใจ
ง่าย ชัดเจน

3. ยุทธศาสตร์ต้องมีความยั่งยืนที่สามารถให้ประชาชน เอกชนสามารถนำไป
ต่อยอดได้ โดยการให้ประชาชน และภาคเอกชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการคิดแผน และลงมือทำ

4. รัฐต้องมีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ได้ ข้อมูลต้องมาจาก
ประชาชน เอกชน หลายภาคส่วน ฐานข้อมูลต้องมีความถูกต้อง และนำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์
ได้ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้

2.5 คุณอนุรัตน์ อินทร ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย

มองว่าเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ในภาพรวมแล้วถือว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น เนื่องจากยอดการค้าและการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าไปยังประเทศจีนตอนใต้ เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างสนับสนุน ได้แก่ สะพานมิตรภาพแห่งที่ 4 ที่เชียงของ เส้นทาง R3A เส้นทางเรือ ซึ่งประเทศจีนมีเขื่อนที่สามารถควบคุมน้ำให้เรือสามารถสัญจรได้ทั้งปี รวมถึงมีการขยายธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 โดยนักลงทุนจากภาคกลาง ที่เพิ่มขึ้น และการพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของรัฐบาล โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งทางรถไฟ เพื่อลดต้นทุนการผลิตด้านการขนส่ง

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่คือ

1. ปัญหาความไม่ชัดเจนของภาครัฐ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนนโยบายของภาครัฐในแต่ละด้านขาดความต่อเนื่อง โดยล่าสุดมีนโยบายตั้งกลุ่มอารยธรรมล้านนา มีการรวมกลุ่มขึ้นมาใหม่อีก ทำให้ขาดความชัดเจนในการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยว

2. ขาดความเชื่อมโยงในเรื่องการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน การแบ่งกลุ่มภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัดควรอยู่กลุ่มเดียวกัน ไม่ควรแบ่งแยก เนื่องจากอารยธรรมของกลุ่มจังหวัดมีความคล้ายคลึงกัน การแยกยุทธศาสตร์ของประเทศกลับแยกกลุ่ม 8 จังหวัดนี้ออกจากกัน จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทั้งการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

3. ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภาคเอกชน เช่น ท่องเที่ยว หอการค้า อุตสาหกรรม ต่างคนต่างทำ ขาดการบูรณาการร่วมกัน ทำให้ขับเคลื่อนจังหวัดเชียงรายในภาคเอกชนขาดความชัดเจน

4. ปัญหาในเรื่องการเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เพื่อหาจุดผลประโยชน์ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เอื้อต่อกัน

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ใช้อยู่ นั้น มองว่านโยบาย บางอย่างต้องใช้เวลา บางอย่างยากเกินไปที่ประชาชนกลุ่มกลางจะเข้าใจ ยุทธศาสตร์ถูกกำหนดโดยส่วนกลาง และกระจุกตัวอยู่เฉพาะบางกลุ่ม ซึ่งยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงต้องมาจากความต้องการของประชาชนเป็นลำดับแรก เพื่อสามารถสะท้อนปัญหาและนำไปสู่การปฏิบัติได้

ส่วนกระบวนการยุทธศาสตร์ที่สามารถช่วยสร้างการพัฒนาการค้า การลงทุน ผู้ GMS ตอนบนคือ การจัดทำยุทธศาสตร์ระดับบรากรัญญา ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น อำเภอ และคัดเลือกยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกันเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันในแต่ละภาคส่วน ทั้งการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว เกษตร การกำหนดยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศต้องมองถึง

ความต้องการสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านของกลุ่ม GMS โดยเฉพาะประเทศจีน และนำมาปรับเป็นกลยุทธ์ร่วมกันในรูปแบบของกลุ่มจังหวัด รัฐเองต้องให้โอกาสพื้นที่ในการค้าการลงทุนให้แก่เกษตรกรท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อจะให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่และเกิดการพัฒนาค้า ควรจัดหาพื้นที่โรงงานในการแปรรูปสินค้าที่มีมาตรฐาน จัดโซนการปลูกพืชเกษตรให้ชัดเจน โดยนำจุดเด่นของแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนด

ดังนั้น ทุกภาคส่วนต้องรวมตัวกันเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดให้เข้าไปในทิศทางเดียวกัน และเสนอข้อมูลให้แก่ภาครัฐ เพื่อจะได้นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในภาพรวม ที่ผ่านมาการจัดทำงบประมาณของภาครัฐเองไม่มีความชัดเจน นโยบายของผู้บริหารเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง ควรจะกำหนดเป็นแผนระยะยาวอย่างน้อย 3 – 5 ปี

2.6 คุณภาพมาศ เวียร์รา ประธานสมาคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจไทย-พม่า จ.เชียงราย รองประธานหอการค้า จ.เชียงราย, ประธานหอการค้า อ.แม่สาย และเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทแม่โขง เดลต้า ทราเวล เอเจนซี่ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ประกอบการเดินเรือท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง

ปัจจุบันการค้าของฝั่งแม่สาย และฝั่งท่าขี้เหล็กอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การนำเข้าและส่งออกสินค้าแม้จะไม่เพิ่มขึ้นมากแต่ยังมีการซื้อขายได้ แต่ในส่วนของการท่องเที่ยวที่ลดลงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศลดลงทุกปี

ในเรื่องของปัญหาอุปสรรคต่อการค้า การลงทุน มองว่า

1. การกำหนดนโยบายการค้าการลงทุนของไทย ถูกกำหนดจากส่วนกลาง ซึ่งการพัฒนาชายแดนในแต่ละแห่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้นโยบายของรัฐบาลไม่ส่งเสริมการค้าชายแดนในกลุ่มพื้นที่
2. ปัญหาในเรื่องของการพัฒนาที่ไม่พร้อมกันของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้การพัฒนาของฝั่งไทยสะดุด ไม่สามารถพัฒนาไปในแบบที่ต้องการเนื่องจากเราพัฒนาเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มองถึงความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน
3. ปัญหาภัยธรรมชาติ ทำให้ไม่มีการลงทุนขนาดใหญ่ ดังนั้น รัฐบาลต้องแก้ปัญหาและหาทางสนับสนุนเพื่อสร้างความเชื่อมั่น
4. ปัญหาความมั่นคงของชายแดนที่ยังไม่สงบ ทำให้มีผลกระทบกับการค้า

ส่วนยุทธศาสตร์ที่มีอยู่นั้น ยังไม่สนับสนุนการท่องเที่ยวชายแดน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย ทำให้เกิดภาวะซบเซาต่อการท่องเที่ยวในเขตชายแดนแม่สาย รวมถึงการท่องเที่ยวทางน้ำสู่ประเทศในกลุ่ม GMS ด้วย

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ควรจะเป็นนั้น มองว่าควรกำหนดนโยบายในเรื่องของการเชื่อมโยงสร้างการพัฒนาไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ต้องศึกษาถึงความต้องการและนโยบายของประเทศเพื่อนบ้าน และนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์สร้างการเชื่อมโยงการพัฒนาในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง การกำหนดยุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัดควรศึกษาจากจุดเด่นของแต่ละแห่ง และกำหนดยุทธศาสตร์จากจุดเด่นของแต่ละจังหวัด

2.7 คุณพระวัดิ ตันศิริ ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย

ปัจจุบันถือว่าเป็นโอกาสที่ดีของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่จะได้รับความร่วมมือของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงหรือแม่แต่การเปิด AEC แต่ความพร้อมของพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่ยังมีศักยภาพในด้านการลงทุนไม่เพียงพอ เนื่องด้วยการมองบริบทของจังหวัดกลุ่มภาคเหนือเป็นเมืองผลิตสินค้า ส่งป้อนให้แก่โรงงานแปรรูปในภาคกลางมาเป็นเวลานาน ดังนั้นในด้านอุตสาหกรรมการเกษตร และสินค้าแปรรูปการเกษตร ยังมองว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนเสียเปรียบกับภาคอื่นๆ ของประเทศ แม้จะมองเห็นโอกาสที่จะพัฒนาแต่การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีอยู่หลายประเด็น ซึ่งปัญหาเหล่านั้นสามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ไม่ยาก แต่ปัญหาที่เป็นปัญหาสำคัญของการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนคือ ปัญหาในเรื่องของโครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งเป็นการบริหารที่รวบอำนาจการตัดสินใจอยู่เพียงแค่ส่วนกลาง อำนาจในการตัดสินใจในระดับพื้นที่ไม่สามารถกำหนดหรือมีอำนาจในการตัดสินใจได้เอง

ยุทธศาสตร์หลักของประเทศกำหนดการกระจายอำนาจสู่ส่วนภูมิภาค แต่ในบริบทของงบประมาณ กระบวนการยังไม่สามารถตัดสินใจในสิ่งที่นอกเหนืออำนาจของส่วนกลางได้ ส่งผลให้อำนาจในการตัดสินใจพัฒนาเศรษฐกิจ การเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่ การพัฒนากลุ่มจังหวัดต้องมีโครงสร้างของการบริหารกลุ่มจังหวัดที่ดูแลในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด แยกออกจากการบริหารระดับจังหวัด จะทำให้การพัฒนากลุ่มจังหวัดมีการพัฒนาในภาพรวมอย่างชัดเจน ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ควรมีการพัฒนาหรือปรับปรุงอันดับแรกคือ การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐในระดับภูมิภาคออกมาเป็นเอกเทศ กลไกการตัดสินใจภาพรวมยังคงอยู่ในส่วนกลาง การบริหารจัดการในระดับภูมิภาคควรมอบอำนาจให้ภูมิภาคจัดการ โดยการถ่ายโอนราชการส่วนภูมิภาคทั้งหมดให้อำนาจแก่จังหวัดจัดการ และกำหนดให้มีอำนาจการ

ตัดสินใจในระดับของกลุ่มจังหวัด มีการจัดตั้งผู้บริหารระดับกลุ่มจังหวัด ซึ่งต้องไม่ใช่ผู้ว่าราชการจังหวัดในกลุ่ม การจัดสรรงบประมาณจังหวัด และกลุ่มจังหวัด แยกออกจากกันให้ชัดเจน ไม่ใช่การแบ่งเค้กดังเช่นปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์อีกด้านที่ควรมีการดำเนินการคือ ยุทธศาสตร์สนับสนุนให้มีการแปรรูปสินค้าการเกษตร การศึกษาหาความต้องการของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง การแสวงหาการเจรจา ใช้โอกาสที่มีอยู่ และอำนาจการตัดสินใจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บริหารกลุ่มจังหวัดให้เกิดประโยชน์ การค้า การลงทุนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 จะสามารถเติบโตและพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้

2.8 คุณธรรณู สรรเสริญ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดพะเยา สำนักงานจังหวัด

พะเยา

สถานการณ์การค้าชายแดนของจังหวัดพะเยาอยู่ในสภาวะขยายตัวช้าๆ มีมูลค่าไม่สูงมากเมื่อเทียบกับจังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่าน แต่จากการที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อปี 2555 เห็นชอบให้มีการยกระดับด่านบ้านฮวกเป็นด่านถาวร จังหวัดพะเยาจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาด่านบ้านฮวกให้เชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ทั้ง การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ เพื่อส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศลาว คือแขวงไชยบูลี โดยจะมีการยกระดับด่านประเพณีปางมอญ เมืองคอบ ให้เป็นด่านถาวรหรือด่านสากลเช่นกัน

ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการขยายการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดที่สำคัญ คือ แต่ละจังหวัดต่างมุ่งยุทธศาสตร์ของจังหวัดตนเอง การขับเคลื่อนในระดับกลุ่มจังหวัดยังไม่เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยจังหวัดพะเยารวมที่จะเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ เช่น ข้าว ยางพารา โคเนื้อ ป้อนให้กับจังหวัดในกลุ่มและส่งออกในตลาดต่างประเทศ ดังนั้นแนวทางการขับเคลื่อนที่ควรจะเป็นคือ การบูรณาการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและจังหวัดเข้าด้วยกัน โดยมีการมอบหมายภารกิจความเป็นเจ้าภาพความรับผิดชอบให้แต่ละจังหวัดช่วยขับเคลื่อน รวมทั้งมีกลไกที่ให้ แต่ละจังหวัดในกลุ่มสามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้าเชื่อมโยงจากต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ จนการส่งออกไปยังด้านการค้าที่สำคัญ รวมถึงมีระบบในการส่งต่อนักท่องเที่ยวจากจังหวัดท่องเที่ยวหลักมายังจังหวัดพะเยา เพื่อกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นจังหวัดพะเยา

2.9 คุณนักปราชญ์ ไชยานนท์ หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด สำนักงานจังหวัดเชียงราย

ปัจจุบัน สถานการณ์การค้าชายแดน มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องจากสินค้าของไทยและภาคเหนือเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งเมียนมา สปป.ลาว และ สปป.จีน ประกอบกับมีการเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการค้าชายแดนและผ่านแดนในกลุ่มประเทศ GMS และ ASEAN สถานการณ์ด้านการลงทุน ยังชะลอตัว ส่วนหนึ่งรอความชัดเจนทางการเมืองและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ โดยเฉพาะเส้นทางรถไฟเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่ง การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ฯลฯ เป็นต้น ในอนาคตถ้าโครงการของรัฐชัดเจน เอกชนจะเริ่มลงทุน ส่วนสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยเริ่มชะลอตัวเนื่องจากขาดกำลังซื้อ ในขณะที่กลุ่มยุโรปอเมริกาและเอเชียยังไม่มั่นใจสถานการณ์ด้านความปลอดภัย มีเพียงกลุ่มนักท่องเที่ยวจีนที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และนิยมมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดฯ ผ่านเส้นทาง R3A

ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 คือ การพัฒนาตัวสินค้าของกลุ่มจังหวัดฯให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ส่วนใหญ่ผลิตตามความถนัดแต่ไม่มีตลาดรองรับ และผู้ประกอบการยังไม่สามารถเข้าไปเจาะตลาดในต่างประเทศอย่างแท้จริง เป็นเพียงการค้าชายแดน และสินค้าไทยบางส่วนต้องไปแปลงเป็นสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งต่อไปยัง สปป.จีน และแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มฯ ยังไม่ถึงดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องสร้างให้เกิดอัตลักษณ์ มีเรื่องราว มีความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในกลุ่ม และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต รวมทั้งสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่ (Land Mark) ขึ้นในแต่ละจังหวัด ร้อยเรียงกันเป็นเรื่องราว

ส่วนยุทธศาสตร์หรือเครื่องมือที่ใช้ รวมถึงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ดำเนินการอยู่ ปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหาหรือขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ต้องมองว่า รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้กับกลุ่มจังหวัดฯ และจังหวัดขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ ภาพรวมทั้งประเทศ 25,000 ล้านบาทไม่ถึงร้อยละ 1 ของงบประมาณทั้งหมด ซึ่งไม่สามารถขับเคลื่อนให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ จะต้องมิกลไกในการเชื่อมโยงงบประมาณของส่วนราชการ (Function) มาช่วยในการขับเคลื่อน หรือในกรณีจังหวัด อำเภอชายแดน จะต้องมิกลไกในการบริหารในรูปแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ผู้บริหารได้รับมอบอำนาจและงบประมาณจากส่วนกลางมาขับเคลื่อนให้เกิดผลโดยเร็ว

ฉะนั้นกระบวนการหรือยุทธศาสตร์ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องสร้างกลไกการทำงานในภูมิภาคขึ้นมาใหม่ ให้ทุกหน่วยงานมาบูรณาการงาน การกิจ งบประมาณ และบุคลากรมาร่วมกันขับเคลื่อนในพื้นที่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยยึดยุทธศาสตร์ ของกลุ่มจังหวัดและ จังหวัดที่เห็นชอบร่วมกัน และการสร้างกลไกการทำงานของจังหวัด อำเภอ ชายแดน ให้สามารถบังคับบัญชาทุกหน่วยงานที่ลงมาปฏิบัติในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมอบ อำนาจในการติดต่อเจรจากับจังหวัด เมือง แขวงชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านให้มีความสะดวก และคล่องตัวยิ่งขึ้น

2.10 คุณวิไลวรรณ บุคตา หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด สำนักงานจังหวัดน่าน

ปัจจุบันสถานการณ์การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ในด้านปัจจัยเสี่ยงและ โอกาสด้านเศรษฐกิจ เรื่องแรกคงจะเป็นภาวะเศรษฐกิจโลกเพราะเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยรวมขึ้นอยู่กับ การส่งออก และเรื่องการลงทุนด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่ต้องการความต่อเนื่อง และสานต่อเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพราะเป็นตัวนำในการลงทุนภาคเอกชน สำหรับ ปัญหาที่มีอยู่คือการพัฒนาการลงทุนด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมองว่ายุทธศาสตร์พัฒนากลุ่ม จังหวัดในปัจจุบันนั้น ยังขาดในเรื่องของการแก้ไขปัญหาหรือขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมี ประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ในเรื่อง คน เงิน และบริหารแบบ บูรณาการ ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่บูรณาการกระบวนการจัดการในกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน 2 ต้องคำนึงทั้ง 3 ด้าน ในเรื่อง คน เงิน และการบริหารแบบบูรณาการพร้อมกัน

2.11 คุณกมล ธินลาด หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดแพร่

สถานการณ์การค้าในปัจจุบันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีด้าน พรมแดนถาวร จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแม่สาย ด้านเชียงแสน ด้านเชียงของจังหวัดเชียงราย ด้าน ห้วยโก๋น จังหวัดน่าน และด้านพรมแดนชั่วคราวบ้านฮวก จังหวัดพะเยา ซึ่งด้านพรมแดนทั้งหมด รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อให้มีการปรับปรุงด้านพรมแดนให้มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และเส้นทางคมนาคม รวมทั้งสะพานข้ามพรมแดนแม่น้ำโขง แห่งที่ 4 ที่เชียงของ ก็ได้สร้างเสร็จแล้ว ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบในการเข้าออกคนและการขนส่งสินค้ากับประเทศ เพื่อนบ้าน ทำให้ปริมาณการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศจีนตอนใต้ พม่า และลาว มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทุกปี และมี

แนวโน้มที่จะสูงขึ้นต่อไปในอนาคตหลังจากการเปิดประเทศเป็นประชาคมความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2559

ปัญหาอุปสรรค คือ นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันระหว่างประเทศ เช่นการควบคุมปริมาณน้ำในแม่น้ำโขง จากการสร้างเขื่อนในลำน้ำโขงของประเทศจีนมีผลต่อปริมาณน้ำในแม่น้ำโขงด้านจังหวัดเชียงราย ทำให้ปริมาณน้ำในลำน้ำโขงมีน้อยไม่สามารถเดินเรือขนส่งสินค้าและรับส่งผู้โดยสารได้ในบางช่วง

ปัญหาอาชญากรรม ความมั่นคง มีชนกลุ่มน้อยที่รัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านไม่สามารถจะควบคุมได้ตลอดแนวชายแดน เช่น กลุ่มว้าแดงในประเทศเมียนมา ทำให้เกิดการจี้ปล้นเรือสินค้า และนักท่องเที่ยว

ปัญหาภาวะเบียด อัตรากาฬ การค้า การลงทุน ที่ไม่แน่นอนในแต่ละมณฑลของประเทศจีน ทำให้การค้าขายไม่เกิดความเป็นธรรม พ่อค้าจากประเทศไทยเสียเปรียบ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มปริมาณการค้า

ปัญหาระบบการจราจรที่ต่างกัน เช่น ประเทศจีนขับรถพวงมาลัยซ้าย เมื่อเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหา เกิดอุบัติเหตุจำนวนมาก ปัญหาความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ขาดความเกรงอกเกรงใจโดยไม่สนใจวัฒนธรรมประเทศไทย เช่น การใช้ห้องน้ำของชาวจีน

ในเรื่องของยุทธศาสตร์กลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 มองว่าเครื่องมือที่ใช้รวมยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ยังไม่มีประสิทธิภาพที่จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในการเข้าร่วมประชุมและขับเคลื่อนงานกลุ่มจังหวัด ซึ่งโครงสร้างคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการกลุ่มจังหวัดแต่งตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด เช่น นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีเมือง หรือ/นคร ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มจังหวัด แต่ไม่ค่อยให้ความสำคัญเข้าร่วมประชุมของกลุ่ม

การจัดสรรงบประมาณของกลุ่มจังหวัดยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา หรือขับเคลื่อนงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ปัญหาเร่งด่วนยังคงมีอยู่ เช่น ปัญหาหมอกควัน ไฟป่า การบุกรุกป่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ฉะนั้น การกำหนดวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ควรเป็นเรื่องที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ต้องคำนึงถึงสถานการณ์ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ด้านความมั่นคง สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม ที่มีแนวโน้มจะเป็นและส่งผลกระทบต่อกลุ่มจังหวัด การกำหนดวิสัยทัศน์ต้องเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้จริงเป็นการพัฒนา

หรือการสร้าง ภายในกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนใน 4 ปี จะทำอะไร มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีการกำหนดโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทำให้ประชาชนเห็นการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ชัดเจน และมั่นคง และมีรากฐานที่มั่นคงภายในกำหนดระยะเวลา ก็ทำให้ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน 2 เกิดประสิทธิภาพ โดยมุ่งพัฒนาเกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงจุดขายของกลุ่ม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ในด้านการท่องเที่ยว

สรุป

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีศักยภาพ ในด้านที่ตั้งสามารถเชื่อมโยงการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและประเทศในเอเชียได้ เนื่องจากมีวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ของกลุ่มล้านนาตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถอุตสาหกรรมเป็นแหล่งสินค้าเกษตร โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ชา กาแฟ และผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีสถาบันการศึกษาระดับสูง พร้อมทั้งจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัด โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ และด้วยความที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจึงเกิดความร่วมมือเกิดขึ้นในหลายๆ ด้าน เพื่อให้เป็นประตูการค้า การลงทุน และเป็นศูนย์กลางการแปรรูปสินค้าเกษตร การลงทุน และเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง มีความพยายามในการผลักดันให้เกิดศูนย์กลางการแปรรูปสินค้าเกษตร การเพิ่มศักยภาพ และมาตรฐานสินค้าเกษตร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวางกรอบความร่วมมือในลักษณะบูรณาการ จากทั้ง 9 ภาคส่วนหลัก

ที่ผ่านมาเกิดปัญหาหลายๆด้านได้แก่ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐที่ไม่เอื้ออำนวย ขาดการเชื่อมโยงความร่วมมือของจังหวัดในกลุ่ม ขาดความชัดเจนของนโยบายการค้าชายแดน การลงทุนในพื้นที่ ปัญหาด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานสินค้า ขาดความเชื่อมโยงจากการผลิตสู่การค้าการส่งออก ทำให้เกิดภาวะขาดความสมดุลของห่วงโซ่อุปสงค์ และอุปทาน และปัญหาด้านความเชื่อมโยงกับประเทศคู่ค้าในการหาจุดผลประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงความไม่พร้อมของประเทศเพื่อนบ้าน ยังเป็นปัญหาที่ต้องหาแนวทางแก้ไข

ความต้องการในการพัฒนาคือการพัฒนาคุณภาพผลผลิตส่งเสริมการค้าเข้าสู่ GMS ใช้ประโยชน์จากความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนใน GMS เน้นความร่วมมือของกลุ่มภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัดเชื่อมโยงให้สามารถเข้าสู่อุปสงค์และอุปทานของประเทศกลุ่ม GMS การสนับสนุนในเรื่องของการตั้งเขตอุตสาหกรรมในพื้นที่เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเน้นการสร้างจุดเด่นในเรื่องของมรดกวัฒนธรรมเพื่อใช้เป็นสินค้าในการดึงดูดความสนใจสร้างอัตลักษณ์มีเรื่องราวความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในกลุ่ม ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องสร้างกลไกการทำงานในภูมิภาคให้ทุกหน่วยงานบูรณาการงานภารกิจ งบประมาณและบุคลากรร่วมกันขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันการมอบอำนาจในการติดต่อเจรจากับจังหวัดให้เกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น

บทที่ 4

วิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้ม การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และกำหนดกรอบยุทธศาสตร์

กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และด้านการท่องเที่ยวของ
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)

1. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และจัดลำดับความสำคัญพร้อมทั้งประเมินจากข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในบทที่ 3 ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1.1 จุดแข็ง (S) ได้แก่

1.1.1 ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ
สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทั้งด้านเกษตรกรรมและการท่องเที่ยว

1.1.2 เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีชายแดนติดกลุ่มประเทศ GMS และจีนตอนใต้ เป็น
ประตูการค้าสู่สากลซึ่งเป็นโอกาสในการดำเนินกิจกรรมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวร่วมกัน

1.1.3 มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นกลุ่มล้านนา
ตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ
สินค้าหัตถอุตสาหกรรม

1.1.4 ระบบโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับเมืองหลักในเขต
ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) และประเทศข้างเคียง

1.1.5 โครงการหลวงและศูนย์ศึกษาพัฒนาตามโครงการพระราชดำริที่เข้ามา
มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัด รวมทั้งมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ
คือข้าว ยางพารา ลำไย ลิ้นจี่ ชา และกาแฟ ที่สามารถทำรายได้ให้กับกลุ่มจังหวัดทั้งเป็นสินค้าสด
และแปรรูป

1.1.6 การที่กลุ่มจังหวัดให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาผู้สูงอายุ มีส่วนช่วยสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและการพำนักราวซึ่งเป็น การช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของพื้นที่

1.2 จุดอ่อน (W) ได้แก่

1.2.1 ระบบการคมนาคมขนส่ง (Logistics) ภายในประเทศ ยังไม่ได้รับการพัฒนา สภาพอย่างเต็มที่ เพื่อรองรับ การขยายตัวของการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และประชาคมอาเซียน (AC)

1.2.2 ขาดการพัฒนาความเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของชุมชนในพื้นที่ที่อยู่บริเวณต่อเนื่องชายแดนของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

1.2.3 ผู้ผลิตและผู้ประกอบการมีค่านิยมในการประกอบอาชีพลอกเลียนแบบกัน ทำให้ผลผลิตตกต่ำ ล้นตลาดและไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังขาดการรวมกลุ่มและเครือข่ายความร่วมมือกัน ทั้งภายในกลุ่มจังหวัด และต่างประเทศทำให้เป็นอุปสรรคในกระจายสินค้าและบริการ

1.2.4 รูปแบบ หรือกระบวนการในลักษณะของการลงทุน ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนยังไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่มุ่งที่การลงทุนด้านผลผลิตสินค้าการเกษตร แต่ไม่ได้มุ่งถึงความ ต้องการของตลาด ขาดการต่อยอดสินค้า และการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตในรูปแบบของอุตสาหกรรม

1.2.5 จุดผ่านแดนการค้าที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ครอบคลุมพื้นที่ชายแดนที่ดำเนินกิจกรรมการค้าชายแดน ในขณะที่ภาวะการค้าขยายตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงปัญหาในการผ่านแดนของศุลกากรและด่านตรวจคนเข้าเมือง

1.2.6 ผู้ประกอบการค้าชายแดนขาดความพร้อมและประสิทธิภาพ

1.2.7 ชุมชนท้องถิ่นยังไม่สามารถนำทรัพยากรการท่องเที่ยวและทุนทางสังคมที่มีอยู่ รวมทั้งโอกาสของความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

1.2.8 การท่องเที่ยวยังไม่มีการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างแท้จริง

1.2.9 การจัดการฐานข้อมูลไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงลึกได้

1.3 โอกาส (O) ได้แก่

- 1.3.1 ประเทศจีนให้ความสำคัญและเร่งรัดการพัฒนาแม่น้ำโขงให้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงการค้ากับประเทศต่างๆ ในเขตลุ่มน้ำโขง การค้า การท่องเที่ยว และการประมง
- 1.3.2 ประเทศจีน พม่า เวียดนาม และลาว เป็นตลาดเป้าหมายที่มีประชากรจำนวนมาก
- 1.3.3 องค์การระหว่างประเทศที่มีความพร้อมในด้านการสนับสนุน โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
- 1.3.4 การร่วมลงทุนในประเทศของต่างประเทศเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ประกอบการและผู้ผลิตมีเงินลงทุนในการผลิต
- 1.3.6 ต้นทุนของสินค้าเกษตรมีราคาถูกลง ทำให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพการผลิตและการเพิ่มมูลค่าของสินค้า
- 1.3.7 กลุ่ม GMS มีความสามารถในการผลิตธัญญาหารเพื่อการอุปโภค บริโภค และเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะขยายฐานด้านเศรษฐกิจการค้า เพาะปลูก และสร้างความร่วมมือในการรักษาระดับราคาในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงอาจแบ่งการผลิตตามความชำนาญหรือตามศักยภาพของพื้นที่ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการผลิต

1.4 ข้อจำกัด (T) ได้แก่

- 1.4.1 สภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่มีเสถียรภาพ ทำให้ระบบเศรษฐกิจชะลอตัว การขับเคลื่อนการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
- 1.4.2 ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน ผันผวนตลอดเวลา ราคาน้ำมัน และพลังงานไม่มีเสถียรภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการลงทุน
- 1.4.3 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกส่งผลทำให้เศรษฐกิจได้รับความเสียหายและนักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการลงทุน
- 1.4.4 ระบบคมนาคมในกลุ่มประเทศ GMS ยังไม่สมบูรณ์ตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ ทำให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ที่กลุ่มจังหวัดกำหนดไว้
- 1.4.5 จีนและเวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปในตลาดล่าง
- 1.4.6 กระบวนการบริหารจัดการของประเทศยังไม่ได้ให้อำนาจในการตัดสินใจให้แก่ส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดน เช่นในเรื่องของการทำหนังสือสัญญา

นานาชาติต้องได้รับความเห็นชอบต่อรัฐสภา และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้ว จึงเป็นเหตุให้จังหวัดต่างๆ ที่ไปทำความตกลงที่จะสถาปนาความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้อง หรือเตรียมเจรจาความสัมพันธ์ด้านการค้า การลงทุน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนภาษาไม่สามารถดำเนินการได้โดยอิสระ

1.4.7 กำลังซื้อของประชาชนลาวและพม่ามีน้อย เนื่องจากความแตกต่างด้านรายได้ต่อหัวของประชาชนทั้งไทย พม่า และลาว มีความต่างกันมาก อีกทั้งยังจำกัดด้วยขนาดตลาดจากการที่ประชากรน้อย ทำให้ช่องทางในการขยายตลาดสินค้าสู่ลาวค่อนข้างจำกัด อย่างไรก็ตามทั้งสองประเทศจัดเป็นประเทศทางผ่านสินค้าจากไทยไปจีนและเวียดนาม

1.4.8 ยังมีความแตกต่างของกฎระเบียบและมาตรฐานการค้า เนื่องจากลาว และพม่าอยู่ระหว่างการปรับปรุงระบบการค้าสู่ระบบสากลมากขึ้น ทำให้กฎระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาต่างๆ รวมทั้งสินค้าแต่ละประเภทมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน และงบประมาณที่มีจำกัดด้วยนั้น ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานและกฎระเบียบของประเทศคู่ค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ

1.4.9 สถานการณ์การเมืองในพม่ายังเป็นอุปสรรคต่อการที่ประเทศอื่นให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอนุภูมิภาคได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเชื่อมโยง โครงสร้างพื้นฐาน

2. กรอบยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

สำหรับยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และผลการศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด (SWOT) เพื่อนำมาประเมินและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สื่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง พบว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ พ.ศ.2557–2560 ที่สอดคล้องในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ ซึ่งทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ มีความครอบคลุมทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่ชัดเจนพอ หากต้องการให้ยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน มุ่งสู่กลุ่มประเทศ GMS และ ACE แล้วควรมีประเด็นในเพิ่มเติมในส่วนของแนวทางพัฒนาของทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยขอแยกเป็นประเด็นดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับมือความร่วมมือประชาคมอาเซียน โดยมีแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม ดังนี้

2.1.1 สนับสนุนและพัฒนาความร่วมมือ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ในเรื่องของการศึกษาวิจัยถึงความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดการค้าประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกลุ่ม GMS และ AEC เพื่อนำมาปรับกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจการค้า การลงทุน ร่วมกันใน ภาพรวมของกลุ่มจังหวัด

2.1.2 ให้มีการพัฒนาความเชื่อมโยงกระบวนการค้า การลงทุนในภาพรวม ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจ และพัฒนาการตั้งเขต อุตสาหกรรมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 เพื่อสนับสนุนให้เกิดศักยภาพในการแข่งขัน ในพื้นที่

2.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเจรจาความร่วมมือ กำหนดเวทีในการ สร้างแนวทางการพัฒนาร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม GMS และ AEC

2.1.4 พัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดภาคเหนือ สนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดน และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านใน GMS และ AEC

2.1.5 ส่งเสริมให้เกิดการค้า การลงทุน บริเวณจุดเชื่อมต่อชายแดน ส่งเสริม พื้นที่พัฒนากระบวนการในการอำนวยความสะดวกการค้า และการขนส่งพรมแดน การพัฒนาเมือง ให้สามารถแข่งขันได้ รองรับการจัดตั้งเศรษฐกิจพิเศษ

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาค เกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ ควรมีแนว ทางการพัฒนาเพิ่มเติม ดังนี้

2.2.1 สนับสนุนและผลักดันให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มจังหวัด เพื่อสร้าง สินค้า และการลงทุนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อเกิดแนวทางและกระบวนการแก้ไข ปัญหาร่วมกัน สร้างมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถเข้าสู่ระบบ GAP และ GMP

2.2.2 ส่งเสริมให้เกิดการเกษตรแบบพันธสัญญา เพื่อสร้างกระบวนการผลิต และการแปรรูป จำนวนการผลิต การแปรรูป การส่งสินค้าที่ตรงตามเป้าหมายและอุปสงค์ของตลาด

2.2.3 พัฒนาสินค้าการเกษตร สร้างจุดเด่นของสินค้า จัดโซนพื้นที่ให้ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับ GI (Geographical Indication)

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมี แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม ดังนี้

2.3.1 สนับสนุนการพัฒนาด้านมรดกทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างจุดเด่นของสถานที่ด้านการท่องเที่ยว โดยใช้วัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นจุดขาย และพัฒนาปรับปรุงชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวด้านมรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดวิถีชุมชนทางวัฒนธรรมควบคู่กัน

2.3.2 แสวงหาความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม และกำหนดลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวตามรูปแบบที่ตรงกับความต้องการ นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.3.3 วางระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบริเวณชายแดน โดยกำหนดจุดบริการนักท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข้อควรปฏิบัติ/ไม่ควรปฏิบัติ ให้บริการรถนำเที่ยว ฯลฯ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ คือ การนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิก ทั้งนี้ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยกระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการบริหารจัดการภาครัฐของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มจังหวัด โดยการบูรณาการร่วมมือกันของภาคประชาชน ภาครัฐ และองค์กรเอกชน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางวิธีการในการขับเคลื่อนแผนงานและโครงการ ตามยุทธศาสตร์ในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด รวมทั้งมีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลโครงการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์

2. การมอบอำนาจในการบริหารจัดการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ ในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดพื้นที่ชายแดน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอำนาจในการตัดสินใจ แก้ปัญหาชายแดน อำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค กำหนดทิศทางการบริหารจัดการงบประมาณในเป็นไปในทิศทางภาพรวมของกลุ่มจังหวัด รวมถึงการมอบอำนาจในการบริหารทรัพยากรบุคคลในพื้นที่ เช่นการบังคับบัญชาข้าราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และส่วนกลางในการปฏิบัติงานในพื้นที่

3. พัฒนากระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน บนพื้นฐานของการสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน โดยการใช้กลไกการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นกระบวนการสำคัญ

สรุป

ผลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด พบว่า จุดแข็ง(S) คือมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีชายแดนติดกลุ่มประเทศ GMS และจีนตอนใต้ และมีมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีระบบโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงระหว่างอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง GMS ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนการพัฒนาจากโครงการหลวงและมีกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ส่วนจุดอ่อน (W) คือระบบการคมนาคมขนส่งภายในประเทศไม่เอื้ออำนวย ขาดการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของชุมชนในพื้นที่ติดชายแดน ในส่วนของผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการรวมกลุ่มและเครือข่ายภายในกลุ่มจังหวัด ขาดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งผู้ประกอบการค้าชายแดนยังขาดความพร้อม กอปรกับสินค้าที่มีอยู่ยังไม่มียุทธศาสตร์ ทั้งนี้ ยังพบอุปสรรคเรื่องรูปแบบการลงทุนที่ไม่ชัดเจน กฎระเบียบในการส่งสินค้าผ่านแดนที่มีอยู่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการค้า ในด้านแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สามารถสร้างความโดดเด่นอย่างยั่งยืน รวมทั้งฐานข้อมูลที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงลึกได้

โอกาส (O)ในการพัฒนาสู่ประเทศในกลุ่ม GMS ประเด็นสำคัญ คือการที่ประเทศจีนมีความพร้อมสูงในการลงทุนและขยายการค้ามายังกลุ่ม GMS และ AEC มีการเร่งรัดการพัฒนาหลายโครงการในความร่วมมือของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง นอกจากนั้นยังมีการร่วมลงทุนภายในประเทศของต่างประเทศเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ประกอบการและผู้ผลิตมีเงินทุนหมุนเวียนในการผลิต และเกิดการแข่งขันด้านคุณภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าในกลุ่ม GMS มากขึ้น รวมทั้งความสามารถของกลุ่มฯ ในการผลิตธัญญาหารเพื่อการอุปโภคบริโภค ยังช่วยกระตุ้นการค้า การลงทุนมากขึ้นตามไปด้วย

ในส่วนของข้อจำกัด (T) มีหลายประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาของกลุ่ม ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่มีเสถียรภาพ สถานการณ์เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และกำลังซื้อของประเทศเพื่อนบ้านมีน้อย รวมถึงสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศส่งผลให้ตลาดขยายตัวช้า ประกอบกับจีนและเวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปในตลาดต่างทำให้เกิดการแข่งขันกันเอง ในเรื่องกฎระเบียบและมาตรฐานการค้าของประเทศกลุ่ม GMS ยังคงมีความแตกต่างกันก่อให้เกิดการสร้างขึ้นตอนทางการค้าที่ไม่จำเป็น และยังประสบปัญหาาระบบคมนาคมในกลุ่มประเทศ GMS ไม่สมบูรณ์ตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ ในด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในประเทศนั้นส่วนกลางยังคงสงวนอำนาจตัดสินใจในเรื่องการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวชายแดน ทำให้เกิดความล่าช้าไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ได้เท่าที่ควร

จากบทวิเคราะห์ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พบว่ามีความสอดคล้องในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว มี 3 ยุทธศาสตร์ ที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงได้เสนอเพิ่มเติมประเด็นแนวทางการพัฒนาของในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์ เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน ควรเพิ่มการสนับสนุนเรื่องของการศึกษาวิจัยถึงความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดการค้าประเทศเพื่อนบ้าน สร้างความเชื่อมโยงกระบวนการค้า การลงทุนในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน สนับสนุนให้มีการเจรจาความร่วมมือในกลุ่ม GMS และ AEC และพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดภาคเหนือ และส่งเสริมพื้นที่พัฒนากระบวนการในการอำนวยความสะดวกการค้า และการขนส่งบริเวณพรมแดน รวมทั้งการพัฒนาเมืองให้สามารถแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร สนับสนุนและผลักดันให้เกิดมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดการเกษตรแบบพันธสัญญา อีกทั้งต้องสร้างจุดเด่นของสินค้า กำหนดโซนพื้นที่ให้ชัดเจนโดยใช้ GI (Geographical Indication)

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการพัฒนาด้านมรดกทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น โดยใช้วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นจุดขาย และพัฒนาปรับปรุงชุมชนให้เกิดวิถีชุมชนทางวัฒนธรรมควบคู่กัน แสวงหาความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม และส่งเสริมให้เกิดการค้า การลงทุน บริเวณจุดเชื่อมต่อชายแดน

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 การมอบอำนาจในการบริหารขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ให้กับส่วนภูมิภาค และการพัฒนากระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

เอกสารการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการเป็นไป ได้ในการกำหนดกรอบนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่ความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional Cooperation : GMS) และตอบรับการเปลี่ยนแปลงสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยจากเอกสาร และการสอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายความร่วมมือ โดยได้กำหนดพื้นที่ศึกษาวิจัยครอบคลุมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 โดยเน้นจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นประตู (Gate Way) สู่ GMS ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้รวบรวมข้อมูล รูปแบบในการจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ลักษณะนโยบาย แนวทางการพัฒนาของประเทศ เขตเศรษฐกิจอาเซียน และกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ความได้เปรียบเสียเปรียบของแต่ละจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาและนำมาวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่ม ยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด พบว่า จุดแข็งกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 คือมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ การมีชายแดนติดกลุ่มประเทศ GMS และจีนตอนใต้ และมีมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีระบบโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงระหว่างอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง GMS ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนการพัฒนาจากโครงการหลวงและศูนย์ศึกษาพัฒนาตามโครงการพระราชดำริที่มีกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ส่วนจุดอ่อน คือระบบการคมนาคมขนส่งภายในประเทศไม่เอื้ออำนวย ยังขาดการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของชุมชนในพื้นที่ติดต่อชายแดน ในส่วนของผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการรวมกลุ่มและเครือข่ายภายในกลุ่มจังหวัด ขาดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งผู้ประกอบการค้าชายแดนยังขาดความพร้อม กอปรกับสินค้าที่มีอยู่ยังไม่มีความพร้อมทั้งนี้ ยังพบอุปสรรคเรื่องรูปแบบการลงทุนที่ไม่ชัดเจน กวระเขียบในการส่งสินค้าผ่านแดนที่มีอยู่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการค้า ในด้านแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สามารถสร้างความโดดเด่นอย่างยั่งยืน รวมทั้งฐานข้อมูลที่ภาครัฐหรือเอกชนมีอยู่ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงลึกได้

โอกาสในการพัฒนาสู่ประเทศในกลุ่ม GMS ประเด็นสำคัญ คือการที่ประเทศจีนมีความพร้อมสูงในการลงทุนและขยายการค้ามายังกลุ่ม GMS และ AEC มีการเร่งรัดการพัฒนาหลายโครงการในความร่วมมือของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง นอกจากนั้นยังมีการร่วมลงทุนภายในประเทศของต่างประเทศเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ประกอบการและผู้ผลิตมีเงินทุนหมุนเวียนในการผลิต และเกิดการแข่งขันด้านคุณภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าในกลุ่ม GMS มากขึ้น รวมทั้งความสามารถของกลุ่มฯ ในการผลิตัญญาหารเพื่อการอุปโภคบริโภค ยังช่วยกระตุ้นการค้า การลงทุนมากขึ้นตามไปด้วย

ในส่วนของข้อจำกัดนั้นมีหลายประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาของกลุ่ม ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่มีเสถียรภาพ ราคาผลผลิตทางการเกษตร ผันผวนตลอดเวลา สถานการณ์เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และกำลังซื้อของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว และพม่ามีน้อย รวมถึงสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศและปัญหาชนกลุ่มน้อยของประเทศดังกล่าวส่งผลให้ตลาดขยายตัวช้า ประกอบกับจีนและเวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปในตลาดต่างทำให้เกิดการแข่งขันกันเอง ในเรื่องกฎระเบียบและมาตรฐานการค้าของประเทศกลุ่ม GMS ยังคงมีความแตกต่างกันก่อให้เกิดการสร้างขึ้นตอนทางการค้าที่ไม่จำเป็น และยังประสบปัญหาระบบคมนาคมในกลุ่มประเทศ GMS ไม่สมบูรณ์ตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ ในด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในประเทศนั้นส่วนกลางยังคงสงวนอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวชายแดน ทำให้เกิดความล่าช้าไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ได้เท่าที่ควร

จากบทวิเคราะห์ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พบว่ามีความสอดคล้องในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว มี 3 ยุทธศาสตร์ ที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงได้เสนอเพิ่มเติมแผนทางการพัฒนาของในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน ควรเพิ่มการสนับสนุนเรื่องของการศึกษาวิจัยถึงความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดการค้าประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำมาปรับกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจการค้า การลงทุน ร่วมกันในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด สร้างความเชื่อมโยงกระบวนการค้า การลงทุน ในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อสนับสนุนให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันในพื้นที่ สนับสนุนให้มีการเจรจาความร่วมมือในกลุ่ม GMS และ AEC และพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดภาคเหนือ และส่งเสริมพื้นที่พัฒนากระบวนการในการอำนวยความสะดวกการค้า และการขนส่งบริเวณพรมแดน รวมทั้งการพัฒนาเมืองให้สามารถแข่งขันได้เพื่อรองรับการจัดตั้งเศรษฐกิจพิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ จำเป็นต้องมีการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถเข้าสู่ระบบ GAP และ GMP ส่งเสริมให้เกิดการเกษตรแบบพันธสัญญา อีกทั้งต้องสร้างจุดเด่นของสินค้า กำหนดโซนพื้นที่ให้ชัดเจนโดยใช้ GI (Geographical Indication)

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการพัฒนาด้านมรดกทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น โดยใช้วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นจุดขาย และพัฒนาปรับปรุงชุมชนให้เกิดวิถีชุมชนทางวัฒนธรรมควบคู่กัน แสวงหาความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม และส่งเสริมให้เกิดการค้า การลงทุน บริเวณจุดเชื่อมต่อชายแดน อีกทั้งควรวางระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบริเวณชายแดนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยกำหนดจุดบริการนักท่องเที่ยวแบบครบวงจรเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และให้บริการรถนำเที่ยว เป็นต้น

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 การมอบอำนาจในการบริหารจัดการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ให้กับส่วนภูมิภาค และการพัฒนากระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการค้นพบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ข้อจำกัดในเรื่องโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐ ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ และกลไกสนับสนุนเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นเพื่อให้สามารถนำยุทธศาสตร์ไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการบริหาร

ควรปรับโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ด้วยการจัดตั้งผู้บริหารระดับกลุ่มจังหวัดซึ่งเป็นเอกเทศจากการบริหารราชการจังหวัด ให้อำนาจการตัดสินใจในระดับกลุ่มจังหวัด เพื่อดูแลกระบวนการพัฒนาในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด สร้างความชัดเจนของการพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัด และการรวมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 และ 2 เป็นกลุ่มจังหวัดล้านนา หรือการปฏิรูปให้มีองค์กรจังหวัดชายแดนที่สามารถสะท้อนปัญหา ความต้องการ และกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับพื้นที่ชายแดนได้

ควรกำหนดแผนงานโครงการของงบ Function ให้สอดคล้องยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและจังหวัด ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการร่วมกัน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ภาพรวม โดยการสร้างยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม

กำหนดกลไกที่สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม GMS และ AEC ซึ่งกลไกที่สำคัญคือการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน เพื่อให้ภาครัฐและเอกชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่นเกิดความสัมพันธ์อันดี พัฒนาไปสู่การเจรจาข้อตกลงด้านการค้า การลงทุนที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายในการร่วมกันพัฒนาส่งเสริมการค้าการลงทุน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดนและเศรษฐกิจโดยรวม อาทิ การแก้กฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่อการค้าและการท่องเที่ยวชายแดนที่ล่าช้าให้ทันสมัย และการจัดวางระบบการคมนาคมขนส่งชายแดนให้ได้มาตรฐานสากลครบวงจร เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวอย่างครอบคลุม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยถึงโอกาสความเป็นไปได้ของประเทศไทยในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) เพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่ม GMS และ AEC ให้มีการยกระดับเป็นประตูการค้าที่แท้จริง

ประการต่อมา ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดนโยบายและทิศทางการปรับตัวของเมืองชายแดน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงของ และอำเภอเชียงแสน ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อมองหาผลประโยชน์ร่วมกันกับประเทศคู่ค้า รวมถึงสะท้อนนโยบายที่เกิดจากความต้องการที่ตรงประเด็น

และประการสุดท้าย ควรมีการศึกษาวิจัยถึงยุทธศาสตร์จังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่อาจมีการเปลี่ยนแปลง หากมีแนวทางการรวมกลุ่มจังหวัดใหม่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมล้านนา ทั้งนี้ เพื่อสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนารองรับการปรับตัวสู่กลุ่ม GMS ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

วัลย์ลดา วิวัฒน์พนชาติ. การค้าต่างประเทศของไทย Foreign trade of Thailand. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2534.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), สำนักงาน. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ GMS. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), สำนักงาน. ทิศทางการพัฒนาภาค ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

วิมล ปั่นคง. “เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนเพื่อรองรับ AEC”, หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. 21 ตุลาคม 2557.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

คณะวิศวกรรมศาสตร์. “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)”. โครงการศึกษาความเหมาะสมและจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย, รายงานการศึกษาวิจัยโครงการกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

เฉลิมชัย ปัญญาดี. และคณะ. “โครงการจัดทำแผนแม่บทกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย – พะเยา – แพร่ – น่าน) เพื่อรองรับการเชื่อมโยงแนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ – ใต้ ตามกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)”. รายงานการศึกษาวิจัยโครงการกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2553

ธรรมพร ตันตรา และคณะ. “การศึกษาวิจัยผลกระทบการพัฒนาการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศ GMS ต่อสังคมและชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2”. รายงานการศึกษาวิจัยโครงการกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2553.

สัมภาษณ์

กมล ชินลาด, หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดแพร่. สัมภาษณ์. 19 มิถุนายน 2558.

กิตติ ทิศกุล, นายกสมาคมสมาพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย, รองประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 3 มิถุนายน 2558.

เฉลิมพล พงศ์ฉบับภา, พาณิชยจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 29 พฤษภาคม 2558.

นักปราชญ์ ไชยานนท์, หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 19 มิถุนายน 2558.

พกามาส เวียร์ว่า, ประธานสมาคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจไทย-พม่า จังหวัดเชียงราย, รองประธานหอการค้าจังหวัดเชียงรายเชียงราย, ประธานหอการค้าอำเภอแม่สาย, กรรมการผู้จัดการบริษัทแม่โขง เดลต้า ทราเวล เอเจนซี่ จำกัด. สัมภาษณ์. 29 พฤษภาคม 2558.

พัฒนา สิทธิสมบัติ, ประธานคณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจหอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ. สัมภาษณ์. 31 พฤษภาคม 2558.

พละวัต ตันศิริ, ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 29 พฤษภาคม 2558.

วิไลวรรณ บุคสา, หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดน่าน. สัมภาษณ์. 19 มิถุนายน 2558.

อิสรา สถาปนเศรษฐ์, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 29 พฤษภาคม 2558.

อนุรัตน์ อินทร, ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย. สัมภาษณ์. 6 มิถุนายน 2558.

อรัญ สรรเสริญ, หัวหน้าสำนักงานจังหวัดพะเยา. สัมภาษณ์. 25 มิถุนายน 2558.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

การต่างประเทศ, กระทรวง. “โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำแม่โขง Greater Mekong Subregion (GMS)”. กรอบความร่วมมือ ปี 2540.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์การพัฒนากภาคเหนือ”. 2555

บริการยุทธศาสตร์กลุ่มภาคเหนือตอนบน 2, สำนัก. “แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2”. 2556.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

เจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (n.d.), กรม. “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thailog.org/wikilog/logistics/import-export-customs/item>, 2557.

ส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, กอง. “โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.prachin.ru.ac.th/phd/เอกสารGB718/9%20GMS.doc, 2548.

ทำเนียบรัฐบาล. “ผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaigov.go.th/th/n>, 2557.

สิทธิขาร สมตา และ ฌัฐพรพรรณ อุตมา. “การติดตามสถานการณ์การลงทุนของจังหวัดเชียงรายในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา”. OBELS (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://obels-mfu.com/content>, 2557.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “สรุปกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากภาคเหนือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaichamber.org/userfiles/file/กรอบยุทธศาสตร์พัฒนาภาคเหนือ/7_North_Strategy.pdf สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2556.

วิชาการ, สำนัก, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “เขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดนกับการรองรับ AEC” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-article10.pdf, 2557.

ภาคผนวก

หัวข้อการสัมภาษณ์

เพื่อการศึกษาวิจัย ของนายประจัญ ประษ์สกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 ในหัวข้อเรื่อง “ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2
 ผู้กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS)”
 ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
 ประกอบด้วย

1. ในปัจจุบันท่านมองว่าสถานการณ์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 เป็นอย่างไรบ้าง และมีแนวโน้มในการพัฒนาไปทางใด

2. ท่านมองว่าอะไรคือปัญหา หรืออุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

3. ท่านมีความเห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ รวมถึงยุทธศาสตร์กลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 ดำเนินการอยู่ปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหาหรือขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

4. จากข้อ 3 ท่านเห็นว่าควรมีการนำกระบวนการหรือกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไร เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีประสิทธิภาพ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายประจัญ ปรัชญ์สกุล
วัน เดือน ปีเกิด	4 กรกฎาคม 2505
การศึกษา	ปริญญาตรี ศศ.บ.(รัฐศาสตร์) สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2533 ปริญญาโท ศศ.ม.(พัฒนาสังคม) สถาบันการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ.2546 เข้ารับการอบรมหลักสูตร การพัฒนานักบริหารระดับกลางเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัด ระหว่างวันที่ 17 สิงหาคม – 3 กันยายน 2549 ณ จังหวัดเชียงใหม่ เข้ารับการอบรมหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 3 ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม – 17 สิงหาคม 2550 ณ วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดปทุมธานี เข้ารับการอบรมหลักสูตร นักปกครองระดับสูง (นปส.) รุ่นที่ 54 ระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2553 – 17 มิถุนายน 2553 ณ วิทยาลัยมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ เข้ารับการอบรมหลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 57 ระหว่างวันที่ 13 ตุลาคม 2557 – 30 กันยายน 2558 ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประวัติการทำงาน	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงใหม่
โดยย่อ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เชี่ยวชาญ สำนักมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ตรวจราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 15 เชียงราย ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 10 ลำปาง
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2
สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

ผู้วิจัย นายประจัญ ประชัญสกุล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการจังหวัดเชียงราย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศตามภูมิภาคโดยหนึ่งในนั้นคือ กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง GMS (Greater Mekong Subregion) ซึ่งเป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงาน และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

ซึ่งกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ถือว่ามีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากร ธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน) โดยเฉพาะจังหวัด เชียงราย ที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการขนส่งของอนุภูมิภาค มีศักยภาพในด้านที่ตั้งที่สามารถเชื่อมโยงการ พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและประเทศในเอเชียใต้ ที่ผ่าน มามีความร่วมมือของกลุ่มจังหวัดที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์กลางของการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ของกลุ่ม GMS มีนโยบายที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวยังไม่ ชัดเจน เพื่อสร้างความพร้อมสู่การเป็นศูนย์กลางในกลุ่ม GMS และรองรับ AEC จึงควรมีการวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS)

2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางความเป็นไปได้ในการกำหนดกรอบนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่ความร่วมมืออนุภูมิภาคน้ำโขง (Greater Mekong Subregional Cooperation : GMS) และตอบรับการเปลี่ยนแปลง สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ เช่น การปฏิรูปองค์กรจังหวัดชายแดน การปรับปรุงการมอบอำนาจ การตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคน้ำโขง (GMS)

ขอบเขตของการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยจากเอกสาร และการสอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ศึกษาวิจัยครอบคลุมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 โดยเฉพาะจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นประตู (Gate Way) สู่ GMS ในเนื้อหาที่ครอบคลุมในเรื่องของนโยบายการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนากาเหนือ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ลักษณะนโยบายแนวทางการพัฒนาของประเทศ ในเรื่องของเขตเศรษฐกิจอาเซียน และกลุ่มอนุภูมิภาคน้ำโขง ความได้เปรียบเสียเปรียบของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนา และนำมาวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้รวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ คือข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และรูปแบบของการสัมภาษณ์ภาคีเครือข่าย แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารอบยุทธศาสตร์ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคน้ำโขง

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด พบว่า

1.1 จุดแข็ง (S) คือมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีชายแดนติดกลุ่มประเทศ GMS และจีนตอนใต้ มีมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีระบบโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงระหว่างอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง GMS ได้รับการสนับสนุนการพัฒนาจากโครงการหลวงและศูนย์ศึกษาพัฒนาตามโครงการพระราชดำริที่มีกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.2 จุดอ่อน (W) ระบบการคมนาคมขนส่งภายในประเทศไม่เอื้ออำนวย ขาดการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของชุมชนในพื้นที่ติดต่อชายแดน ผู้ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจ สินค้าไม่มีคุณภาพ ขาดการรวมกลุ่มและเครือข่ายภายในกลุ่มจังหวัด รูปแบบการลงทุนยังไม่ชัดเจน ปัญหาการส่งสินค้าผ่านแดนด้วยกฎหมายไม่อำนวย ผู้ประกอบการค้าชายแดนขาดความพร้อมและประสิทธิภาพ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่สามารถสร้างความโดดเด่นอย่างยั่งยืน ขาดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ฐานข้อมูลไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงลึกได้

1.3 โอกาส (O) ในการพัฒนาสู่ประเทศในกลุ่ม GMS ด้วยประเทศจีนมีความพร้อมสูงในการลงทุนและขยายการค้ายังกลุ่ม GMS และ AEC มีการเร่งรัดการพัฒนาหลายโครงการในความร่วมมือของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง การร่วมลงทุนในประเทศของต่างประเทศเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ประกอบการและผู้ผลิตมีเงินลงทุนในการผลิต เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพการผลิต และเพิ่มมูลค่าสินค้ามากขึ้นกลุ่ม GMS มีความสามารถในการผลิตธัญญาหารเพื่อการอุปโภคบริโภค และเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

1.4 ข้อจำกัด (T) ในเรื่องสถานะทางเศรษฐกิจที่ไม่มีเสถียรภาพ ราคาผลผลิตทางการเกษตร ผันผวนตลอดเวลา และเศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ระบบคมนาคมในกลุ่มประเทศ GMS ยังไม่สมบูรณ์ตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ อีกทั้งเงินและเวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปในตลาดล่าง กระบวนการบริหารจัดการของประเทศยังไม่ได้อำนาจในการตัดสินใจให้แก่ส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนกำลังซื้อของประชาชนลาวและพม่ามีน้อย มีความแตกต่างของกฎระเบียบและมาตรฐานการค้าของประเทศกลุ่ม GMS สถานการณ์ความไม่สงบในประเทศเพื่อนบ้านและชนกลุ่มน้อย

2. กรอบยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

จากยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ซึ่งกำหนดให้แต่ละจังหวัดเป็นเจ้าภาพในยุทธศาสตร์แต่ละด้าน ได้แก่ จังหวัดเชียงรายรับผิดชอบเรื่องการค้าการลงทุนและโลจิสติกส์ จังหวัดพะเยารับผิดชอบเรื่องเกษตร จังหวัดแพร่รับผิดชอบเรื่องท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และจังหวัดน่านรับผิดชอบเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีประเด็นที่สอดคล้องในด้านการค้า การลงทุน และการ

ท่องเที่ยว มีจำนวน 3 ยุทธศาสตร์ ที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว แต่เพื่อความชัดเจนได้เพิ่มประเด็นแนวทางการพัฒนาของในแต่ละยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับมือประชาคมอาเซียน ควรเพิ่มการสนับสนุนเรื่องของการศึกษาวิจัยถึงความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานในตลาดการค้าประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำมาปรับกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจการค้า การลงทุน ร่วมกันในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด สร้างความเชื่อมโยงกระบวนการค้า การลงทุนในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อสนับสนุนให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันในพื้นที่ สนับสนุนให้มีการเจรจาความร่วมมือในกลุ่ม GMS และ AEC และพัฒนาการค้าชายแดนของจังหวัดภาคเหนือ และส่งเสริมพื้นที่พัฒนากระบวนการในการอำนวยความสะดวกการค้า และการขนส่งพรมแดน การพัฒนาเมืองให้สามารถแข่งขันได้ รองรับการจัดตั้งเศรษฐกิจพิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ จำเป็นต้องมีสนับสนุนและผลักดันให้เกิดมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถเข้าสู่ระบบ GAP และ GMP ส่งเสริมให้เกิดการเกษตรแบบพันธสัญญา สร้างจุดเด่นของสินค้า กำหนดโซนพื้นที่ให้ชัดเจน โดยใช้ GI (Geographical Indication)

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการพัฒนาด้านมรดกทางวัฒนธรรมให้มากขึ้นใช้วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นจุดขาย และพัฒนาปรับปรุงชุมชนให้เกิดวิถีชุมชนทางวัฒนธรรมควบคู่กัน แสวงหาความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม ส่งเสริมให้เกิดการค้า การลงทุน บริเวณจุดเชื่อมต่อชายแดน

3. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัย กระบวนการบริหารจัดการภาครัฐของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 การมอบอำนาจในการบริหารขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ให้กับส่วนภูมิภาค และการพัฒนากระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็น อาทิ ข้อจำกัดในเรื่องโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐ ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ และกลไกสนับสนุน

เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นเพื่อให้ยุทธศาสตร์ไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการบริหาร

1.1 ควรปรับโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ด้วยการจัดตั้งผู้บริหารระดับกลุ่มจังหวัดซึ่งเป็นเอกเทศจากการบริหารราชการจังหวัด ให้อำนาจการตัดสินใจในระดับกลุ่มจังหวัด เพื่อดูแลกระบวนการพัฒนาในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด สร้างความชัดเจนของการพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัด และการรวมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 และ 2 เป็นกลุ่มจังหวัดล้านนา

1.2 ควรกำหนดแผนงานโครงการของงบ Function ให้สอดคล้องยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและจังหวัด ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการร่วมกัน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาจังหวัดให้เข้าไปในทิศทางเดียวกัน และนำมาเป็นยุทธศาสตร์ภาพรวม โดยการสร้างยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม

1.3 กำหนดกลไกที่สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม GMS และ AEC ซึ่งกลไกที่สำคัญคือการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน เพื่อให้ภาครัฐและเอกชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่นเกิดความสัมพันธ์อันดีพัฒนาไปสู่การเจรจาข้อตกลงด้านการค้า การลงทุนที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายในการร่วมกันพัฒนาส่งเสริมการค้าการลงทุน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดนและเศรษฐกิจโดยรวม อาทิ การจัดวางระบบการคมนาคมขนส่งชายแดนให้ได้มาตรฐานสากลและครบวงจร เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวอย่างครอบคลุม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงโอกาสความเป็นไปได้ของประเทศไทยในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในกลุ่ม GMS และ AEC ให้การยกระดับเป็นประตูการค้าที่แท้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการกำหนดนโยบายและทิศทางการปรับตัวของเมืองชายแดน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงของ และอำเภอเชียงแสน ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อมองหาผลประโยชน์ร่วมกันกับประเทศคู่ค้า รวมถึงสะท้อนถึงนโยบายที่เกิดจากความต้องการที่ตรงประเด็น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงยุทธศาสตร์จังหวัดและกลุ่มจังหวัดซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลง หากมีการกำหนดแนวทางการรวมกลุ่มจังหวัดใหม่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมล้านนา ทั้งนี้เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนารองรับการปรับตัวสู่กลุ่ม GMS ต่อไป